

EESTI KÕRGKOOIIDE 2009. AASTA VILISTLASTE UURING

LÕPPARUANNE

2011

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

Eesti tuleviku heaks

1 Sisukord

2	Jooniste loetelu	4
3	Tabelite loetelu.....	6
4	Lühikokkuvõte	7
5	Sissejuhatus.....	12
6	Metoodika	16
6.1	Küsimustik	16
6.2	Valim ja andmekogumine.....	16
7	Tulemused.....	19
7.1	Lõpetanute õpingutega seotud taust.....	19
7.2	Tagasivaade õpingutele.....	27
7.2.1	Eriala valikut mõjutanud tegurid.....	27
7.2.2	Hinnangud õppekavale ja praktikale.....	28
7.2.3	Nõustamisteenuste vajadus, kasutamine ja rahulolu nendega	31
7.2.4	Töötamine õpingute ajal	36
7.3	Kõrgkoolilõpetanute edasine tegevus.....	43
7.3.1	Õpingute jätkamine koheselt peale ühe õppeastme lõpetamist.....	45
7.3.2	Töö leidmise viisid ja töökoha valik.....	50
7.3.3	Seos töö ja lõpetatud eriala vahel.....	54
7.3.4	Töökoha asukoht, tööandja omandivorm ja töötajate arv	58
7.3.5	Lõpetanute tööalane positsioon ja staaž	62
7.3.6	Ametikohal nõutav haridusaste	65
7.3.7	Lõpetanute sissetulekud.....	66
7.4	Pädevused	70
8	Kokkuvõte.....	75
9	Poliitika soovitused.....	80
10	LISA 1	81
10.1	Probleemid uuringu läbiviimisel ja ettepanekud järgmistele analoogilistele uuringutele....	81
10.2	Klassifikaatorid	82
11	LISA 2	84
11.1	Küsimustik	84
	A. Lõpetanu õpingutega seotud taust.....	84

B	Lõpetamisjärgne tegevus	87
C	Ülikooliõpingud ja hinnang sellele	94
D	Küsimused vastaja kohta.....	96
12	LISA 3	97
12.1	Kõrghariduse kvaliteedi indikaatorite seos käesoleva uuringu tulemustega.....	97

2 Jooniste loetelu

JOONIS 1 LÕPETANUTE JAOTUS SOO JA VANUSE LÕIKES (%)	19
JOONIS 2 LÕPETANUTE JAOTUS KÕRGKOOULIDE LÕIKES (%)	20
JOONIS 3 LÕPETANUTE JAOTUS ÕPPEVALDKONDADE JA ÕPPESUUNDADE LÕIKES (%)	21
JOONIS 4 LÕPETANUTE JAOTUS ÕPPEASTMETE LÕIKES (%)	22
JOONIS 5 ÕPINGUTE ALUSTAMISE AASTA	22
JOONIS 6 ÕPPEVORM ÕPINGUTE ALUSTAMISEL JA LÕPETAMISEL (%)	23
JOONIS 7 ÕPPEVORM ÕPINGUTE LÕPUS KÕRGKOOULIDE LÕIKES (% VASTAVA KOOLI LÕPETANUTEST)	24
JOONIS 8 ÕPPEVORM ÕPINGUTE LÕPUS ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (% ÕPPEVALDKONNA LÕPETANUTEST)	24
JOONIS 9 ÕPPEVORM ÕPINGUTE LÕPUS LÕPETANUTE VANUSE LÕIKES (%)	25
JOONIS 10 ÕPPEKOHT ÕPINGUTE ALGUSES JA LÕPUS (%)	25
JOONIS 11 ERIALAVALIKU OLULISEMAD PÕHJUSED (%)	27
JOONIS 12 HINNANGUD ÕPPEKAVA EESMÄRGIPÄRASUSE NING TÖÖTURU NÕUETEGA VASTAVUSE KOHTA (%)	28
JOONIS 13 NÕUSTAMISTEENUSTE KASUTAMINE VÕI VAJADUS ÕPINGUTE JOOKSUL (%)	31
JOONIS 14 KARJÄÄRINÕUSTAMISE KASUTAMINE VÕI VAJADUS KÕRGKOOULIDE LÕIKES (%)	32
JOONIS 15 RAHULOLU KARJÄÄRINÕUSTAMISTEENUSEGA KÕRGKOOULIDE LÕIKES (% NÕUSTAMIST KASUTANUTEST)	33
JOONIS 16 ÕPINÕUSTAMISE KASUTAMINE VÕI VAJADUS KÕRGKOOULIDE LÕIKES (%)	34
JOONIS 17 RAHULOLU ÕPINÕUSTAMISTEENUSEGA KÕRGKOOULIDE LÕIKES (% TEENUSE KASUTAJATEST)	34
JOONIS 18 PSÜHHOLOOGILISE NÕUSTAMISE KASUTAMINE VÕI VAJADUS KÕRGKOOULIDE LÕIKES (%)	35
JOONIS 19 RAHULOLU PSÜHHOLOOGILISE NÕUSTAMISEGA KÕRGKOOULIDE LÕIKES (% TEENUSE KASUTAJATEST)	36
JOONIS 20 TÖÖTAMINE ENNE ÕPINGUID JA ÕPINGUTE AJAL (%)	36
JOONIS 21 TÖÖTAMINE ENNE ÕPINGUID JA ÕPINGUTE AJAL ÕPPEASTMETE LÕIKES (%)	37
JOONIS 22 TÖÖTAMINE ENNE ÕPINGUID JA ÕPINGUTE AJAL ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (%)	37
JOONIS 23 TÖÖTAMINE ENNE ÕPINGUID JA ÕPINGUTE AJAL KÕRGKOOULIDE LÕIKES (%)	38
JOONIS 24 TÖÖKOORMUS ÕPINGUTE AJAL ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (% ÕPINGUTE AJAL TÖÖTANUTEST)	39
JOONIS 25 TÖÖKOORMUS ÕPINGUTE AJAL KÕRGKOOULIDE LÕIKES (% ÕPINGUTE AJAL TÖÖTANUTEST)	40
JOONIS 26 ÕPINGUTE AJAL TÖÖTAMISE PEAMISED PÕHJUSED (%)	40
JOONIS 27 ÕPINGUTE AEGSE TÖÖ JA ÕPITUD ERIALA SEOTUS VILISTLASUURINGUTE ANDMETEL (% ÕPINGUTE AJAL TÖÖTANUTEST)	42
JOONIS 28 ÕPINGUTE AEGSE TÖÖ JA ÕPITAVA ERIALA SEOTUS KÕRGKOOULIDE LÕIKES (% ÕPINGUTE AJAL TÖÖTANUTEST)	43
JOONIS 29 LÕPETAMISJÄRGNE TEGEVUS (%)	43
JOONIS 30 LÕPETAMISJÄRGNE TEGEVUS ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (% VALDKONNA LÕPETANUTEST)	44
JOONIS 31 ÕPINGUTE JÄTKAMINE ÕPPEASTMETE LÕIKES (%)	46
JOONIS 32 ÕPINGUTE JÄTKAMINE PÄRAST ÜHE ÕPPEASTME LÕPETAMIST (% ÕPINGUID JÄTKANUTEST)	46
JOONIS 33 ÕPINGUTE JÄTKAMINE KÕRGKOOULIDE LÕIKES (% ÕPINGUID JÄTKANUTEST)	47
JOONIS 34 OLULISEMAD TEGURID ÕPINGUTE JÄTKAMISEL (% ÕPINGUID JÄTKANUTEST)	48
JOONIS 35 LÕPETANUTE PLAANID EDASISTE ÕPINGUTE OSAS LÕPETATUD KÕRGKOOULI LÕIKES (% MITTEÕPPIVATEST VILISTLASTEST)	49
JOONIS 36 EDASIÕPPIMINE ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (%)	50
JOONIS 37 TÖÖKOHA LEIDMISE VIISID (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	51
JOONIS 38 OLULISEMAD TEGURID TÖÖKOHA SAAMISEL (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	52
JOONIS 39 OLULISEMAD TEGURID TÖÖKOHA VALIMISEL (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	53
JOONIS 40 TÖÖTAMINE ERINEVA TEGEVUSVALDKONNAGA ETTEVÕTETES VÕI ASUTUSTES (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	55

JOONIS 41 PRAEGUSE TÖÖ SEOTUS ÕPITUD ERIALAGA ÕPPEASTMETE LÕIKES (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	56
JOONIS 42 PRAEGUSE TÖÖ SEOTUS ERIALAGA ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	56
JOONIS 43 PRAEGUSE TÖÖ SEOTUS ERIALAGA KÕRGKOOULIDE LÕIKES (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	57
JOONIS 44 LÕPETANUTE TÖÖKOHTADE JAOTUMINE ERINEVATE PIIRKONDADE JA ASULATE LÕIKES (%)	58
JOONIS 45 TÖÖTAMINE ERINEVA OMANDIVORMIGA ETTEVÕTETES VÕI ASUTUSTES (%)	60
JOONIS 46 TÖÖANDJA OMANDIVORM LÕPETATUD KÕRGKOOULI LÕIKES (%)	60
JOONIS 47 TÖÖANDJA OMANDIVORM LÕPETATUD ÕPPEVALDKONNA LÕIKES (%)	61
JOONIS 48 TÖÖANDJATE JAOTUS TÖÖTAJATE ARVU ALUSEL (%)	61
JOONIS 49 TÖÖTAMINE ERINEVA SUURUSEGA ETTEVÕTETES KÕRGKOOULIDE LÕIKES (%)	62
JOONIS 50 TÖÖALANE POSITSIOON (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	63
JOONIS 51 AMETIALASTE POSITSIOONIDE JAOTUS VASTAVALT LÕPETATUD KÕRGKOOULILE (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	63
JOONIS 52 PRAEGUSEL AMETIKOHAL TÖÖTATUD AEG (%)	64
JOONIS 53 PRAEGUSEL AMETIKOHAL TÖÖTATUD AEG KÕRGKOOULIDE LÕIKES (%).....	64
JOONIS 54 LÕPETANUTE SISSETULEKUTE JAOTUS AASTA PÄRAST LÕPETAMIST (%)	66
JOONIS 55 LÕPETANUTE PÕHITÖÖKOHA BRUTOPALK KROONIDES (%).....	67
JOONIS 56 PALGATASE (BRUTO, KROONIDES) VASTAVALT LÕPETATUD ÕPPEASTMELE (%)	68
JOONIS 57 PALGATASE (BRUTO, KROONIDES) VASTAVALT LÕPETATUD ÕPPEVALDKONNALE (%).....	68
JOONIS 58 PALGATASE (BRUTO, KROONIDES) VASTAVALT LÕPETATUD KÕRGKOOULILE (%)	69
JOONIS 59 PALGATASE (BRUTO, KROONIDES) VASTAVALT TÖÖALASELE POSITSIOONILE (%)	69
JOONIS 60 HINNANGUD PÄDEVUSTELE (HINNANGUTE KESKMINE SKAALAL 1...5)	70

3 Tabelite loetelu

TABEL 1 LÕPETANUTE ARV JA VASTAMISMÄÄR KÕRGKOOLIDE LÕIKES.....	17
TABEL 2 ÕPPEVORMI MUUTMISE SEOS ÕPINGUTE AJAL TÖÖTAMISEGA (% ÕPINGUTE ALGUSES VALITUD ÕPPEVORMIS ÕPPIJATEST).....	23
TABEL 3 LIIKUMINE ÕPPEKOHTADE VAHEL KÕRGKOOLIDE LÕIKES (% VASTAVA KOOLI LÕPETANUTEST).....	26
TABEL 4 LIIKUMINE ÕPPEKOHTADE VAHEL ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (% ÕPPEVALDKONNA LÕPETANUTEST)	26
TABEL 5 LÕPETANUTE HINNANG ÕPPEKAVA EESMÄRGIPÄRASUSELE JA ÕPINGUTE KÄIGUS OMANDATUD VAJALIKELE OSKUSTELE (%)	29
TABEL 6 ÕPPEKAVA RAAMES PRAKTIKA LÄBINUTE OSAKAAL KÕRGKOOLIDE LÕIKES (%).....	30
TABEL 7 ÕPPEKAVA RAAMES PRAKTIKA LÄBINUTE OSAKAAL ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (%).....	30
TABEL 8 PEAMISED PÕHJUSED ÕPINGUTE AJAL TÖÖTAMISEKS KÕRGKOOLIDE LÕIKES (% ÕPINGUTE AJAL TÖÖTANUTEST)	41
TABEL 9 LÕPETAMISJÄRGNE TEGEVUS KÕRGKOOLIDE LÕIKES (% VASTAVA KOOLI LÕPETANUTEST)	45
TABEL 10 ÕPINGUTE JÄTKAMINE ÕPPEVALDKONDADE JA ÕPPEASTMETE LÕIKES (% ÕPINGUID JÄTKANUTEST).....	47
TABEL 11 ERINEVATE TEGURITE OLULISUS TÖÖKOHA SAAMISEL TÖÖALASE POSITSIOONI LÕIKES (NÕUSTUJATE OSAKAAL)	52
TABEL 12 OLULISED TEGURID TÖÖKOHA VALIKUL AMETIPOSITSIOONIDE LÕIKES (TEGURIT OLULISEKS PIDANUTE OSAKAAL)	54
TABEL 13 MITTEERIALASEL TÖÖL TÖÖTAMISE PÕHJUSED ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (% VÄITEGA NÕUSTUNUTEST).....	58
TABEL 14 TÖÖKOHA ASUKOHT LÕPETATUD KÕRGKOOLI ALUSEL (% TÖÖTAVATEST LÕPETANUTEST)	59
TABEL 15 PRAEGUSE TÖÖANDJA TÖÖTAJATE ARV LÕPETATUD ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (%).....	62
TABEL 16 LÕPETATUD ÕPPEASTE NING AMETIKOHAL NÕUTAV HARIDUSASTE (% TÖÖTAVATEST VILISTLASTEST)	65
TABEL 17 KESKMISED HINNANGUD PÄDEVUSTELE AMETITE LÕIKES (KESKMINE HINNANG)	71
TABEL 18 KESKMISED HINNANGUD ÜLIKOOLIÕPINGUTE PANUSELE PÄDEVUSTE TÕSTMISEL ÕPPEASTMETE LÕIKES (KESKMINE HINNANG).....	72
TABEL 19 HINNANGUD PÄDEVUSTELE LÕPETATUD ÕPPEVALDKONDADE LÕIKES (KESKMINE HINNE SKAALAL 1...5).....	74
TABEL 20 HARIDUSASTMETE LIIGITUS KÕRGHARIDUSÕPPE KORRAL.....	82
TABEL 21 KÄESOLEVA VILISTLASUURINGU RAAMES KOOSTATUD KÜSIMUSTIK NING SAADUD ANDMESTIK ON SEOTUD JÄRGMISTE KÕRGHARIDUSE KVALITEEDI ALAMEESMÄRKIDEGA	98

4 Lühikokkuvõte

Bologna protsess, mis on mõjutanud Eesti kõrghariduse arenguid viimasel aastakümnel, on seadnud üheks oluliseks õppekavaarenduse eesmärgiks lõpetanute tööhõive ning võimaluse kõrghariduse elukestvaks omandamiseks. Eesmärgi saavutamiseks on vaja õppekavad üles ehitada väljundipõhiselt ja neid pidevalt muutuvate nõudmiste tõttu kaasajastada. Selleks vajavad kõrgkoolid tagasisidet teadus-, arendus- ja õppetöö kvaliteedi, sealhulgas praktikavõimaluste ja – vajaduste kohta nendelt, keda nad õpetavad.

Lõpetanute tööturule sisenemise kogemuse kaudu saadakse hinnangud tööturu vajadustele, mis on hariduspoliitika planeerimisel samuti olulised. Üldised analüüsid haridusastmete ning hilisema tööturul toimetuleku vahel on tänaseks riiklikul tasemel olemas. Eelkõige on analüüsitud haridusastmete ning palga omavahelisi seoseid, kuid seejuures pole eristatud erinevate erialade lõpetanuid ega uuritud, kas lõpetanud töötavad omandatud erialal või mitte. Selle tühimiku täitmine oli käesoleva vilistlasuuringu üheks eesmärgiks.

Käesolev uuring kajastab 2009. aasta kalendriaasta jooksul kõrgharidusõpingute lõpetanute hinnanguid õppekavale, praktikakorraldusele, nõustamisteenustele ja pädevustele. Lisaks on uuritud nii edasiõppimise suundumusi kui ka tööturule siirdumisega kaasnevaid küsimusi (näiteks töökoha leidmine ja selle valikut mõjutanud tegurid, tööalane positsioon ja sissetulekud). Küsitlus viidi läbi internetipõhiselt ning uuringusse oli kaasatud 6 avalik-õiguslikku ja 8 rakenduskõrgkooli. Küsimustikule vastas 2187 vilistlast erinevatelt õppeastmetelt. Lõpetanute kohta üldistuste tegemiseks on valimi andmed kaalutud kooli, õppevaldkonna ja õppeastme lõikes ning kalibreeritud vastavaks üldkogumi jaotusele kooli ja õppeastme järgi.

Valdav enamik (peaaegu 80%) vilistlastest õppis avalik-õiguslikes ülikoolides. Lõpetanute hulgas olid selges ülekaalus 3-aastase bakalaureuseõppe (43%) ja rakenduskõrghariduse omandanud (27%) ning 3+2 magistriõppe (20%) lõpetanud. Kõige populaarsem õppevaldkond oli jätkuvalt sotsiaalteadused, äridus ja õigus (35% lõpetanutest), millele järgnesid tehnika, tootmine ja ehitus (13%), humanitaaria ja kunstid (12%) ning loodus- ja täppisteadused.

Kõrgkooliõpingud ja praktika

Kõrgkooliõpinguid alustades valitakse eriala eelkõige lähtudes valdkonna või eriala huvipakkuvusest, oma tugevaid külgi hinnates ja tulevastele eneseteostusvõimalustele tuginedes. Tõsi, 2007. ja 2010. aasta vilistlasuuringu tulemuste võrdlus viitab, et viimastel aastatel on sisseastumisel teadlikkus õppekava eesmärkidest tõusnud ning see, mida õpetati vastas enamiku lõpetanute ootustele. Samas on ohu märgiks see, et iga viies lõpetanu ei teadnud õpinguid alustades oma õppekava eesmärke ning iga neljanda lõpetanu puhul ei vastanud õpe tema ootustele. Eriti terav on see probleem bakalaureusetaseme lõpetanute seas. *Kõrgkoolidel tuleks senisest rohkem tähelepanu pöörata õpinõustamisele nii õpingute alguses kui ka õpingute ajal. Võimalusel tuleks kasutada kogu õppeperioodi jooksul individuaalset lähenemist, mis võimaldaks õpingutega hättajäänud tudengeid aidata ning vähendada seega kõrgharidusõpingute katkestamise määra.*

Positiivne on, et enamik lõpetanutest peab õpingute käigus omandatud teadmisi ja oskusi oluliseks ning kasutab neid oma töös. Need, kes erialaseid oskuseid igapäevaselt ei kasuta, töötavad üldjuhul mitteerialasel tööl.

Kõrgkoolide poolt pakutavaid nõustamisteenuseid – õpi-, karjääri- ja psühholoogilist nõustamist vilistlased õpingute ajal enamasti ei vajanud. Siiski tundis kümnendik vilistlastest puudust psühholoogilisest-, 12% õpi- ja 17% karjäärinõustamisest. *Karjäärinõustamise kasutamine on võrreldes varasema uuringuga tunduvalt vähenenud, samas näitavad tulemused, et sellest tuntakse puudust. Seetõttu peaksid kõrgkoolid sellele rohkem tähelepanu pöörama. Nõustamisprotsessi võiks kaasata reaalse töökogemusega vastava eriala vilistlasi, kes oskaksid olemasoleva töökogemuse baasil välja tuua erinevaid aspekte, mida konkreetsel erialal töötades vaja läheb ning millele peaks õpingute käigus rohkem tähelepanu pöörama.*

Vilistlastest kolm neljandikku läbis õpingute jooksul praktika, kas kohustusliku osana õppekavast (kaks kolmandikku lõpetanutest) või vaba- või valikainena (kümnendik). Koolides, kus kohustusliku tööpraktika osakaal on väiksem, peavad tudengid praktikat oluliseks ning läbivad selle sageli vaba- või valikainena. Siiski on murettekitav, et neljandik lõpetanutest ei läbinud õpingute jooksul mitte mingisugust erialast praktikat. Avalik-õiguslikes ülikoolides on praktika osatähtsus tunduvalt madalam kui rakenduskõrgkoolides, mõnes koolis käisid praktikal vähem kui pooled vilistlastest. Samuti on suured erinevused õppevaldkonniti, vähem käivad praktikal põllumajanduse, loodus- ja täppiseaduste, sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse ning humanitaaria ja kunstide valdkonna tudengid. Enamik praktikal käinutest arvas, et praktika aitas kaasa teooria ja praktika integratsioonile. *Arvestades lõpetanute hinnanguid ja tööturu suundumusi, tuleks suurendada praktika osatähtsust õppekavades ning pöörata rohkem tähelepanu praktika korraldusele ja selle tõhusamaks muutmisele. Praktika tuleks jagada mitmele õppeaastale ja osaliselt läbi viia õpingute algfaasis (nt esimese õppeaasta lõpus), et tudengid saaksid ülevaate õpitava eriala võimalikest väljunditest ning oleksid motiveeritud õpingute ajal rohkem panustama ning kindlasti ka hiljem, et tudengitel oleks võimalik õpitut praktikas rakendada. Selleks, et esmakursuslastel oleks võimalik praktikat edukalt läbida, on vajalik, et õppekavad sisaldaksid juba esimesel õppeaastal mitte üksnes sissejuhatavaid, vaid ka erialaseid aineid. Praktika edukaks korraldamiseks on vajalik, et ülikoolid pööraksid senisest enam tähelepanu koostööle tööandjatega.*

Pädevused

Lõpetanud hindasid erinevaid pädevusi lähtuvalt oma tasemest, ülikooli panusest pädevuste tõstmisel ja ametikohal nõutavast tasemest.

Kõige kõrgema hinnangu andsid vilistlased:

- suulisele ja kirjalikule eneseväljendusoskusele emakeeles,
- meeskonnatööoskusele,
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskusele.

Madala hinnangu said:

- juhtimisoskus,
- enesekehtestamise ja läbirääkimisoskused,
- võõrkeelte oskus.

Vilistlaste hinnangul aitasid kõrgkooliõpingud pädevuste tõstmisele kaasa keskmisel või sellest madalama tasemel - töökohal oodatavatest pädevustest on kõrgkoolis õppimise käigus arendatud vajadusest tuntavalt vähem koostöö ja juhtimisega ning sõltuvalt õppevaldkonnast ka emakeelse ning võõrkeelse kommunikatsiooniga seotud pädevusi.

Õppevaldkondades torkab silma emakeelse eneseväljendusoskuse pädevuste vähene arendamine loodus- ja täppisteaduste ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas. Samal ajal on nendes valdkondades vähene ka juhtimisoskuse omandamine. Kõige madalam on juhtimisalaste ja meeskonnatöö pädevuste omandamise võimalus olnud humanitaaria ja kunstide valdkonnas. Ometi peavad selle valdkonna lõpetajad neid pädevusi oma töökohal samavõrd vajalikuks kui teiste valdkondade lõpetajad. Seega võib järeldada, et töökohal vajalikud pädevused ei ole niivõrd seotud õppevaldkonnaga, kuivõrd just ametipositsiooniga. Ametipositsiooni võrdluses eristuvad vaid sinikraed, kelle puhul kommunikatiivsed oskused ja juhtimisalased pädevused on vähem olulised, kui kõigil teistel ametigruppidel.

Eeldades, et doktoriõppe väljundiks on teadustöö oskustega analüüsivõimelised teadus- ja arendustöö juhtivtöötajad, torkavad silma doktoriõppe lõpetanute tuntavalt madalamad hinnangud õpingute käigus omandatud meeskonnatöö ja juhtimisalastele pädevustele võrreldes teiste õppeastmete lõpetanutega. Võttes arvesse doktorite mitmekesiseid karjääriteid, tuleks orienteeruda teadustöö tegemise juures, mis on doktoriõppe esmane sisu ja väljund, ka nn ülekantavate oskuste omandamisele. *Eelnevast lähtuvalt võiksid õppekavade koostajad kaaluda üleülikooliliste kohustuslike ainete lülitamist magistri- ja doktoriõppe õppekavadesse. Kommunikatiivsete ja juhtimisalaste pädevuste paremaks omandamiseks kõrgkoolis on vajalik:*

- *teoreetiliste teadmiste parem sidustamine praktikaga;*
- *õppetöö korraldamine viisil, mis võimaldab iga õppeastme üliõpilastele oma tasemele vastavat aktiivset koostööd kaaslaste ja õppejõududega ning teadustöötajatega, osaledes nii meeskonnamängija kui ka vedaja rollis;*
- *aktiivõppemeetodite laialdasemat kasutamist kõrgkoolide õppetöös;*
- *eri tasandil uurimistöö juhendamise tõhustamist.*

Töötamine õpingute ajal

Õpingute ajal töötanud tudengite hulk on võrreldes 2007. aastal tehtud uuringuga kasvanud, pooled lõpetanutest töötasid õpingute kõrvalt täiskoormusega ning pooled osakoormusega. Kõrgkooli lõpetamise ajaks ei omanud töökogemust vaid 15% lõpetanutest.

Kõige sagedamini töötasid tudengid õpingute ajal majanduslikel põhjustel - ligikaudu iga teine õpingute ajal töötanu tõi selle põhjuse välja kui kõige olulisema. Kuna lisaks teadmiste või akadeemilisele haridusele hindavad tööandjad ka reaalselt töökogemust, siis on ka arusaadav, miks ligikaudu viiendiku jaoks oli töötamise põhjuseks soov saada töökogemust. Positiivse tulemusena võib välja tuua, et õpingute aegne töö oli enamasti (80% õpingute ajalt töötanutest) õpitava erialaga seotud. *Tudengite õpinguteaegse töötamise analüüs viitab kahele põhilisele probleemile. Esiteks, praegune tudengite rahastamise skeem ei võimalda tudengitel materiaalselt toime tulla (see probleem esineb kõikidel õppeastmetel) ja teiseks olemasolev õppekavade sisukus ja õppeprotsessi intensiivsus võimaldavad teatud õppevaldkondade tudengitel õpingute kõrvalt töötada, seda ka*

täiskohaga. Sellest tulenevalt tuleks tõhustada õppelaenu ja stipendiumite süsteemi ning intensiivistada õppeprotsessi, pannes suuremat rõhku tudengite iseseisvale õppimisele.

Õpingute jätkamine

Kümnendik vilistlastest jätkas õpinguid pärast ühe õppeastme lõpetamist. Sagedamini läksid kohe edasi õppima 3 -aastase bakalaureuseõppe lõpetanud. Enamasti jätkati õpinguid samas kõrgkoolis, väliskõrgkoolides asus õppima 5% lõpetanutest.

Õpingute jätkamisel olid olulisteks põhjusteks:

- enesetäiendamine,
- olemasoleva töökoha säilitamine,
- parema töökoha saamine,
- kõrgema haridusastme omandamine,
- kõrgema palga saamise soov.

Õpingute jätkamine magistrantuuris võimaldab saada täiendavaid erialaseid teadmisi ning parandada oma konkurentsivõimet tööturul ja sissetulekute taset. Seega tuleks bakalaureuseõppe lõpetanute hulgas teha rohkem teavitustööd ja tutvustada magistriõppega kaasnevaid eelised, eriti avalik-õiguslike ülikoolide korral. Magistriõppe vastuvõtu suurendamiseks tuleks suurendada ka vastavat riiklikku koolitustellimust.

Toimetulek tööturul

Küsitluse läbiviimise hetkel ehk ligikaudu aasta pärast lõpetamist töötab 80% vilistlastest, 10% vilistlastest jätkab õpinguid ning töötuid on 4%.

Kõige sagedasem töö leidmise viis kõrgkooli lõpetanute hulgas on isikliku pakkumise saamine või varasem töötamine ametikohal paralleelselt õpingutega. Töökoha valikul oli vilistlaste jaoks väga oluline selle seotus õpitud erialaga, enese proovilepanek ehk väljakutsed, head töökaaslased ning karjääri- ja arenguvõimalused. Enamik vilistlast (75%) töötab õpitud erialaga seotud ametikohal. Erialaga seotud ametikohal töötavad sagedamini rakenduskõrgkoolide vilistlased ning kõrgema õppeastme lõpetanud. Mitteerialasel töökohal töötamise põhjusteks olid erialase töö puudumine, juba õpingute ajal samal kohal töötamine, paremad palga- ja töötingimused võrreldes erialase tööga. Erialase töö leidmine on keerukam põllumajanduse ja teeninduse valdkonna lõpetanutel, kellest vastavalt 28% või 17% töötab mitteerialasel töökohal.

Kõrgkoolide vilistlastest enamik (75%) töötab kõrgharidust nõudval ametikohal, kas tippspetsialisti (48% töötavatest vilistlastest), tehniku või keskastme spetsialistina (22%). Rakendusliku kõrghariduse lõpetanud, kelles tööandja näeb oma eriala praktiliste oskustega spetsialisti, töötavad suuresti vastavat haridust nõudval ametikohal, kuid leiavad sageli rakendust ka akadeemilist haridust nõudvatel ametikohtadel. *Doktoriõppe lõpetanutest pooled töötavad vastavat haridust nõudval ametikohal, kuid selliseid ametikohti pole piisavalt ning sageli ei tunnusta tööandjad akadeemilist haridust piisavalt kõrgelt (nt palk pole märgatavalt kõrgem kui magistriõppe lõpetanutel).*

Kõige levinum brutotöötasu 2009. aasta kõrgkoolide vilistlaste korral jäi vahemikku 9000-12000 krooni, mis on samas suurusjärgus Eesti keskmisega. Madalama õppeastme lõpetanud said üldjuhul ka madalamat palka. Kõige kõrgemat palka said 4+2 magistriõppe lõpetanud, kellest kaks kolmandikku teenisid kuus enam kui 15000 krooni. Keskmisest kõrgemat palka said sagedamini tervise ja heaolu, sotsiaalteaduste või tehnikaalade lõpetanud. *Sotsiaalvaldkonna lõpetanute palgad on teiste valdkondadega võrreldes mõnevõrra kõrgemad, mis on ühtlasi ka selgituseks, miks hoolimata riigieelarveliste õppekohtade vähesusest on see õppevaldkond jätkuvalt väga populaarne. Laiapõhjaline haridus pakub rohkem valikuvõimalusi ning võimaldab töötada erinevatel ametikohtadel nii õpingute ajal kui ka pärast lõpetamist.*

Edasiste uuringute läbiviimine

Õppetöö kvaliteedi, lõpetanute teadmiste ja oskuste ning tööturu vajadustest ülevaate saamiseks on vajalik järjepidev tagasiside. Seetõttu soovime vilistlasuuringuid läbi viia iga 2-3 aasta järel. Rahvusvaheliste uuringute pikaajalise kogemuse põhjal kulub vilistlastel pärast lõpetamist tööturule sisenemiseks enamasti kuus kuud kuni üks aasta ja seega on mõistlik küsitleda vilistlasi üks aasta pärast lõpetamist. Aastane periood on piisav selleks, et vilistlased saaksid anda tagasisidet nii läbitud õpingute kui ka tööturul vajaminevate pädevuste ja oskuste kohta.

Kõrghariduspoliitika efektiivse ja jätkusuutliku planeerimise seisukohalt on oluline, et uuringute käigus kogutud andmed võimaldaksid võrdlusi erinevate kõrgkoolide vahel ja rahvusvahelisel tasandil. Käesoleva uuringu raames väljatöötatud küsimustik annab selleks hea aluse. Küsimustiku edasiarendamine lähtuvalt käesoleva ja eelneva vilistlasuuringu kogemusest võimaldab muuta uuringutulemused veelgi konkreetsemaks ning sisulisemaks. Kogutavad andmed võimaldavad teha järeldusi ja muudatusi nii õppekavade kui praktikate korralduses, et ühildada kõrgkoolis õpetatav suuremal määral tööturu vajadustega.

5 Sissejuhatus

Õppurite arv on kogu iseseisvusperioodi jooksul kasvanud, eriti kiire kasv on toimunud kõrgharidust omandavate noorte arvus. Kui üheksakümnendate keskel oli meil ligikaudu 25 000 tudengit, siis tänaseks on neid ligikaudu 70 000.

USA majandusest alguse saanud majanduskriis tabas valusasti Eesti tööturгу. Kui 2008. aasta suvel oli tööpuudus 4%, siis poolteist aastat hiljem, 2010. aasta alguses, jõudis üldine töötuse määr 20%-ni ja noorte töötus ligikaudu 40%-ni. Noorte töötuse analüüsimisel peab silmas pidama, et töötuse mõõdikud ei sisalda endas mitteaktiivseid noori, kes õpivad.

Juba pikemat aega on ühiskonnas käinud debatt nii kõrghariduse erinevate valdkondade proportsioonide kui ka kõrghariduse ja kutsehariduse vahekorra kohta. Ühelt poolt kõlavad argumentid, et kõrgharidusega noori on tööturul liiga palju, rohkem oleks vaja kutseharidusega noori. Teisalt on kriitika olnud suunatud kõrghariduse nii-öelda pehmete erialade (sotsiaalteaduste) suunal. Väidetavalt on meil juristide, ärijuhtide ja muude sotsiaalvaldkonna lõpetanute üleproduktioon, mis peaks väidetavalt tähendama ka nende kõrgemat tööpuudust, sissetulekute madalamat taset jne. Vaadates tänaste tudengite erialaseid proportsioone, siis on sotsiaalvaldkonna lõpetanud kõige rohkem, 2009. aastal oli neid 36% kõigist lõpetanutest. Samas on huvitav tõsiasi, et sama valdkonna tudengite osakaal on vahepealsetele aastatel isegi natuke vähenenud, 2000. aastal oli neid kõigist tudengitest 41%.

Teine oluline aspekt on õppevaldkondade finantseerimine. 2009/2010 õppeaastal õppis 84% sotsiaalvaldkonna ja 51% humanitaaria ja kunstide valdkonna tudengitest kõrgkoolis oma raha eest ehk siis riigieelarvevälistel õppekohtadel. Loodus- ja täppisteaduste valdkonnas õppis riigieelarvevälistel kohtadel 25% ja tehnika, tootmise ning ehituse erialadel 24% tudengitest. Sellest võib välja lugeda tööturu nõudlust antud erialade lõpetanute järele. Käesolev vilistlasuuring püüab anda vastuseid ka küsimusele, kas sotsiaalvaldkonna lõpetanud on tööturul teistest edukamad.

Üheks oluliseks indikaatoriks vilistlasuuringu läbiviimisel on ka kõrghariduse reform. Eesti liitus Bologna deklaratsiooniga 1999. aastal ning uuele 3+2 õppekavade süsteemile mindi üle 2002/2003 õppeaastal. Praeguseks ajaks peaks üsna selga olema, kuidas 3+2 õppekavadele üleminek on mõjutanud noorte õppevalikuid, kuidas 3-aastase bakalaureusekraadiga noored tööturul toime tulevad ja millised on nende valikud erialade lõikes pärast kolmeaastaseid õpinguid. Käesoleva uuringu raames otsitakse vastust küsimusele, kuidas hinnatakse kõrgkoolis omandatud tööturu vajadustest lähtuvalt.

Konkreetselt vajaduse Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskuse (RAKE) poolt läbiviidud 2009. aastal kõrgkooli lõpetanute uuringu järele tingis tõsiasi, et täna puudub sügavapõhjalisem teadmine lõpetanute eriala- ja tööalastest valikutest, õpingute ajal töötamise põhjustest, töökohal nõutavate ja kõrgkoolis õpetatavate oskuste kattuvusest, lõpetajate probleemidest tööturule siirdumisel ja seal hakkamasaamisel. Selle tühimiku täitmine ongi käesoleva vilistlasuuringu eesmärgiks. Seni on eelkõige analüüsitud haridusastmete ning palga omavahelisi

seoseid¹, kuid seejuures pole eristatud erinevate erialade lõpetanuid ning analüüsid on sageli pinnapealsed.

Uuring viidi läbi programmi Primus raames. Programmi viib ellu sihtasutus Archimedes. Programmi eesmärk on toetada kõrgkooliõppe kvaliteeti ja tõsta kõrgkoolilõpetajate konkurentsivõimet. Programmi eelarve on 228 miljonit krooni (2008-2015), millest 95% on toetus Euroopa Liidu Euroopa Sotsiaalfondist.

Eesti kõrgkoolides on vilistlaste seas uuringuid läbi viidud üldjuhul üksteisest sõltumatult ning erinevaid meetodikaid kasutades, mistõttu ei ole nende põhjal võimalik teha üldistusi ega laiemapõhjalisi järeldusi. Erandina võib välja tuua suuremate avalik-õiguslike kõrgkoolide ühise 2006. aasta lõpetanute uuringu, mis viidi läbi projekti „Ülikoolilõpetajate konkurentsivõime tõstmine läbi õppetegevuse kvaliteedi arenduse“²(LÜKKA) raames aastal 2007³. Kuigi nimetatud uuringu fookus on mõnevõrra erinev (kaasatud olid vaid avalik-õiguslikud kõrgkoolid), on see siiski kõige lähedasem käesolevale uuringule, mistõttu on trendide vaatlemiseks seda uuringut kasutatud aruandes võrdlusbaasina.

Käesoleva uuringu raames koguti kõrgkooli lõpetanutelt andmeid järgmiste aspektide kohta:

- erialavalikut mõjutanud tegurid ja õpingutega seotud erinevad aspektid (õppekava, praktikakorraldus, nõustamisteenused);
- probleemid tööturule siirdumisel;
- praegune töökoht ja selle valikut mõjutanud tegurid;
- töökohal vajalikud pädevused võrrelduna enda taseme ja ülikooli panusega nende arendamisse.

Uuringu tulemused võimaldavad:

- kõrghariduspoliitika efektiivsemat planeerimist (näiteks õppekavade integreeritus tööturu vajadustega, riigieelarveliste õppekohtade kavandamine jne);
- kõrgkoolidel teha erinevate õppevaldkondade lõpetanute hinnangutele tuginedes järeldusi õppetöö ja praktikakorralduse suhtes, saada teavet töökohtadel vajalike pädevuste kohta, parandamaks õpet nende pädevuste osas, mida hinnatakse vajalikuks ja mille osas esineb lõpetanutel suuremaid lahknevusi vajalikuks;
- kõrgkoolidel saadud info põhjal koolitada tõhusamalt tööturu nõudmistele vastavate pädevustega spetsialiste;
- sisseastujate, üliõpilaste ning lõpetajate nõustamise ja täiendusõppega tegelevatel ekspertidel saada tagasisidet nõustamisteenuste vajaduse ja teenusekasutajate rahulolu kohta, samuti probleemidest karjäärivalikul jm.

Tööturu vajadused on hariduspoliitika planeerimisel üliolulised. Vilistlaste seas läbi viidud uuring võimaldab kõrgkoolis omandatud pädevusi ja oskusi võrrelda töökohal realselt vajaminevatega,

¹ Vt näiteks Philips, K. (2001) The Changes in Valuation of Human Capital During the Transition Process in Estonia. Dissertationes rerum oeconomicarum, Universitas Tartuensis, Tartu.

² Projekt LÜKKA – Ülikoolilõpetajate konkurentsivõime tõstmine läbi õppetegevuse kvaliteedi arenduse, 2005 – 2008, <http://www.ut.ee/lykka/>

³ Kõrgkoolide vilistlaste uuringu raport. Vaade, V., Tamm, A. Klaris uuringud, 2008. <http://www.ut.ee/865285>

mille põhjal saavad kõrgkoolid infot, kas ja milliseid muudatusi on vaja teha õppekavade ja praktikate korralduses, et ühildada kõrgkoolis õpetatav suuremal määral tööturu vajadustega. Tööturu muutused on võrreldes haridussüsteemi muutustega alati oluliselt kiiremad, mistõttu on operatiivse tagasiside saamine olemasolevate õppekavade kaasajastamiseks hädavajalik.

Kõrgkoolid vajavad tagasisidet teadus-, arendus- ja õppetöö kvaliteedi, sealhulgas praktikavõimaluste ja –vajaduste kohta nendelt, keda nad õpetavad. Inimesed, kes on kooli lõpetanud aasta aega tagasi, võivad anda tagasisidet mitte ainult üldsõnaliselt, mis neile õpingute ajal õppetöö juures meeldis või mitte, vaid tuua ka konkreetseid näiteid, mida koolis liiga väheks jäi või millele üldse tähelepanu ei pööratud.

Bologna protsess, mis on mõjutanud Eesti kõrghariduse arenguid viimasel aastakümnel, on seadnud üheks oluliseks õppekavaarenduse eesmärgiks lõpetanute tööhõive ning võimaluse kõrghariduse elukestvaks omandamiseks.⁴ Selle eesmärgi saavutamiseks on vaja õppekavad üles ehitada väljundipõhiselt. Õppekavades sõnastatud õpiväljundites peegelduvad pädevused, mida üliõpilased õpingute käigus ja nende lõppedes peavad saavutama. Vilistlaste uuringu raames analüüsitakse vilistlaste hinnanguid ja rahulolu saavutatud pädevustega enda eriala vajaduste kontekstis. Lisaks võimaldavad analüüsitulemused hinnata ülikoolide õppekavade eesmärgipärasust ja kvaliteeti lõpetanute tööjõuturul toimetuleku aspektist.

Omandatud hariduse konkurentsivõimet tööturul väljendavad õpingutele antud rahuloluhinnangud. Hea haridus võimaldab ametialaselt edeneda ja suurendab töörahulolu. Ebaedukus tööturul võib põhjustada rahulolematust omandatud haridusega. Tööturu seisukohalt on tähtsaimateks indikaatoriteks rahulolu omandatud hariduse konkurentsivõime ja õppejõudude erialase kompetentsuse ning õppekorraldusega.

Erinevad nõustamisteenused (eriti just karjäärinõustamine) kõrgkoolis on olulised üliõpilaste eriomaste tugevuste väljatoomiseks ja võimete optimaalse rakendamise võimaldamiseks. See tagab parema töö kvaliteedi ja indiviidi suurema rahulolu oma karjäärivalikutega. Nõustamisteenuste efektiivsemaks korraldamiseks kõrgkoolides on vaja üliõpilastelt tagasisidet. Aasta pärast lõpetamist on just optimaalne aeg hindamaks nõustamisteenuste kasutamist ja kvaliteeti õpingute ajal ning nende kasulikkust töökarjääri alguses.

2009. aasta vilistlaste uuringu viis läbi Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus (RAKE) tööühik, mida juhtis professor Raul Eamets. Lisaks kuulusid töögruppi RAKE projektijuht Kerly Krillo ja analüütik Aivi Themas, kes viisid läbi analüüsi ning osalesid uuringuaruande koostamisel. Uuringu aluseks oleva küsimustiku väljatöötamisel osalesid ka teised Tartu Ülikooli eksperdid: Aare Kasemets, Piret Tatunts, Siret Rutiku, Liisa Aru, Anita Kärner, Andu Rämmer, Anne Aidla, Anne Reino ja Lauri Veski, lisaks partnerülikoolide ja sihtasutus Archimedes programmi Primus esindajad (Kadrin Kergand ja Urve Vool).

Uuringuaruande koostamisel ja täiendamisel on kasutatud ekspertide - Anita Kärneri, Anne Aidla, Anne Reino, Andu Rämmeri ja Raul Eametsa soovitusi ja kommentaare.

⁴ Bologna deklaratsioon (1999). Joint declaration of the European Ministers of Education; Reichert, S., Tauch, C. Trends III - Progress towards the European Higher Education Area. Brüssel: EUA, 2003.

Metoodikapeatükk annab ülevaate uuringu aluseks oleva küsimustiku väljatöötamisest, küsitluse läbiviimisest, vastanute hulgast ja andmetöötlusmeetoditest.

Uuringu põhilised tulemused esitatakse nelja peatükina:

- Esimeses antakse ülevaade lõpetanute jaotumisest kõrgkoolide, õppevaldkondade, õppesuundade ning õppeastmete lõikes, lõpetanute jaotumisest päevase õppe ja kaugõppe ning riigieelarveliste ja riigieelarveväliste õppekohtade vahel.
- Teises peatükis tuuakse välja eriala valiku põhjused, antakse hinnangud õppekavale ja praktikavõimalustele, kirjeldatakse nõustamisteenuste vajadust ja kasutamist õpingute ajal ning hinnatakse rahulolu saadud nõustamisteenustega. Põhjalikumalt uuritakse õpingute ajal töötamist ning selle põhjuseid, töökoormust ning õpinguteaegse töö seotust õpitava erialaga;
- Kolmandas peatükis uuritakse lõpetanute lõpetamisjärgset tegevust, sealhulgas edasiõppimist ja suundumist tööturule. Põhjalikumalt vaadeldakse töö leidmise viise ja olulisi tegureid töö valimisel, tööalast positsiooni ja sissetulekuid ning uuritakse kas ja millisel määral on lõpetanute valitud ametikoht seotud õpitud erialaga ning milline on ametikohal tegelikult nõutav või eeldatav haridusaste.
- Neljas peatükk keskendub lõpetanute pädevuste tasemele ning sellele, kuidas kõrgkooliõpinguid aitasid kaasa pädevuste tõstmisele ning milline on lõpetanute hinnangul vajalik pädevuste tase lõpetamisjärgsel ametikohal.

Kokkuvõttes tuuakse ära uuringu põhilised tulemused ning soovitused kõrgkooliõpingute efektiivsemaks planeerimiseks, lähtudes uuringu tulemustest.

6 Metoodika

6.1 Küsimustik

Käesoleva uuringu raames läbiviidud vilistlaste küsitluse ankeedi väljatöötamisel lähtuti eesmärgist tagada uuringutulemuste võrreldavus varasema, 2007. aastal läbiviidud uuringu ning rahvusvaheliste analoogiliste uuringutega. Uuringusse kaasatavate teemade ring lepiti uuringu algusjärgus kokku ekspertide töörühmas ja kooskõlastati partnerülikoolide ning programmi Primus esindajatega.

Küsimustiku koostamisel kasutati eeskujuna 2007. aasta üle-eestilist vilistlasuuringut, mis viidi läbi projekti LÜKKA raames ning rahvusvahelisi EUROSTUDENTI⁵ ja REFLEX⁶ uuringute küsimusi. Lõplik küsimustik⁷, mis kooskõlastati ka partnerülikoolide ja programmi Primus esindajatega, koosnes viiest osast:

- õppetegevus;
- hinnang kõrgkooliõpingutele ja kõrgkooli poolt osutatud nõustamisteenustele;
- töötamine õpingute ajal;
- lõpetamisjärgne tegevus (sh edasiõppimine ja siirdumine tööturule);
- vastajate sotsiaaldemograafilised näitajad.

6.2 Valim ja andmekogumine

Esialgsesse valimisse kuulusid 18 Eesti avalik-õiguslikku ja rakenduskõrgkooli, kes on programmi Primus partnerkõrgkoolid, välja arvatud Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused, kuna tegemist on väga spetsiifilise suunitlusega kooliga. Üldkogumi moodustasid uuringusse kaasatud kõrgkoolide kõikide õppeastmete kõik 2009. aasta lõpetanud.

Tartu Ülikooli töörühm võttis ühendust kõigi uuringusse kaasatud kõrgkoolidega ning koolid määrasid kontaktisiku, kes vastutas uuringu tarbeks vilistlaste kontaktandmete kogumise eest. Tallinna Tehnikaülikool, Sisekaitseakadeemia, Mainori Kõrgkool, Eesti Infotehnoloogia Kolledž, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Eesti Mereakadeemia, Eest Lennuakadeemia ning Lääne-Viru Rakenduskõrgkool oma vilistlaste kontaktandmeid TÜ töörühmale ei edastanud, vaid küsimustiku laialisaatmist koordineerisid vastavate koolide kontaktisikud. Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli vilistlaste puhul kasutati kontaktandmetena üheteistkümne listi kontakte. Ülejäänud kõrgkoolid edastasid vilistlaste kontaktid töörühmale, kes saatis laiali kaaskirja palvega uuringus osaleda.

Vilistlaste küsitlus viidi läbi koostöös uuringus osalevate kõrgkoolidega 2010. aastal perioodil 10. august – 18. november. Küsitleti 2009. aasta kalendriaasta jooksul kõrgkooli lõpetanud.

Küsitlus viidi läbi veebipõhiselt, kasutades küsitluskeskkonda www.surveymonkey.com. TÜ töörühmale laekunud kontaktaadressidele saadeti kutsed uuringus osalemiseks 10. augustil 2010.

⁵ EUROSTUDENT – koondab andmed Euroopa kõrghariduse sotsiaalsete dimensioonide kohta ja pakub võrreldavaid andmeid erinevate riikide kõrghariduse kohta <http://www.eurostudent.eu/>

⁶ REFLEX – The Flexible Professional in the Knowledge Society New Demands on Higher Education in Europe – keskendub lõpetajate pädevustele ja kõrgkoolide panuse hindamisele vajalike pädevuste omandamisel <http://www.fdewb.unimaas.nl/roa/reflex/index.htm>

⁷ Küsimustik on toodud lisan 2.

Kontakteerumiseks kasutati nii veebiplatvormi teenuseid kui ka e-posti. Koos küsitluskutsega edastati respondentidele personaalne link küsimustikule (v.a. Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, mille korral küsitluskutse saadeti teadaolevatele listiaadressidele), mis võimaldas hiljem respondente tuvastada ja mittevastanutele meeldetuletusi saata. Samaaegselt respondentidega kontakteerumisega saadeti sõnum küsitluse alguse kohta ka nendele kaheksale koolile, kes oma vilistlaste kontaktandmeid tööruhmale ei edastanud. Koolidele edastati üldine küsimustiku aadress, mis vastajate üle arvestust pidada ei võimaldanud. Nii respondentidele kui ka koolidele saadeti uuringus osalemise kohta kaks meeldetuletust 24. augustil ja 1.novembril. Küsitlus lõpetati 18.novembril 2010.

Kokku laekus küsitlusperioodil 2352 vastust, kuid valimist jäeti välja 149 vastust, mille puhul respondent polnud täitnud kohustuslikke küsimusi, oli vastanud vaid üksikutele küsimustele või üksikule küsimuste blokile. Lõplik küsitlusele vastanud lõpetanute arv ja vastamismäär uuringus osalenud kõrgkoolide lõikes on esitatud

Tabel 1.

Tabel 1 Lõpetanute arv ja vastamismäär kõrgkoolide lõikes

Nr	Kõrgkool	Lõpetanute arv 2009 (EHIS ⁸ andmetel)	TÜ tööruhmale edastatud kontaktandmed*	Küsitlusele vastanute arv	Vastamismäär (%)**
1	Tallinna Tehnikaülikool	2095	-	452	21,6
2	Eesti Kunstiakadeemia	199	182	39	21,4
3	Tallinna Ülikool	1410	1148	449	39,1
4	Tartu Ülikool	2729	2582	556	21,5
5	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	133	73	26	35,6
6	Eesti Maaülikool	723	540	239	44,3
7	Estonian Business School	182	-	-	
8	Sisekaitseakadeemia	202	-	56	27,7
9	Tallinna Pedagoogiline Seminar	249	236	89	37,7
10	Mainori Kõrgkool	587	-	96	16,4
11	Eesti Infotehnoloogia Kolledž	69	-	22	31,9
12	Tartu Tervishoiu Kõrgkool	291	-	6	2,1
13	Tallinna Tehnikakõrgkool	307	120	24	20,0
14	Eesti Lennuakadeemia	54	-	4	7,4
15	Eesti Mereakadeemia	140	-	6	4,3
16	Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	215	-	67	31,2
17	Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	306	11 listiaadressi	60	19,6
18	Tartu Kõrgem Kunstikool	43	43	12	27,9
KOKKU		9934	4924+11 listi	2203	24,8

*Ülejäänud koolid vilistlaste kontaktandmeid TÜ tööruhmale ei edastanud, vaid saatsid küsitluse lingi ise lõpetanutele edasi.

**Koolide poolt edasi saadetud küsitluste vastamismäär on arvatud lõpetanute koguarv alusel.

⁸ EHIS – Eesti Hariduse Infosüsteem on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi puudutavaid andmeid (õppeasutused, õpilased, õpetajad/õppejõud, lõpudokumendid, õpikud ja õppekavad) <http://www.ehis.ee/>

Kõrgeim vastamismäär oli Eesti Maaülikooli vilistlaste hulgas. Viie uuringus osalenud kooli vastamismäär jäi 30-40% vahele, kuue kõrgkooli korral oli vastamismäär vahemikus 20-30% ning kuue kooli puhul madalam kui 20%.

Madala vastamismäära tõttu jäid lõplikust analüüsist välja 4 kõrgkooli: Estonian Business School (sealt ei laekunud vilistlaste või kooli vähese huvi tõttu uuringu vastu ühtegi vastust) ning Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Eesti Lennuakadeemia ja Eesti Mereakadeemia, kus vastajate arv oli liialt väike usaldusväärsete üldistuste tegemiseks. Lõplikusse valimisse kuulus 2187 vilistlast 14-st kõrgkoolist.

Selleks, et leida uuringu andmete põhjal hinnangud üldkogumi parameetritele, on igale valimi objektile (n_i) vaja leida tema kaal (w_i) ehk määrata, kui paljusid üldkogumi (N_i) elemente objekt valimis esindab. Selleks on 2009. aasta lõpetanute andmed jaotatud klassideks kooli, õppevaldkonna ja õppeastme lõikes ning leitud igale vastavas klassis olevale andmeobjektile tema kaal ($w_i = \frac{N_i}{n_i}$), võttes aluseks Eesti Hariduse Infosüsteemi andmed kõigi lõpetanute kohta vastavates klassides.

Lisaks on valimi andmed kalibreeritud vastavaks üldkogumi jaotusele kooli ja õppeastme järgi, see tähendab, et leitud kaale (w_i) on korrigeeritud sobivalt määratud koefitsiendiga f_i , nii, et uute kaalude abil hinnatud lõpetanute jaotused oleksid võimalikult heas kooskõlas üldkogumi andmetega. Andmete kaalumisel ja kalibreerimisel nõustas uuringu läbiviijaid Eesti Statistikaameti metoodik-matemaatik Julia Aru. Kalibreerimisel kasutati uuringutarkvara Blaise.

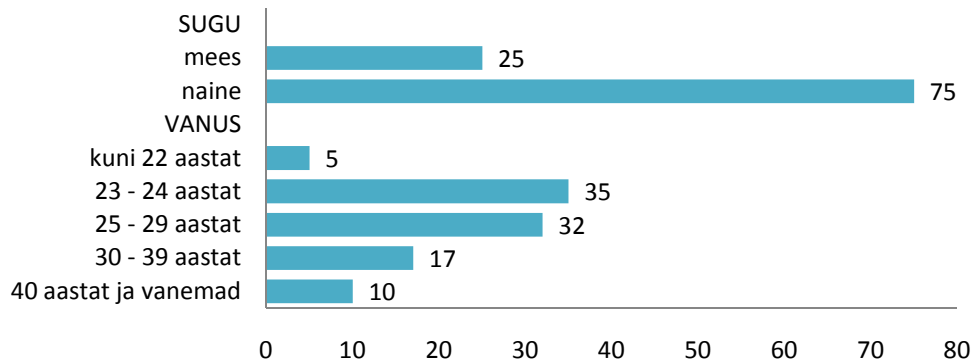
Andmete töötlemisel kasutati statistikapaketti SPSS 18.0 for Windows. Statistilise analüüsi käigus kasutati meetoditena sagedusjaotuste analüüsi, hii-ruut testi ning protsentide võrdlemist.

Jooniste ja tulemuste tõlgendamisel tuleb silmas pidada, et uuringu küsimustikus ei olnud kõik küsimused kohustuslikud ning teatud küsimustele (näiteks õpingute ajal töötamine, edasiõppimine, töötamine pärast lõpetamist ja nõustamisteenuste kasutamine) said vastata ainult osa lõpetanutest, seega varieerub vastajate arv küsimuste lõikes mõnevõrra. Esitatud tulemused kehtivad kogu üldkogumi kohta, mistõttu esitatakse järgnevas ülevaates protsentjaotused ega vaadelda absoluutarve.

7 Tulemused

7.1 Lõpetanute õpingutega seotud taust

Neljandik lõpetanutest olid mehed ja kolm neljandikku naised (vt Joonis 1). Enamik lõpetanuid oli vanuses 23 kuni 29 eluaastat. Lõpetanute jaotus soo ja vanuse alusel on sarnane eelmise vilistlasuuringuga, mis viidi läbi 2007. aastal⁹.

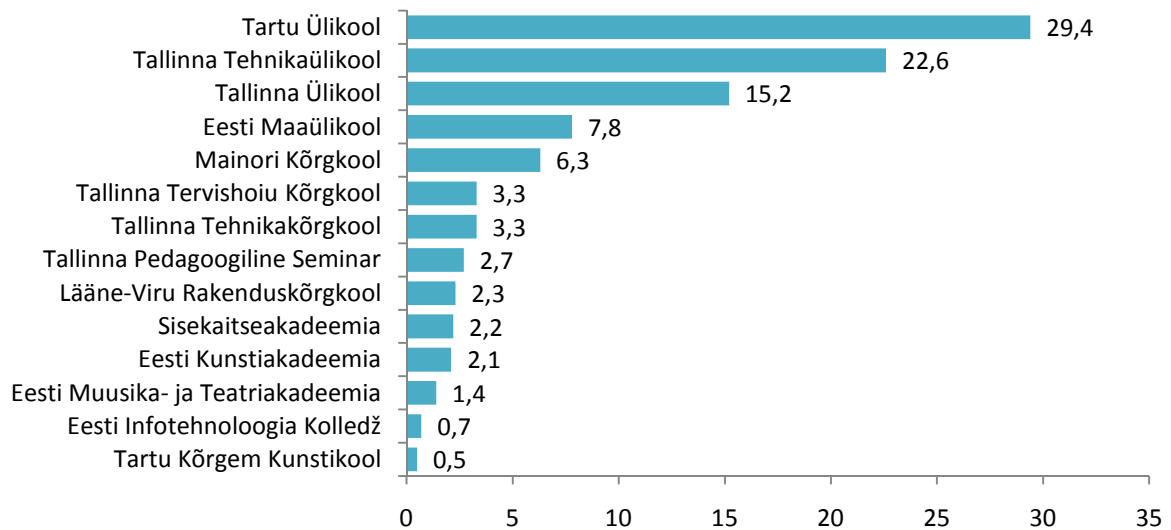
Joonis 1 Lõpetanute jaotus soo ja vanuse lõikes (%)

54% lõpetanutest elab Harjumaal, viiendik Tartumaal, 5% Pärnumaal, 3% Ida-Virumaal, Lääne-Virumaal, ja Viljandimaal, 2% Raplamaal, Saaremaal ja Võrumaal, 1% Jõgevamaal, Järvamaal, Läänemaal, Põlvamaal ja Valgamaal. 2% lõpetanutest elas küsitluse hetkel välismaal.

Avalik – õiguslike¹⁰ ülikoolide lõpetanuid oli 79% ja rakenduskõrgkoolide lõpetanuid 21%. 29% kõrghariduse omandanutest lõpetas Tartu Ülikooli, 22% Tallinna Tehnikaülikooli, 15% Tallinna Ülikooli, 8% Eesti Maaülikooli ning 6% Mainori Kõrgkooli (vt Joonis 2).

⁹ 2007. aasta vilistlasuuringus osalesid 5 avalik-õiguslikku ülikooli: Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Maaülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool.

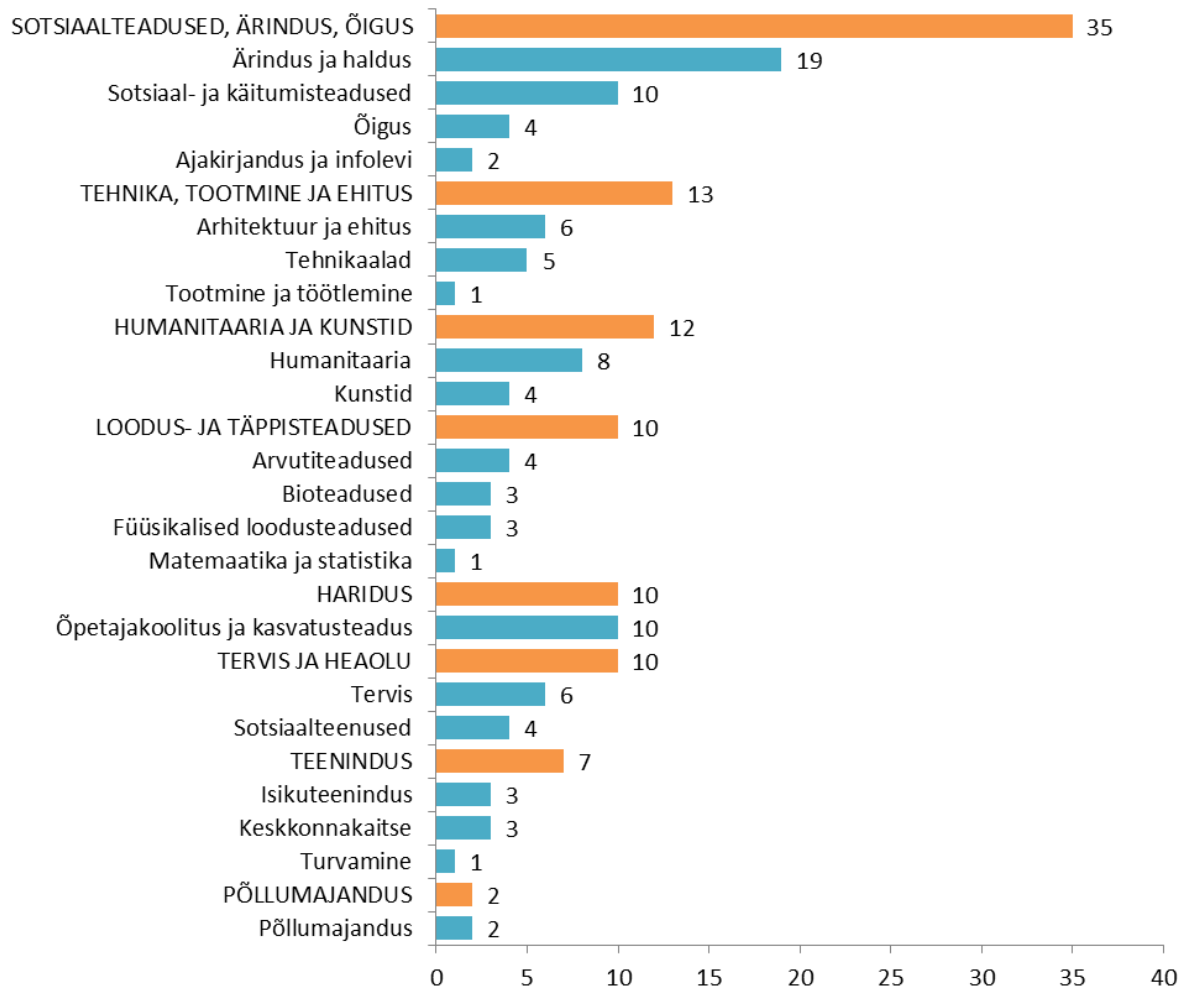
¹⁰ Käesolevas uuringus osalenud rakenduskõrgkoolide ja ülikoolide jaotus on toodud lisa 1, punkt 10.2 - klassifikaatorid

Joonis 2 Lõpetanute jaotus kõrgkoolide lõikes (%)

Lõpetanute jaotus erinevate õppesuundade ja -valdkondade lõikes on toodud Joonis 3.

Kõige rohkem lõpetanuid oli sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse valdkonnas, mille lõpetanud moodustasid 35% kõigist 2009. aasta kõrgkoolide vilistlastest. Õppesuundadest oli kõige rohkem lõpetanuid ärimises ja halduses (19%), millele järgnesid sotsiaal- ja käitumisteadused (10%) ning õpetajakoolitus ja kasvatusteadused (10%). Viie erineva õppevaldkonna (tehnika, tootmine ja ehitus; humanitaaria; loodus- ja täppisteadused; haridus; tervis ja heaolu) lõpetanute osakaal jäi 10-13% piiridesse. Kõige vähem oli lõpetanuid teeninduse (7%) ja põllumajanduse (2%) valdkonnas.

Joonis 3 Lõpetanute jaotus õppevaldkondade ja õppesuundade¹¹ lõikes (%)

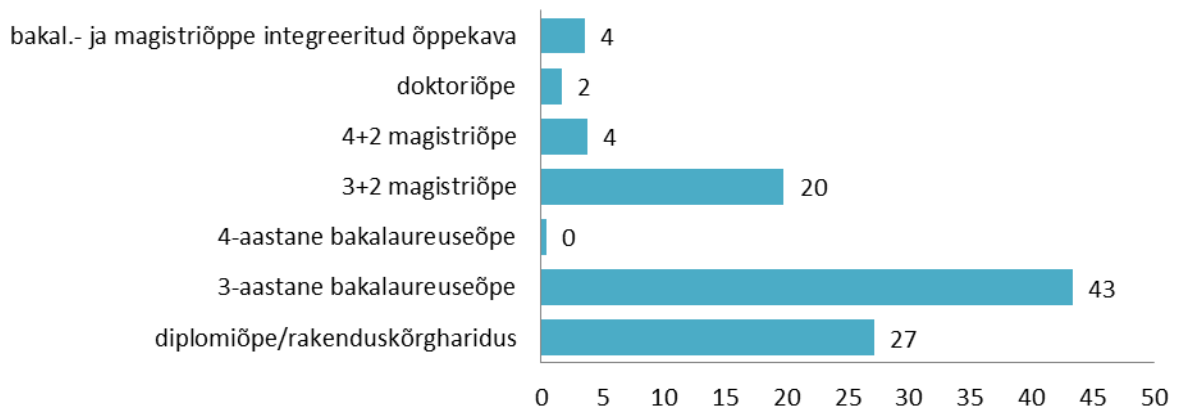
Konkreetsed valdkonnad moodustavad õppesuunad on märgitud sinisega ning laiemad õppevaldkonnad oranžiga.

Kui 2007. aasta uuringus olid lõpetanute seas ülekaalus 3+2 bakalaureuse õppekava läbinud (45%) ning 4+2 õppekava läbinuid oli 19%, siis 2010. aasta tulemuste põhjal (vt Joonis 4) olid selges ülekaalus nii 3+2 bakalaureuse- kui ka magistriõppekava läbinud (vastavalt 43% ja 20%). Bakalaureuseõppe 4+2 õppekava läbinute osakaal uuringus jäi alla 1% ning 4+2 magistriõppe lõpetanute osakaal oli 4%.

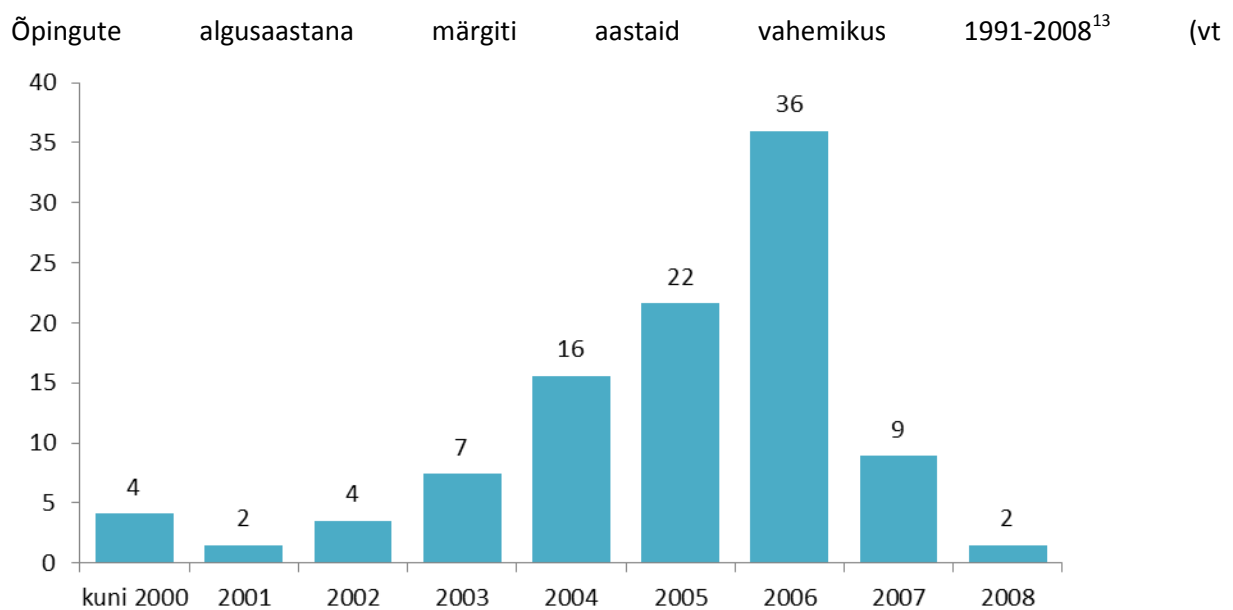
Diplomiõppe ning rakenduskõrghariduse õppekavade lõpetanute arv oli võrreldes 2007. aastaga märksa kõrgem, mis on ka mõistetav, võttes arvesse, et erinevalt varasemast on käesolevasse uuringusse kaasatud ka rakenduskõrgkoolid.

Doktoriõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavade lõpetanute osakaal oli samal tasemel 2007. aasta vilistlasuuringuga, mis on ka mõistetav, kuna nendel haridusastmetel pakuvad õppimisvõimalusi ainult avalik-õiguslikud ülikoolid.

¹¹ Vt õppekavade ja õppesuundade omavahelisi seoseid lisa 1, punkt 10.2 - klassifikaatorid

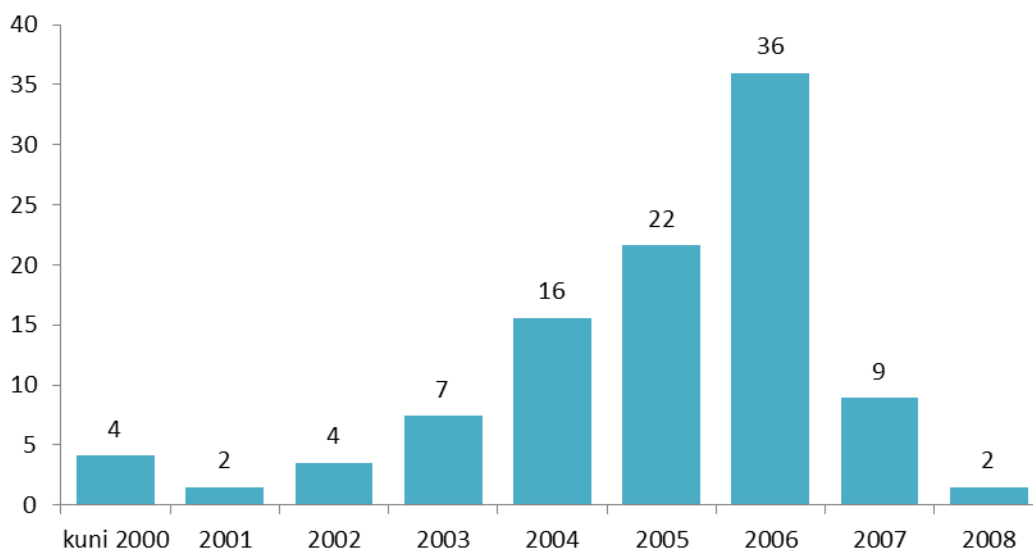

Joonis 4 Lõpetanute jaotus õppeastmete lõikes (%)¹²

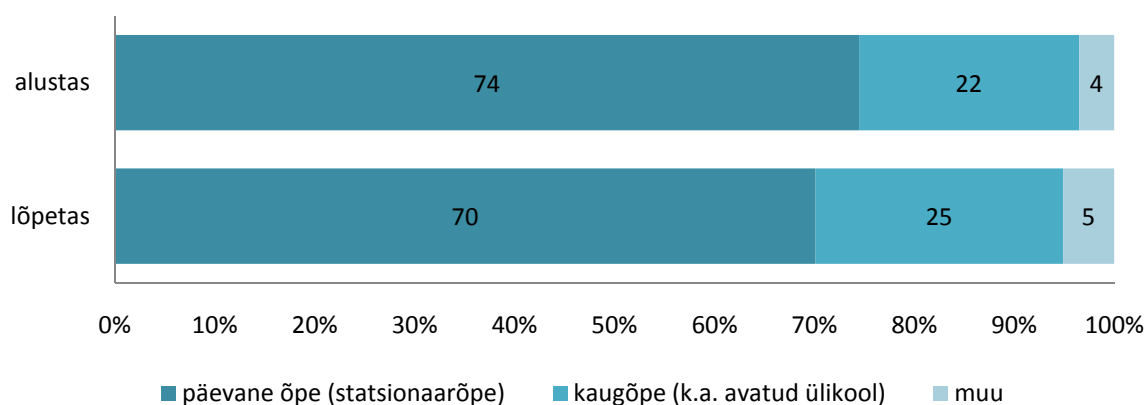
Joonis 5). 74% vilistlastest alustas õpinguid aastail 2004-2006, neist omakorda pooled just 2006. aastal, mis on kooskõlas 3+2 bakalaureuseõppe läbinute suure osakaaluga uuringus.

¹² 4-aastase bakalaureuseõppe lõpetanute osakaal uuringus on alla 1%, mistõttu nende kohta pole järeltuste tegemine korrektne ning edasises analüüsis neid ei käsitleta.

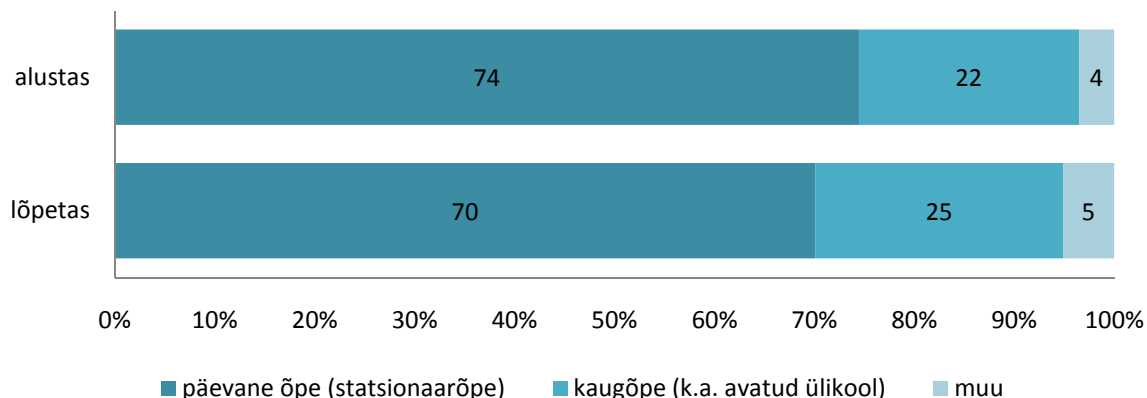
Joonis 5 Õpingute alustamise aasta¹³

74% lõpetanutest alustas õpinguid päevases ehk statsionaarses õppevormis (vt

Joonis 6), 22% kaugõppes (k.a. avatud ülikool) ning 4% muus õppevormis. Muu õppevormina töid lõpetanud sagedamini välja õhtust õpet, tsükliõpet ja õppimist eksternina. Enamasti on alustatud õppevormis ka lõpetatud, kuid vähesel määral on toimunud õppevormide vahelist liikumist õpingute ajal, sealjuures on peamiselt suundunud kaugõppesse. Enamik (93%) päevases õppevormis õpinguid alustanutest ka lõpetas õpingud päevases õppevormis, kuid 5% lõpetas kaugõppes ning 2% muus õppevormis. Kaugõppes õpinguid alustanutest 95% lõpetas õpingud samas õppevormis, 5% aga muutis õppevormi ning lõpetas õpingud kas päevases õppevormis (4%) või muus õppevormis (1%). Muu õppevormi valinutest 93% lõpetas oma õpingud muus õppevormis, 6% valis õpingute ajal kaugõppe ja 1% päevase õppevormi.

¹³ Küsimuse sõnastusest tulenevalt võib õpingute algusaastana olla märgitud nii esmane kõrgkooli sisseastumisaasta kui ka õpingute algusaasta viimati lõpetatud õppeastmel.

Joonis 6 Õppevormi muutmine õpingute alustamisel ja lõpetamisel (%)

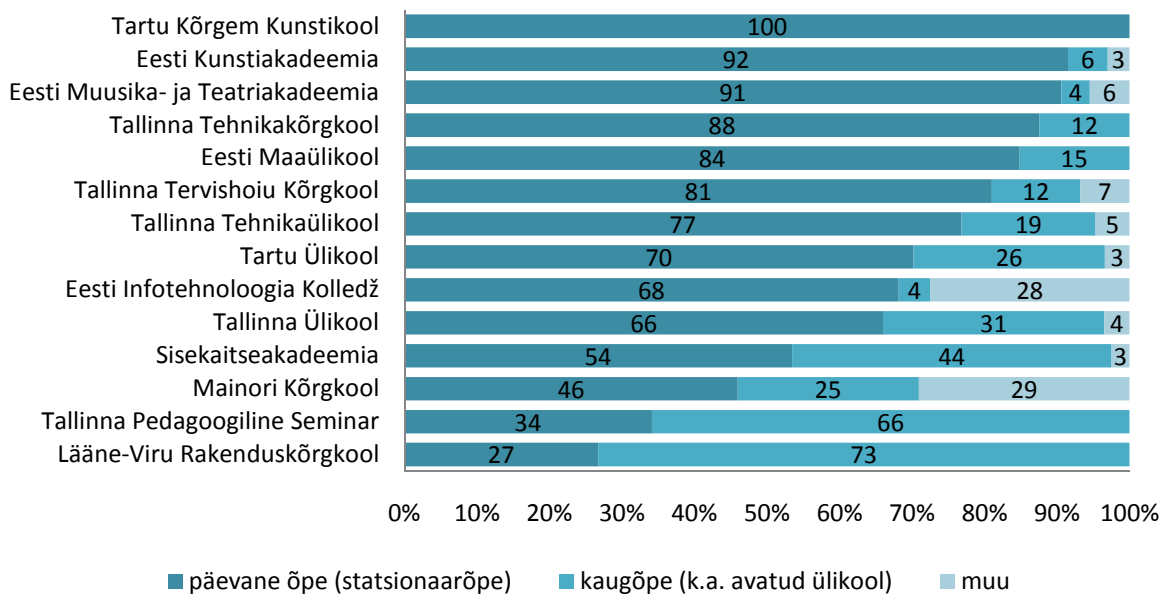
Õppevormi vahetamine õpingute ajal on seotud õpingute ajal töötamisega (vt Tabel 2), mis selgitab kaugõppesse suundumist. Õpingute ajal töötavad üliõpilased, kes alustasid õpinguid päevases õppes, muutsid sagedamini õppevormi kaugõppeks (6%) või muuks õppevormiks (3%), kaugõppes alustanud üliõpilased aga jätkasid pigem alustatud õppevormis, päevase õppe valis vaid 3% kaugõppivatest ja töötavatest üliõpilastest. Muus õppevormis alustanud üliõpilastest 8% läks kaugõppesse.

Õpingute ajal mittetöötavad päevase õppevormi üliõpilased lõpetasid õpingud enamasti päevases õppes, samas kui kaugõppes või muus õppevormis õppivatest mittetöötavatest üliõpilastest läks 15-16% õpingute ajal üle päevasesse õppesse.

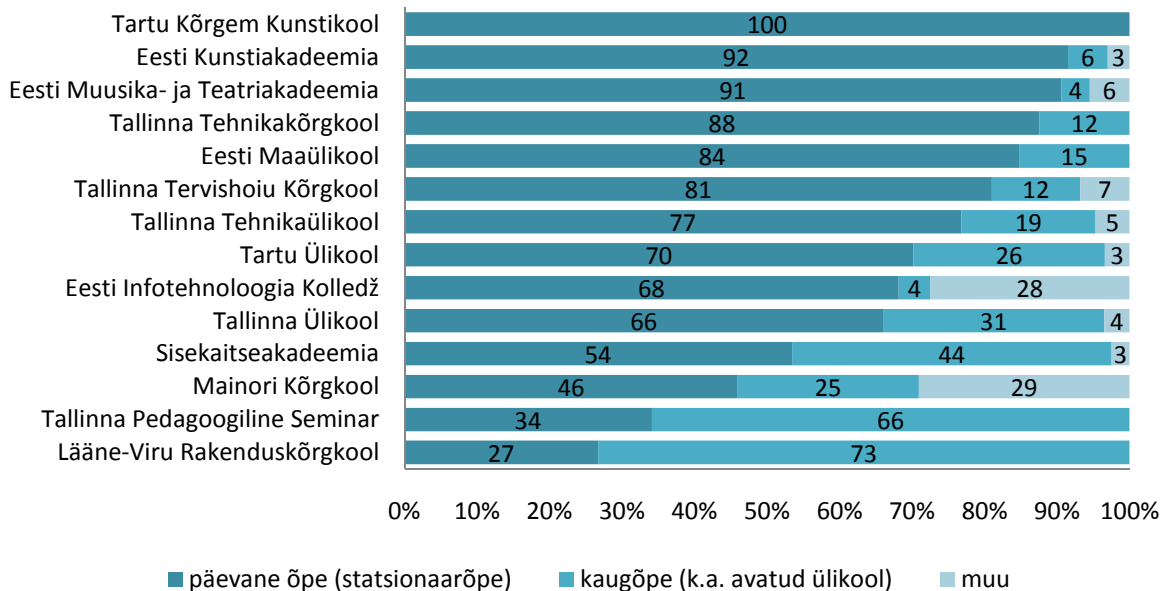
Tabel 2 Õppevormi muutmise seos õpingute ajal töötamisega (% õpingute alguses valitud õppevormis õppijatest)

Töötamine õpingute ajal	Õppevormi muutmine õpingute lõpus			
	Õppevormi muutmine õpingute alguses	Päevane õpe (statsionaar)	Kaugõpe (k.a. avatud kõrgkool)	Muu
Jah	Päevane õpe (statsionaar)	91	6	3
	Kaugõpe (k.a. avatud kõrgkool)	3	96	1
	Muu		8	92
Ei	Päevane õpe (statsionaar)	99	1	
	Kaugõpe (k.a. avatud kõrgkool)	15	85	
	Muu	16		84

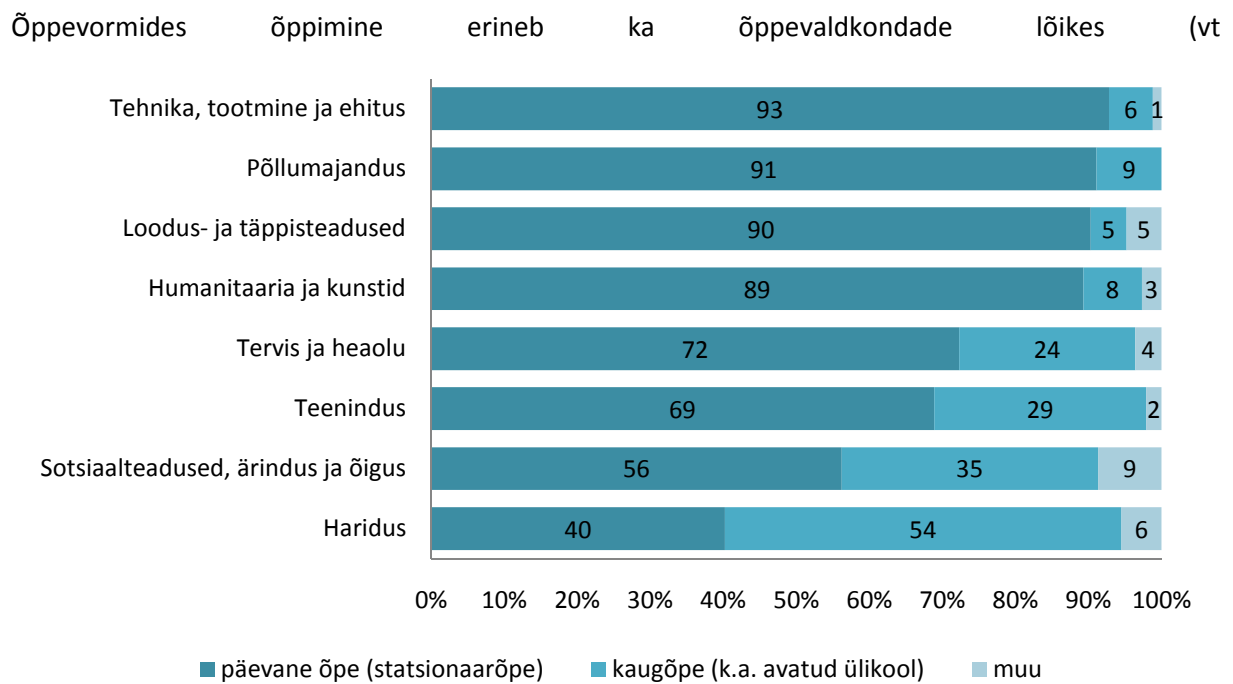
Kõrgkoolide lõikes on erinevates õppevormides õppimine oluliselt erinev (vt

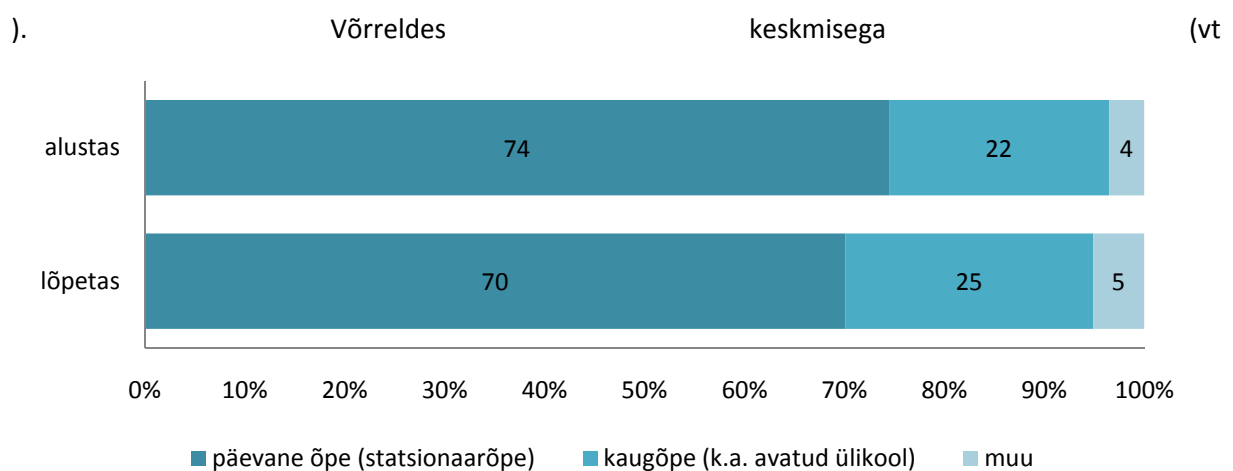
Joonis 7). Kui Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanute seas polnud kaugõppe vormis lõpetanuid, siis Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli ja Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanute hulgas oli kaugõppes õppijaid rohkem kui kaks kolmandikku, vastavalt 66% ja 73%. Muid õppevorme (enamasti õhtust õpet) kasutavad sagedamini Eesti Infotehnoloogia Kolledži (28%) ja Mainori Kõrgkooli (29%) lõpetanud.

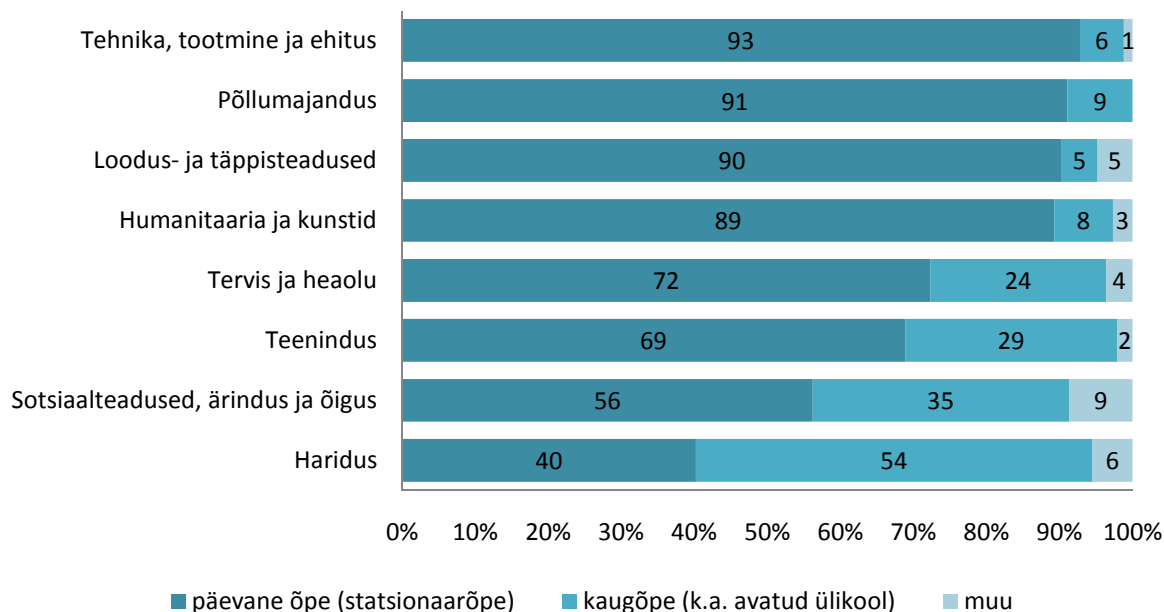
Joonis 7 Õppevorm õpingute lõpus kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)

Joonis 8 Õppevorm õpingute lõpus õppevaldkondade lõikes (% õppevaldkonna lõpetanutest)

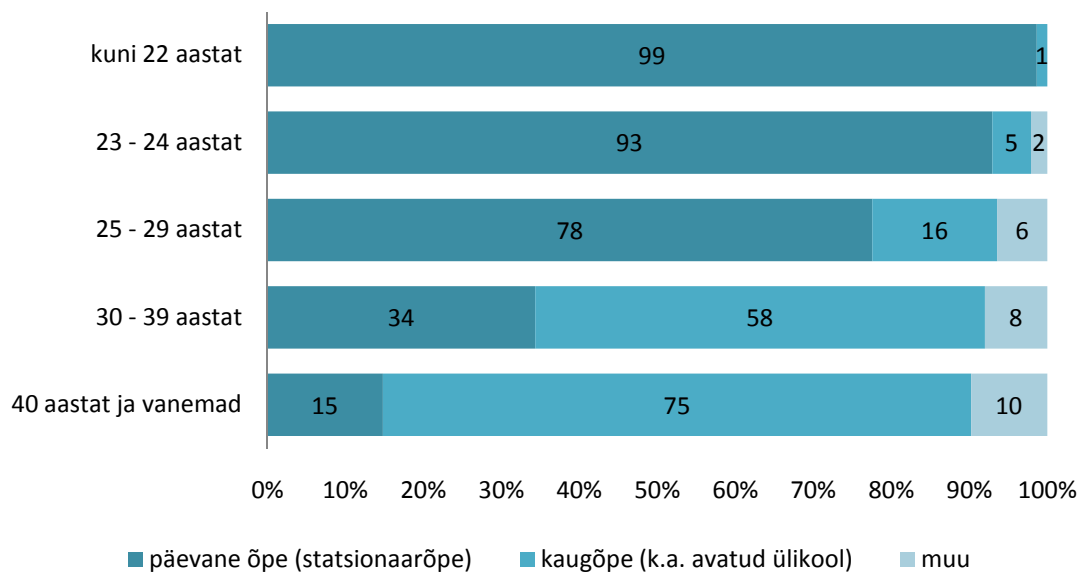

Joonis 6) on statsionaarse õppe lõpetanuid tunduvalt rohkem (ligikaudu 90%) nii tehnika, tootmise ja ehituse kui ka põllumajanduse aga ka loodus- ja täppisteaduste ning humanitaaria ja kunstide valdkonnas. Keskmisest vähem on statsionaarses õppes lõpetanuid teeninduse aga ka sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse ning hariduse valdkonnas.

Joonis 8 Õppevorm õpingute lõpus õppevaldkondade lõikes (% õppevaldkonna lõpetanutest)

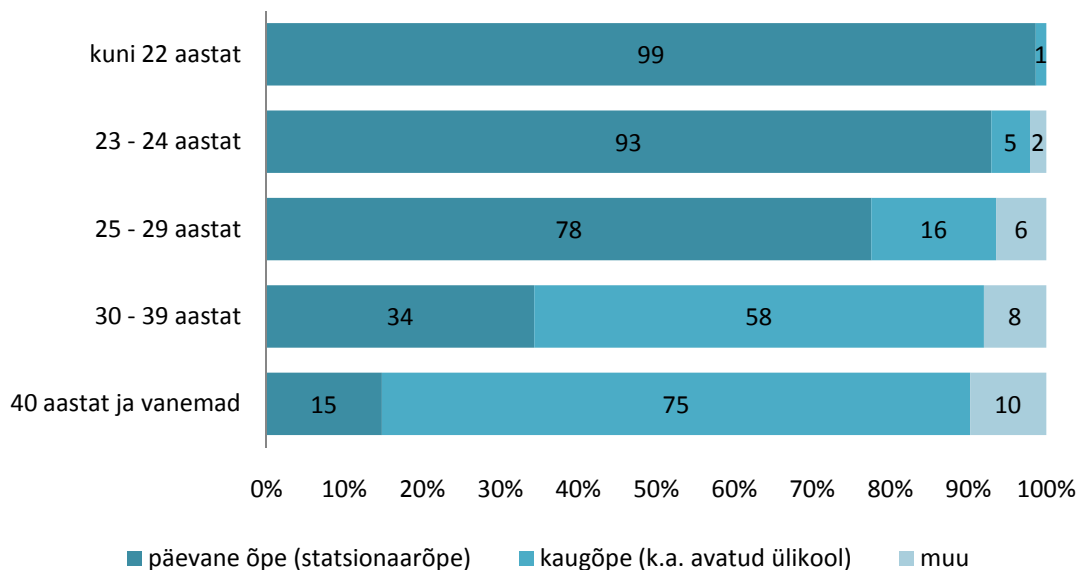
Statsionaarse õppe lõpetanud olid enamasti vanuses kuni 29 eluaastat, vanemates vanusgruppides oli rohkem kaugõppe lõpetanuid (vt

Joonis 9 Õppevorm õpingute lõpus lõpetanute vanuse lõikes (%)

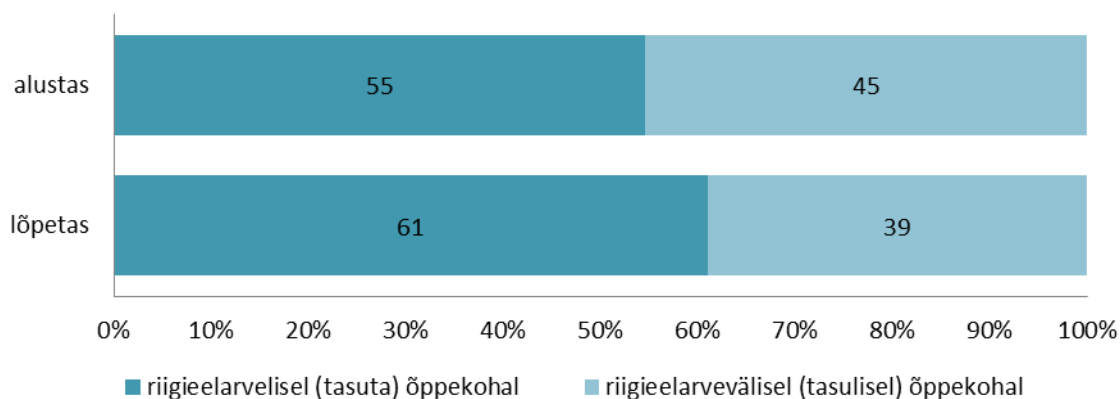
Nii õpingute alguses kui lõpus on mõnevõrra rohkem riigieelarvelistel (RE) kohtadel õppijad (vt Joonis 10). Riigieelarvelistel õppekohtadel õppinute osakaal on õpingute lõppedes 6 protsendipunkti võrra suurem kui õpinguid alustades. Sarnane tendents ilmses ka 2007. aasta vilistlasuuringu tulemuste põhjal.

). See on ka ootuspärane arvestades, et vanuse kasvades töötatakse rohkem õpingute kõrvalt ning olulisel kohal on majanduslik toimetulek ja kohustused perekonna ees.

Joonis 9 Õppevorm õpingute lõpus lõpetanute vanuse lõikes (%)

Nii õpingute alguses kui lõpus on mõnevõrra rohkem riigieelarvelistel (RE) kohtadel õppijad (vt Joonis 10). Riigieelarvelistel õppekohtadel õppinute osakaal on õpingute lõppedes 6 protsendipunkti võrra suurem kui õpinguid alustades. Sarnane tendents ilmses ka 2007. aasta vilistlasuuringu tulemuste põhjal.

Joonis 10 Õppekoht õpingute alguses ja lõpus (%)

RE õppekohal alustanutest liikus riigieelarvevälisele (REV) kohale 6% lõpetanutest, vastupidisel suunal liikus 21% lõpetanutest.

Kõrgkoolide lõikes on liikumiste osakaal õppekohtade vahel erinev (vt Tabel 3). Võrreldes õpingute alustamisega lõpetas enam kui viiendik vilistlastest õpingud riigieelarvelisel kohal Tartu Kõrgemas Kunstikoolis ja Eesti Kunstiakadeemias. RE õppekohal lõpetanute osakaal suurenes õpingute alustamise järel veel viies kõrgkoolis 10 kuni 20 protsendi võrra.

Tabel 3 Liikumine õppekohtade vahel kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)

Kõrgkool	Alustas RE õppekohal	Alustas REV õppekohal	Lõpetas RE õppekohal	Lõpetas REV õppekohal	RE kohal õppijate osakaalu muutus (pp)
Tartu Kõrgem Kunstikool	58	42	84	16	+26
Eesti Kunstiakadeemia	56	44	79	21	+23
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	73	28	91	9	+19
Eesti Maaülikool	54	46	71	29	+17
Tallinna Tehnikakõrgkool	75	25	88	12	+13
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	76	24	88	13	+12
Tartu Ülikool	56	44	65	35	+10
Tallinna Ülikool	47	53	53	47	+6
Sisekaitseakadeemia	48	53	53	48	+5
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	61	39	66	34	+5
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	95	5	97	3	+2
Tallinna Pedagoogiline Seminar	67	33	68	32	+2
Mainori Kõrgkool	5	95	4	96	-1
Tallinna Tehnikaülikool	60	40	58	42	-2

Tallinna Tehnikaülikoolis ja Mainori Kõrgkoolis seevastu RE õppekohtadel õppijate osakaal õpingute jooksul vähenes. Riigieelarvevälisel õppekohal lõpetanute kõrge osakaaluga paistavad silma Tallinna Ülikool (47%) ja Sisekaitseakadeemia (48%).

Tabel 4 Liikumine õppekohtade vahel õppevaldkondade lõikes (% õppevaldkonna lõpetanutest)

Õppevaldkond	Alustas RE õppekohal	Alustas REV õppekohal	Lõpetas RE õppekohal	Lõpetas REV õppekohal	RE kohal õppijate osakaalu muutus
Põllumajandus	70	30	94	6	+24
Humanitaaria ja kunstid	59	41	72	28	+14
Teenindus	48	53	57	43	+9
Tehnika, tootmine ja ehitus	80	20	86	14	+6
Haridus	59	41	65	35	+6
Tervis ja heaolu	77	23	83	17	+5
Loodus- ja täppisteadused	87	13	90	10	+3
Sotsiaalteadused, ärimine ja õigus	27	73	30	70	+3

Kõige enam on REV kohalt RE kohtadele liikunud põllumajanduse õppevaldkonna üliõpilased, kus riigieelarvelisel kohal alustas 70% ning lõpetas 94% üliõpilastest. Humanitaaria ja kunstide vallas oli RE kohal lõpetanuid 14% rohkem võrreldes alustanutega. Selgelt eristub teistest õppevaldkondadest sotsiaalteaduste, ärimine ja õiguse valdkond, mille lõpetanuid on uuringus kõige rohkem (vt Joonis 3), kuid kus enamus üliõpilasi alustab ja lõpetab õpingud riigieelarvevälisel kohal, vastavalt 73% ja 70%. Suhteliselt suur osakaal REV kohal lõpetanuid on ka hariduse (35%) ja teeninduse (43%) valdkonnas.

Ka lõpetanu vanusest sõltuvalt esinevad olulised erinevused riigieelarvevälisel ja riigieelarvelisel õppekohtadel õppimisel. Mida vanem on õppija, seda tõenäolisemalt õpib ta REV õppekohal, mis on seotud ka sellega, et kaugõppes on rohkem tasulisi kohti. Kõige nooremas vanuseklassis ehk kuni 22 aastaste lõpetanute hulgas alustas õpinguid RE kohal 70% ning lõpetas RE kohal 78%. 23 kuni 29

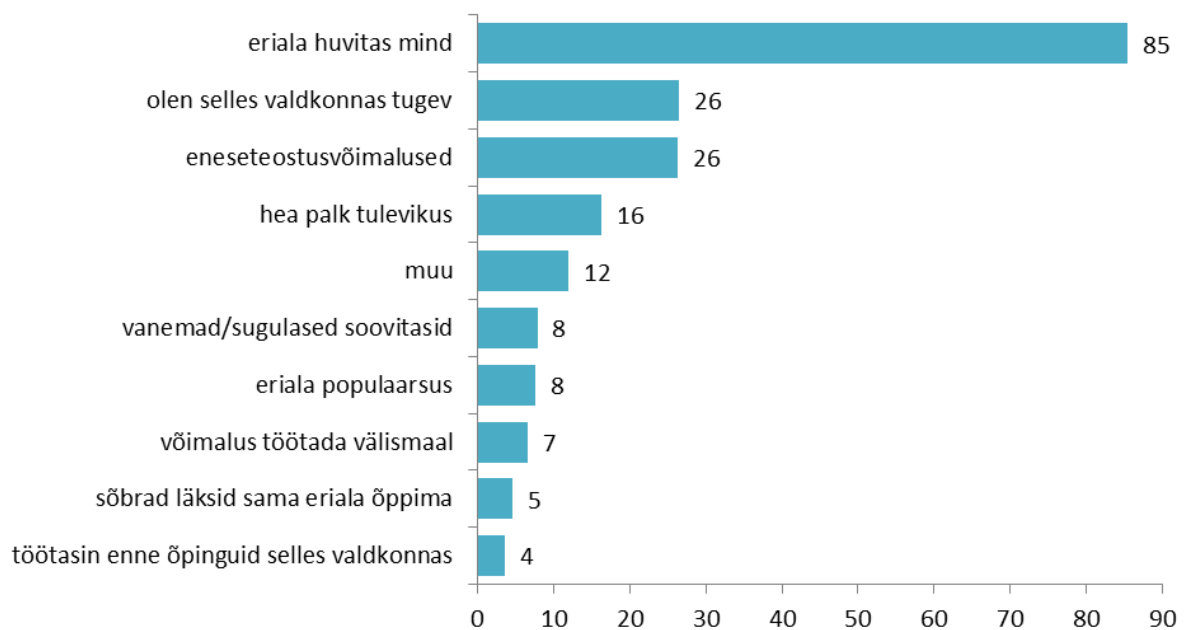
aastaste vanusklassis alustas õpinguid RE kohal 60% ning lõpetas RE kohal 68%, kolmekümneaastastest ja vanematest õppuritest alustas ning lõpetas õpingud riigieelarvelisel kohal 38% lõpetanutest.

7.2 Tagasivaade õpingutele

Käesolev osa annab ülevaate lõpetanute peamistest erialavaliku kriteeriumidest ning sellest, kuidas hindavad lõpetanud läbitud õppekava, kõrgkoolide poolt pakutavaid nõustamisteenuseid ja õpingute ajal läbitud praktikat. Lisaks on esitatud tulemused õpingute ajal töötamise kohta, kuna üha suurem osa tudengitest töötab juba enne õpinguid ja õpingute ajal. Sestap on olulised õpingute ajal töötamise põhjused, töökoormus ning õpingute aegse töö ja eriala seotus.

7.2.1 Eriala valikut mõjutanud tegurid

Sarnaselt 2007. aasta vilistlasuuringuga on jätkuvalt kõige olulisemaks kriteeriumiks erialavalikul selle huvipakkuvus 85% (vt Joonis 11). Võrreldes varasema uuringuga on vähem välja toodud eneseteostusvõimaluste (26%, varasemas uuringus nimetas seda oluliseks faktoriks 37% lõpetanutest) ja tugevused valdkonnas (26%, varasemas uuringus vastavalt 32%).

Joonis 11 Eriavaliku olulisemad põhjused (%)

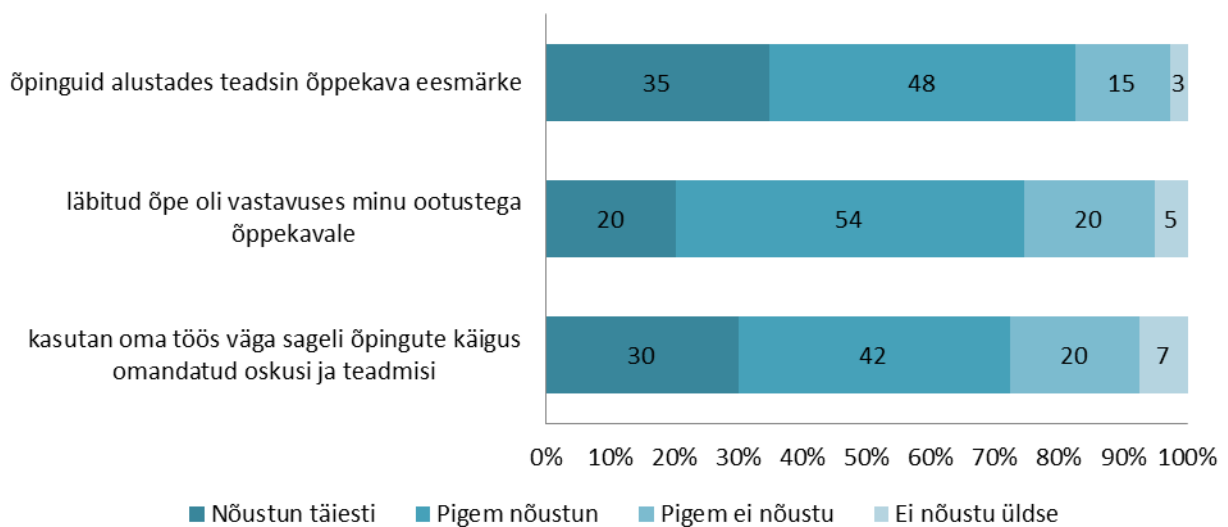
Mitme võimaliku vastuse tõttu ei ole kategooriate summa 100%.

Lisaks etteantud variantidele tõid vilistlased erialavaliku põhjustena välja veel järgmisi kriteeriume:

- töö on vaja vastava eriala teadmisi või kõrgharidust valitud valdkonnas,
- valitud eriala seostub huvialadega,
- varasemate õpingute jätkamine valitud erialal (ilmnes edasiõppijate korral),
- võimalus õppida riigieelarvelisel õppekohal,
- kooli sobiv asukoht.

7.2.2 Hinnangud õppekavale ja praktikale

Lõpetanutel paluti hinnata õppekava lähtuvalt selle eesmärkide selgusest õpingute alguses, õppe vastastusest ootustele ja saadud oskuste ning teadmiste rakendusvõimalustele igapäevatoos (vt Joonis 12). 83% lõpetanutest nõustus osaliselt või täielikult väitega, et nad teadsid õpinguid alustades õppekava eesmärke. Võrreldes varasema uuringuga on teadlikkus õppekava eesmärkidest suurenenud lõpetanute hulgas 18 protsendipunkti võrra, mis on positiivne areng. Kolm neljandikku vilistlastest kinnitas, et läbitud õpe oli vastavuses tema ootustega õppekavale, neljandik vilistlastest selle väitega ei nõustunud. Võrreldes 2007. aasta uuringuga on 3 protsendipunkti võrra suurenenud nende osakaal, kes kasutavad õpingute käigus omandatud teadmisi oma igapäevatoos sageli (varasemas uuringus oli neid 69%). 27% lõpetanutest ei kasuta õpingute käigus saadud teadmisi oma toos eriti sageli.

Joonis 12 Hinnangud õppekava eesmärgipärasuse ning tööturu nõuetega vastavuse kohta (%)

Kõrgkoolide lõikes on õppekava eesmärgipärasusele antud hinnangud mõnevõrra erinevad (vt Tabel 5). Eesti Infotehnoloogia Kolledži lõpetanud (üle 90%) märkisid, et nad teadsid õpinguid alustades õppekava eesmärke, läbitud õpe vastas nende ootustele ning oma toos kasutavad nad sageli õpingute käigus omandatud oskusi ja teadmisi. Teistest koolidest eristuvad Eesti Kunstiakadeemia ja Tartu Kõrgem Kunstikool, kus lõpetanute hinnangud õppekavale ja praktikale olid kriitilisemad. Eesti Kunstiakadeemia puhul oli õpingute alguses õppekava eesmärgid teada kahele kolmandikule lõpetanutest, läbitud õpe vastas 63% vilistlaste ootustele, samas kasutab 79% vilistlastest õpingute käigus omandatud teadmisi sageli oma igapäevatoos. Tartu Kõrgema Kunstikooli vilistlastest 55% teadis õpinguid alustades õppekava eesmärke, kuid läbitud õpe pigem ei vasta selle kooli lõpetanute ootustele (sellel seisukohal oli 58% lõpetanutest), ka õpingute käigus omandatud oskusi kasutab oma igapäevatoos vaid veidi üle poole (54%) lõpetanutest. Teiste koolidega võrreldes oli Eesti Maaülikooli lõpetanute hulgas vähem neid, kes hindasid õppekava ootustele vastavaks (64%), igapäevatoos saab omandatud oskusi ja teadmisi rakendada 57% lõpetanutest. Ülejäänud kõrgkoolid on saanud küllaltki kõrge positiivse hinnangu nii õppekava eesmärkidele, õppekava vastamisele ootustele kui ka õpitava rakendamisele tööülesannete täitmisel.

Tabel 5 Lõpetanute hinnang õppekava eesmärgipärasusele ja õpingute käigus omandatud vajalikele oskustele (%)

Kõrgkool	õpinguid alustades teadsin õppekava eesmärke		läbitud õpe oli vastavuses minu ootustega õppekavale		kasutan oma töös väga sageli õpingute käigus omandatud oskusi ja teadmisi	
	Nõustun	Ei nõustu	Nõustun	Ei nõustu	Nõustun	Ei nõustu
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	95	5	100	0	91	9
Eesti Kunstiakadeemia	66	34	63	37	79	21
Eesti Maaülikool	73	28	64	36	57	43
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	91	9	76	24	92	8
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	89	11	89	11	88	12
Mainori Kõrgkool	80	20	76	25	73	27
Sisekaitseakadeemia	89	11	91	9	78	22
Tallinna Pedagoogiline Seminar	90	10	89	11	88	12
Tallinna Tehnikakõrgkool	78	22	83	17	73	27
Tallinna Tehnikaülikool	83	17	75	25	67	33
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	75	25	73	27	79	21
Tallinna Ülikool	87	13	69	31	68	32
Tartu Kõrgem Kunstikool	55	45	42	58	54	46
Tartu Ülikool	84	16	76	24	78	23

Märkus: „Nõustun“ kajastab neid, kes vastasid, et „nõustun täielikult“ või „pigem nõustun“, „ei nõustu“ kajastab hinnanguid „pigem ei nõustu“ ja „ei nõustu üldse“.

Enam kui 80% kõikide õppeastmete lõpetanutest märkis, et teadis õpinguid alustades õppekava eesmärke. Läbitud õppekava vastas enamiku 4+2 magistriõppe (84%), diplomiõppe või rakenduskõrgharidusõppe (82%), 3+2 magistriõppe (77%) ja doktoriõppe (72%) lõpetanute ootustele. Bakalaureuseõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava läbinute korral oli teadlikkus mõnevõrra madalam (seal hindasid õppekava ootustele vastavaks kaks lõpetanut kolmest). Bakalaureuseõppe lõpetanutest kasutab õpingute käigus omandatud teadmisi ja oskusi igapäevases töös keskmiselt 62%, ülejäänud õppeastmete lõpetanutest enam kui 77%.

Õppevormide lõikes erinevad hinnangud vähe. Suuremad on erinevused saadud teadmiste rakendamise osas, päevase õppevormi lõpetanud kasutavad igapäevaselt õpitud teadmisi vähem (69%) kui kaugõppe lõpetanud (80%), ilmselt tuleneb see asjaolust, et kaugõppes õppijad teevad sagedamini erialavaliku lähtuvalt oma töökohast.

Praktika

Õppekava raames läbis kohustusliku erialase tööpraktika asutuses või ettevõttes kaks kolmandikku lõpetanutest, 9% lõpetanutest läbis tööpraktika vaba- või valikainena ning õppekava raames ei läbinud üldse mingit praktikat 24% lõpetanutest.

Kõrgkoolide lõikes on erialase praktika läbinute osakaal erinev (vt Tabel 6). Avalik-õiguslikes ülikoolides on praktika tähtsus tunduvalt madalam kui rakenduskõrgkoolides. Koolid võib tinglikult jaotada kolme gruppi: viie rakenduskõrgkooli puhul oli praktika läbinute osakaal lõpetanute hulgas enam kui 97%, teises grupis (tabelis sinise taustaga) on neli kooli, kus praktika läbinute osakaal on vahemikus 78-87%. Viimase grupi moodustavad viis ülikooli, kus kohustusliku praktika läbinute osakaal on väiksem kui 64%.

Tabel 6 Õppekava raames praktika läbinute osakaal kõrgkoolide lõikes (%)

Kõrgkool	jah, läbisin kohustusliku erialase tööpraktika	jah, läbisin tööpraktika vaba- või valikainena	õppekava raames praktikat ei toimunud
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	100		
Tallinna Tehnikakõrgkool	100		
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	98		2
Sisekaitseakadeemia	96	1	3
Mainori Kõrgkool	96	3	1
Tartu Kõrgem Kunstikool	82		18
Tallinna Tehnikaülikool	81	6	13
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	78	6	17
Eesti Maaülikool	72	6	22
Tallinna Pedagoogiline Seminar	64	9	27
Tallinna Ülikool	60	11	30
Eesti Kunstiakadeemia	54	17	29
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	46	22	32
Tartu Ülikool	45	14	41

Ka õppevaldkondade lõikes on praktika osakaal erinev (vt Tabel 7). Tehnika, tootmise ja ehituse, tervise ja heaolu, teeninduse ning hariduse valdkonnas läbis õppekava raames kas kohustusliku praktika või valis praktika lisaainena juurde üle 80% lõpetanutest. Sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse vallas läbis kohustusliku praktika kaks kolmandikku lõpetanutest ning lisaks tegi 12% lõpetanutest seda kas vaba- või valikaine raames. Tunduvalt väiksem on praktika läbinute osakaal põllumajanduse, loodus- ja täppisteaduste ning humanitaaria ja kunstide valdkonnas, kus iga kolmas (humanitaarias ja kunstides iga teine) ei läbinud õpingute ajal mingit praktikat.

Tabel 7 Õppekava raames praktika läbinute osakaal õppevaldkondade lõikes (%)

Õppevaldkond	jah, läbisin kohustusliku erialase tööpraktika	jah, läbisin tööpraktika vaba- või valikainena	õppekava raames praktikat ei toimunud
Tehnika, tootmine ja ehitus	89	3	8
Tervis ja heaolu	83	5	12
Teenindus	77	5	18
Haridus	77	5	18
Sotsiaalteadused, ärimine ja õigus	64	12	24
Põllumajandus	56	9	35
Loodus- ja täppisteadused	53	13	34
Humanitaaria ja kunstid	37	13	50

Erialane praktika on õppekava kohustuslik osa bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadel ning valdav diplomi- ja rakenduskõrgharidusõppes (praktika läbib 94% lõpetanutest). 3-aastasest bakalaureuseõppes ja 3+2 magistriõppes läbis kohustusliku praktika keskmiselt 70% lõpetanutest ning 4+2 magistriõppes ja doktoriõppes keskmiselt 56%.

Õppevormide lõikes ei esine praktika aspektist olulisi erinevusi.

Praktikat hinnatakse üldiselt positiivselt. Õppekava raames praktika läbinutest 79% arvas, et praktika toetas teooria ja praktika integratsiooni ning andis võimaluse õpitud teadmisi praktikas rakendada, viiendik aga leidis, et praktika oli formaalne ega seostunud õpingutega.

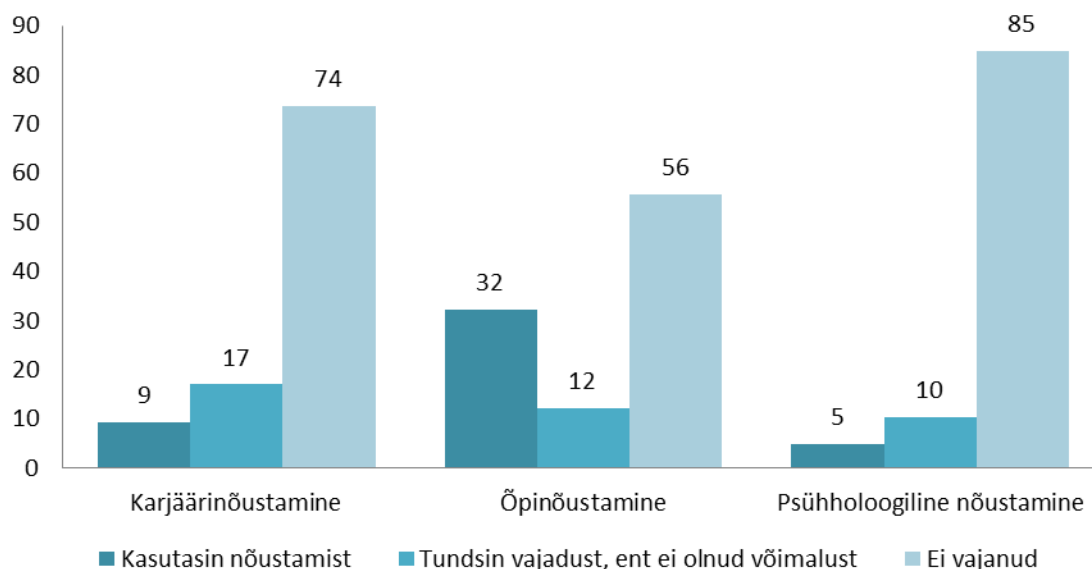
Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Kõrgema Kunstikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ning Mainori Kõrgkooli lõpetanutest oli praktikaga rahul 67-73%, ülejäänud 27-33% lõpetanutest leidsid, et praktika oli formaalne. Teiste uuringus osalenud kõrgkoolide lõpetanutest nõustus üle 80%, et praktika aitas siduda teoreetilisi ja praktilisi oskusi.

Õppevaldkondade lõikes hindasid praktika kasulikkust keskmisest madalamalt sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse (rahule jäi 70%), humanitaaria ja kunstide (71%) ning loodus- ja täppisteaduste (73%) valdkondade lõpetanud.

7.2.3 Nõustamisteenuste vajadus, kasutamine ja rahulolu nendega

Vilistlastel paluti anda tagasisidet erinevat liiki nõustamise kasutamise kohta kõrgkooliõpingute jooksul ning hinnata rahulolu saadud nõustamisteenusega ja vajadust nõustamise järele.

Nõustamisteenuseid kasutatakse õpingute ajal vähe. Kõige enam, 32% lõpetanutest, kasutas õpinõustamist, mille sisuks on abistamine õppekava täitmisel, moodulite ja ainete valimisel, konfliktide lahendamisel õppejõudude ja ülikooli personaliga, eriala või õppekava vahetamisel ning stipendiumide või toetuste taotlemisel. Karjääri- ja psühholoogilist nõustamist kasutasid õpingute ajal vähesed.

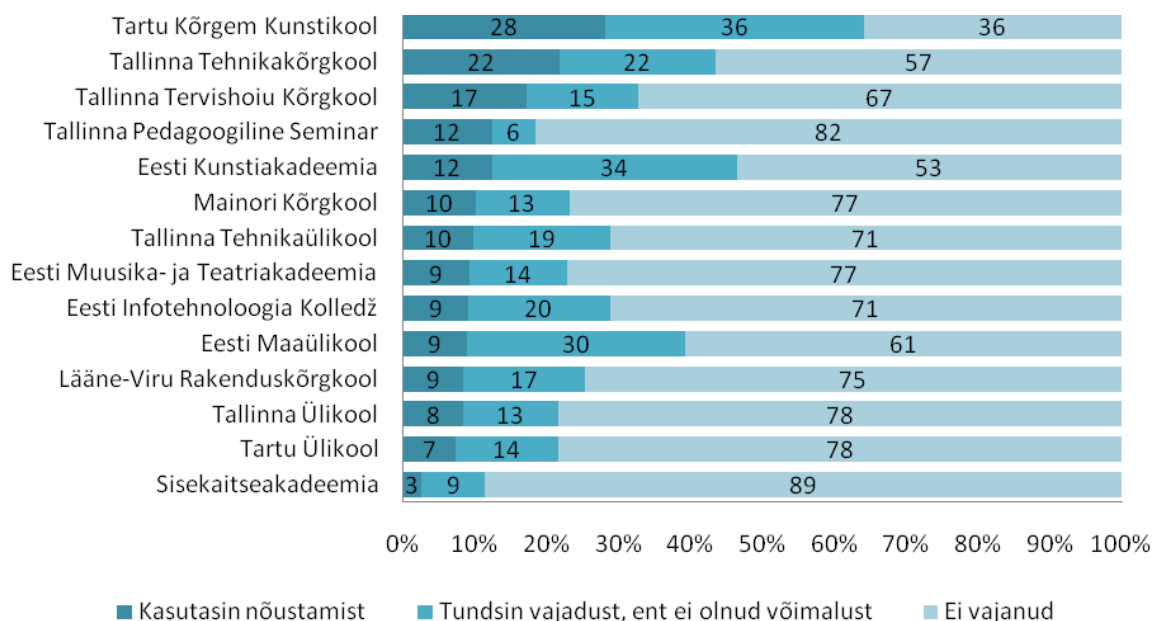
Joonis 13 Nõustamisteenuste kasutamine või vajadus õpingute jooksul (%)

Karjäärinõustamine

Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringu tulemustega on karjäärinõustamise kasutamine vähenenud, osakaal eelnevalt 16% ja käesoleva uuringu põhjal vaid 9%.

Kolmest nõustamise liigist tunti kõige enam puudust karjäärinõustamisest (nõustamine eriala valikul, välismaale tööle/õppima/praktikale minekul, tööelu planeerimisel, abi töö- ja praktikakoha leidmisel

ning kandideerimisel ettevalmistamisel) – 17% vilistlastest tunnistavad, et oleksid seda kõrgkoolis vajanud, kuid kõrgkool ei pakkunud seda võimalust. Mitmed täpsustasid, et nõuandeid ja abi saadi sõpradelt, tuttavatelt ja juhendajalt. Lisaks väljatoodud kolmele nõustamise liigile töid lõpetanud välja, et nad oleksid tahtnud rohkem kuulda eriala lõpetanud vilistlaste arvamust, mida lõpetanult oodatakse ning millele võiks õpingute käigus rohkem tähelepanu juhtida või millistele teemadele keskenduda.

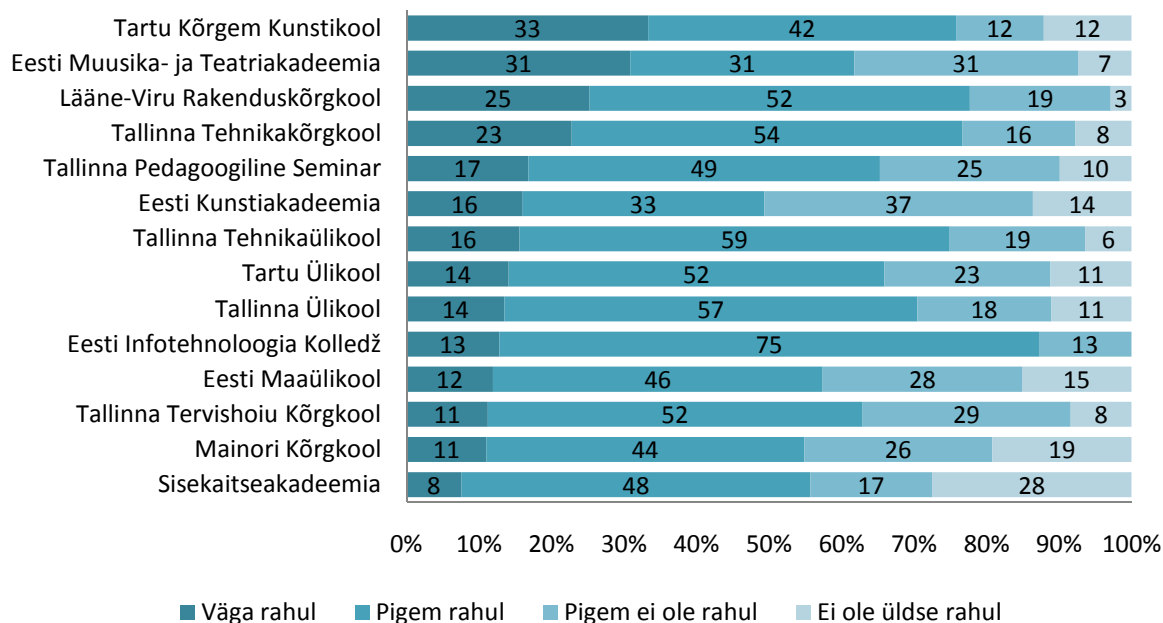

Joonis 14 Karjäärinõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)

Keskmisest enam kasutasid karjäärinõustamist Tartu Kõrgema Kunstikooli, Tallinna Tehnikakõrgkooli ja Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli lõpetanud (vt Joonis 14). Karjäärinõustamise vajadust tunnetasid, kuid ei leidnud võimalust selle kasutamiseks teistest enam Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanud (36%), Eesti Kunstiakadeemia (34%) ja Eesti Maaülikooli (30%) vilistlased. Peaaegu üldse ei vajanud karjäärinõustamist Sisekaitseakadeemia lõpetanud.

Saadud karjäärinõustamisega jäi rahule keskmiselt kaks teenuse kasutajat kolmest, hinnangud kõrgkoolide lõikes on toodud Joonis 15.

Üldise järeldusena võib välja tuua, et tudengite arvamused on ka sama kõrgkooli piires tihti erinevad. Saadud karjäärinõustamisteenusega jäid kõige enam rahule Eesti Infotehnoloogia Kolledži (88%), Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli (77%), Tallinna Tehnikakõrgkooli (77%), Tallinna Tehnikaülikooli (75%) ning Tartu Kõrgema Kunstikooli (75%) lõpetanud. Karjäärinõustamisteenusega ei olnud rahul ligikaudu pooled Eesti Kunstiakadeemia, Mainori Kõrgkooli, Sisekaitseakadeemia ja Eesti Maaülikooli lõpetanud, kes seda võimalust õpingute ajal kasutasid.

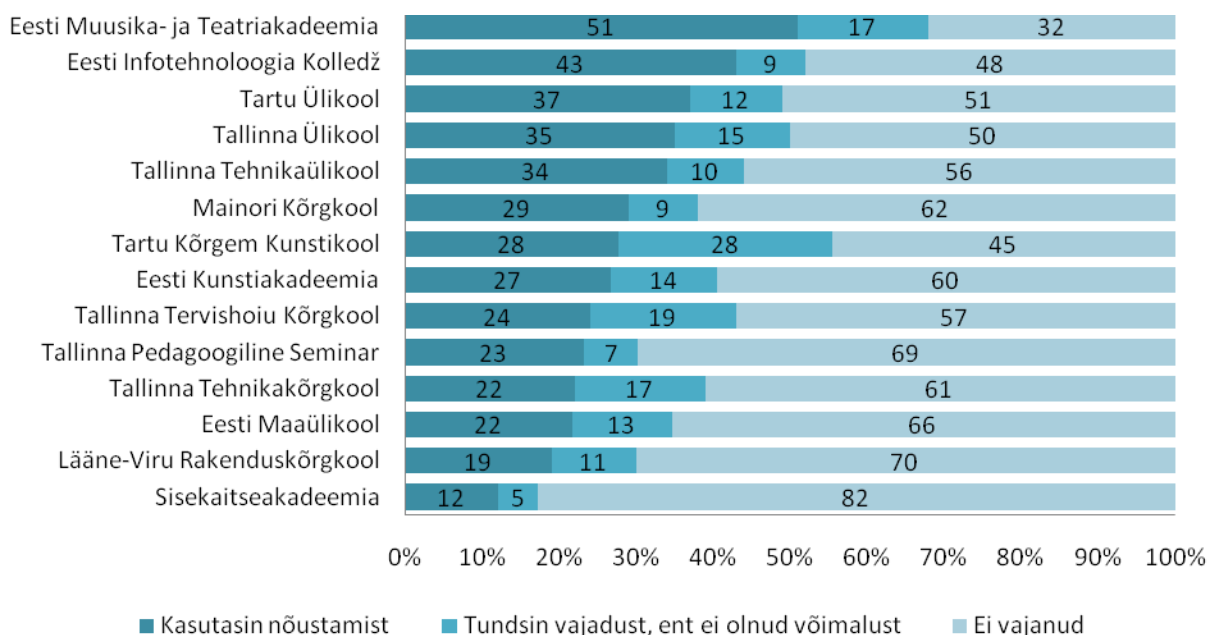

Joonis 15 Rahulolu karjäärinõustamisteenusega kõrgkoolide lõikes (% nõustamist kasutanutest)

Õpinõustamine

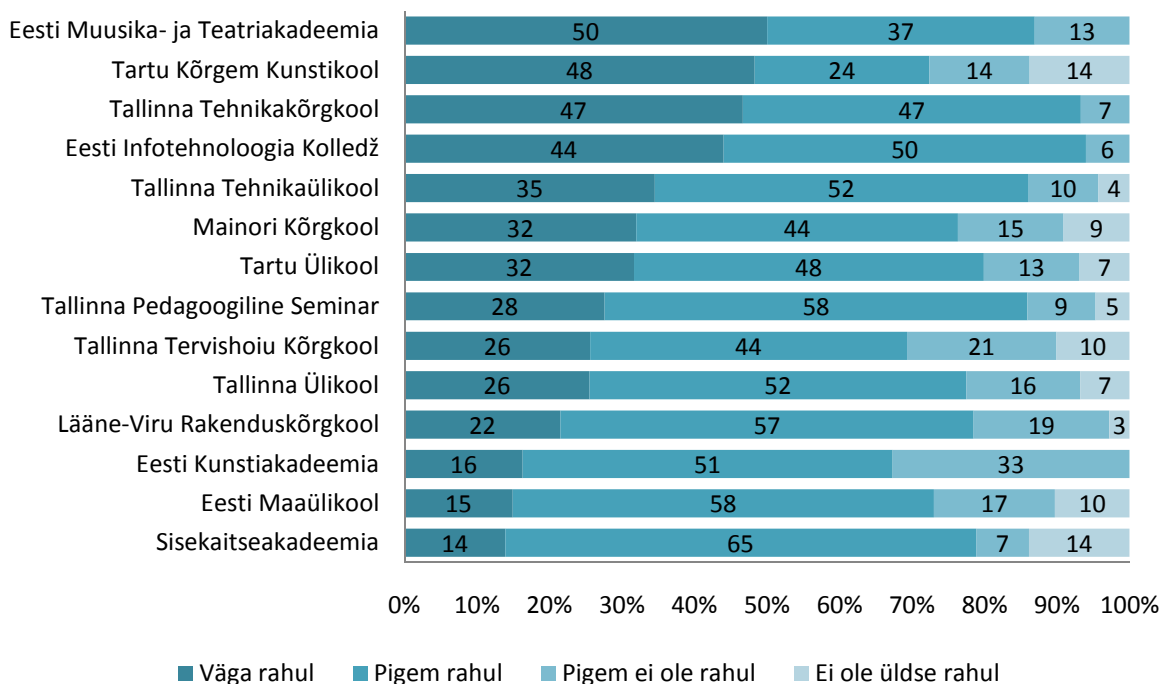
Õpinõustamist kasutasid lõpetanud kolmest nõustamise liigist õpingute ajal kõige enam – iga kolmas tegi seda ning teenuse soovijaid oli lisaks 12% (vt Joonis 13). Õpinõustamist kasutanute hulk on võrreldes 2007. aasta uuringuga tunduvalt vähenenud, varasemas uuringus oli õpinõustamise kasutajate osakaal 56%, lisaks oleks 36% lõpetanutest soovinud nõustamisteenust, kuid selleks puudus võimalus. Kuivõrd nõustamist kasutanute hulgas domineerivad selgelt avalik-õiguslikud kõrgkoolid, kus kahe aasta võrdluses on õpinõustamist kasutanute hulk selgelt vähenenud, ei tulene erinevused uuringute erinevatest valimitest.

Kõrgkoolide lõikes (vt Joonis 16) on õpinõustamist keskmisest sagedamini kasutanud viie kõrgkooli vilistlased. Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanute seas oli keskmisest tunduvalt enam neid, kes tundsid küll vajadust selle nõustamisteenuse järele, kuid selleks puudus võimalus. Kõige vähem oli kasutajaid ja tundi vajadust õpinõustamise järele Sisekaitseakadeemia lõpetanute hulgas.

Joonis 16 Õpinõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)

Keskmiselt jäi saadud õpinõustamisega rahule neli teenuse kasutajat viiest. Lõpetanute hinnangud õpinõustamise teenusele kõrgkoolide lõikes on toodud Joonis 17. Kõige enam on õpinõustamisega probleeme Eesti Kunstiakadeemias ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis. Vastupidiselt, Tallinna Tehnikakõrgkooli, Eesti Infotehnoloogia Kolledži ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, õpinõustamist kasutanud olid saadud abiga valdavalt rahul.

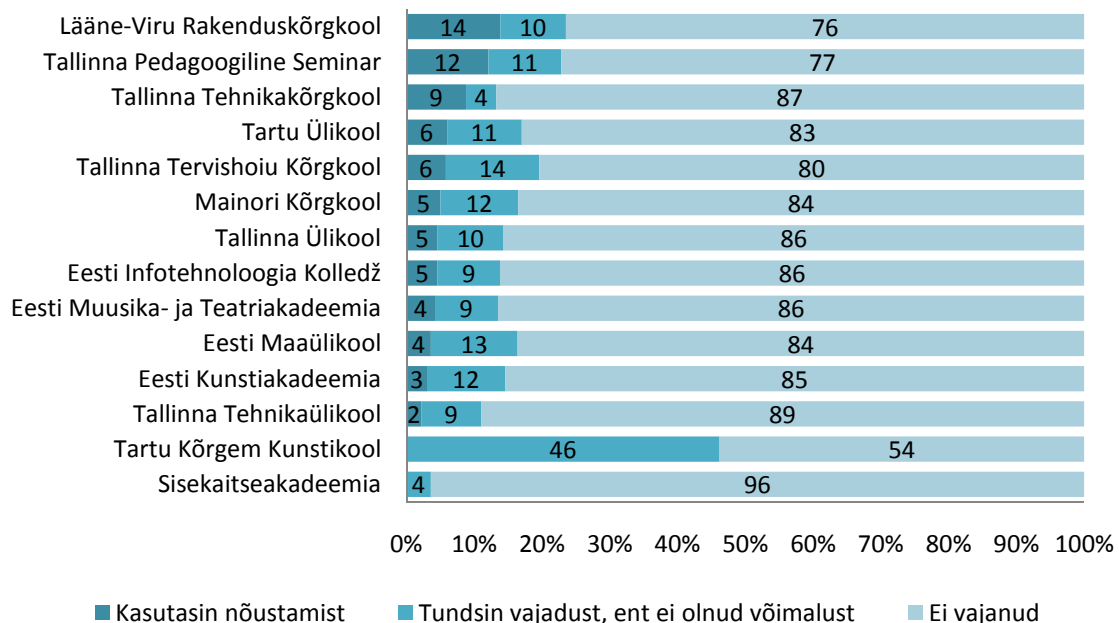

Joonis 17 Rahulolu õpinõustamisteenusega kõrgkoolide lõikes (% teenuse kasutajatest)

Psühholoogiline nõustamine

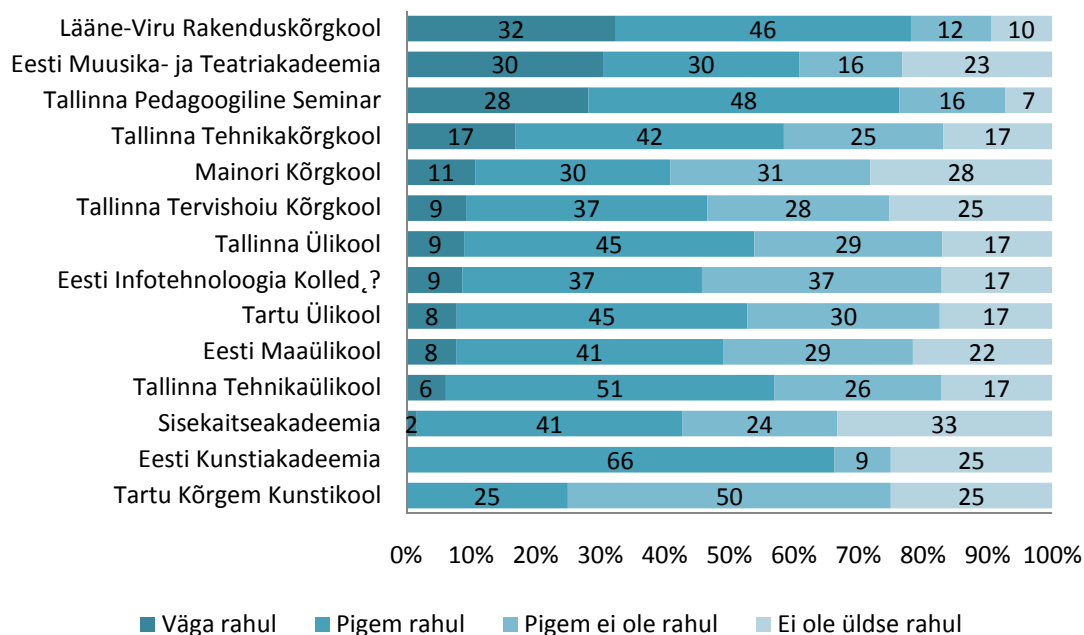
Kõige vähem kasutati (5%) ja tundi vajadust (10%) ülikoolide poolt pakutava psühholoogilise nõustamise järele, mis sisaldab nõustamist isiklike probleemide (sealhulgas stress, motivatsiooni puudumine), õppimisprobleemide (sealhulgas õppisoskused, aja planeerimine) ja terviseprobleemide (näiteks toitumishäired, alkoholi või narkootikumide tarvitamine, seksuaalsed probleemid, unehäired) korral. Nõustamisteenusega jäi rahule 54% teenuse kasutajatest. Võrreldes 2007. aasta uuringu tulemustega on selle nõustamisliigi kasutamine 2 protsendipunkti võrra kasvanud, üldine rahulolu saadud nõustamisteenusega aga kahanenud 12 protsendipunkti võrra.

Kõrgkoolide lõikes (vt Joonis 18) kasutasid psühholoogilist nõustamist enam Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli (14%), Tallinna Pedagoogiline Seminar (12%) ja Tallinna Tehnikakõrgkooli (9%) vilistlased. Tartu Kõrgema Kunstikooli vilistlastest ei olnud mitte keegi kasutanud psühholoogilist nõustamist, kuid lausa 46% neist tundis vajadust sellise nõustamisteenuse järele. Keskmisest enam oleksid psühholoogilist nõustamist vajanud ka Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli (14%) ja Eesti Maaülikooli (13%) lõpetanud.

Joonis 18 Psühholoogilise nõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)

Joonis 19 selgub, et rahulolu psühholoogilise nõustamisega on kõrgkooliti erinev. Hea on tõdeda, et koolides, kus kasutati psühholoogilist nõustamist enam (Lääne-Viru Rakenduskõrgkool ja Tallinna Pedagoogiline Seminar), jäädi sellega ka rohkem rahule. Üldiselt olid pooled kasutajad nõustamisteenusega rahul. Mõned psühholoogilist nõustamist kasutanud vilistlased ei kasutanud ülikoolide poolt pakutavaid teenuseid, vaid otsisid abi mujalt.

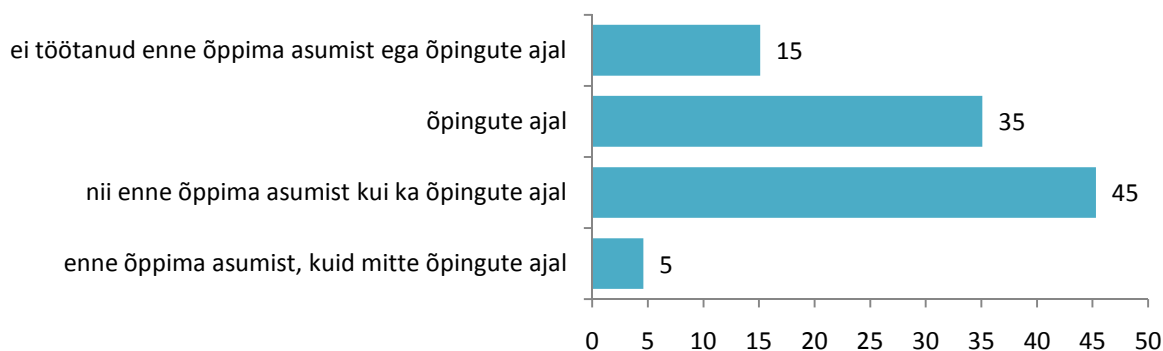

Joonis 19 Rahulolu psühholoogilise nõustamisega kõrgkoolide lõikes (% teenuse kasutajatest)

7.2.4 Töötamine õpingute ajal

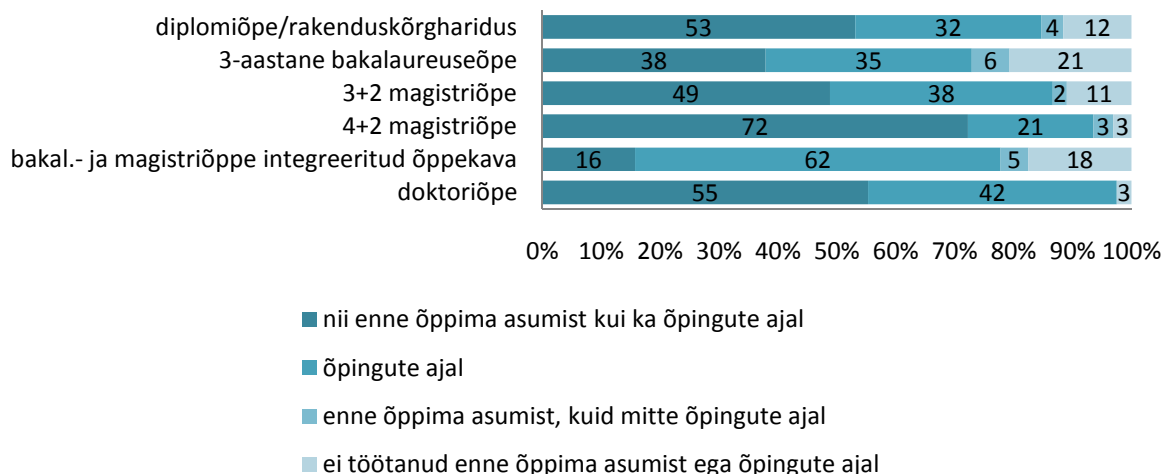
Õpingute ajal töötab neli tudengit viiest, mida on 5 protsendipunkti võrra rohkem kui 2007. aastal (vt Joonis 20). Õpingute ajal töötanute osakaal on tõusnud nende arvelt, kes töötasid juba enne õppima asumist ja jätkasid töötamist õpingute ajal. Kõrgkooli lõpetamise ajaks ei olnud töökogemust vaid 15% lõpetanutest. 2007. aasta vilistlasuuringu põhjal oli töökogemuseta iga neljas vilistlane.

Õpingute ajaks katkestas töötamise 5% lõpetanutest.

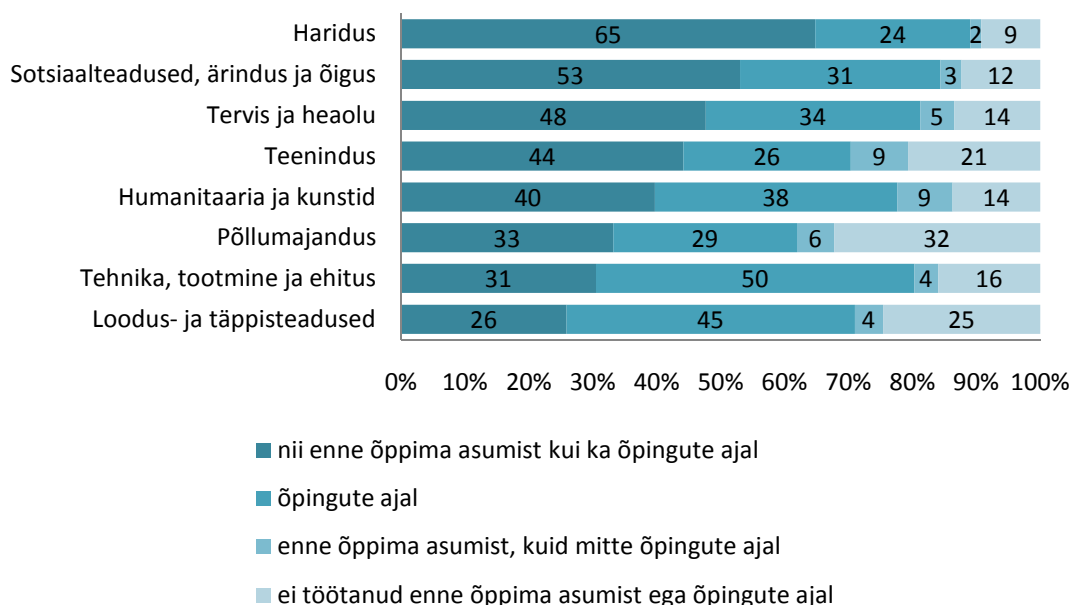
Joonis 20 Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal (%)

Enamik doktoriõppe (97%) ja 4+2 magistriõppe (93%) lõpetanutest töötas paralleelselt õpingutega (vt Joonis 21). Lõpetamise ajaks ei olnud töökogemust ligikaudu viiendikul 3-aastase bakalaureuseõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava lõpetanutest.

Joonis 21 Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal õppeastmete lõikes (%)

Õppevaldkondade lõikes on töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal samuti erinev (vt Joonis 22). Enne õppima asumist ja õpingute ajal töötas kaks kolmandikku hariduse valdkonna lõpetanutest ning peaaegu pooled sotsiaalteaduste, äri- ja õiguse ning tervishoiu ja heaolu valdkonna lõpetanutest. Õpingute ajal alustas töötamist veel kolmandik nimetatud erialade lõpetanutest, loodus- ja täppisteaduste ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas alustasid õpingute ajal töötamist pooled tudengitest. Töökogemust ei ole lõpetamise hetkeks saanud kolmandik põllumajanduse, ühe neljas loodus- ja täppisteaduste, viiendik teeninduse ja 16% tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna lõpetanutest.

Joonis 22 Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal õppevaldkondade lõikes (%)

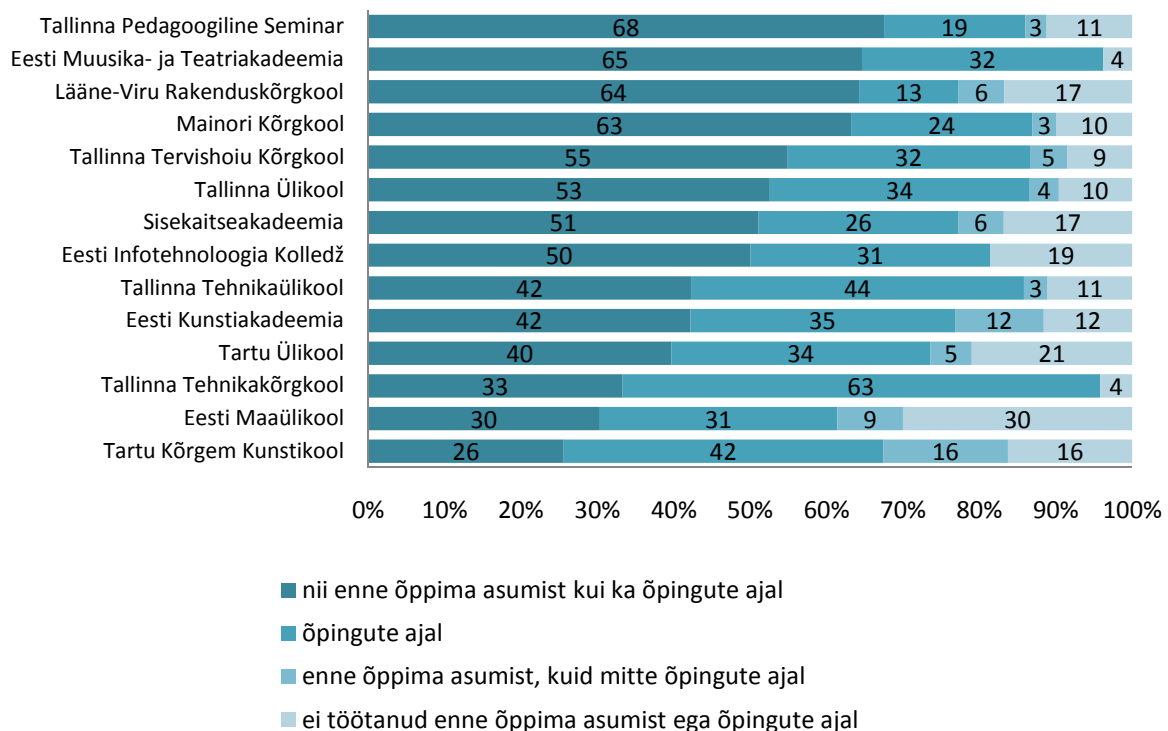
Päevases õppevormis õppinutest töötas enne õpinguid ja õppimise ajal 30%, õpingute ajal alustas töötamist 43% tudengitest, 6% katkestas või lõpetas õppimise ajaks eelneva töösuhte ning lõpetamise hetkeks ei olnud töökogemust viiendikul päevase õppevormi lõpetanutest.

Kaugõppijatest töötas nii enne õpinguid kui õpingute ajal 83% õppuritest, õpingute ajal alustas töötamist 14% ning 1% kaugõppe lõpetanutest katkestas õppimise ajaks töötamise. Töökogemust ei olnud lõpetamise hetkeks vaid 1,5% kaugõppe lõpetanutest.

Valitud õppekoht mõjutab samuti õpingute ajal töötamist. Riigieelarvelisel kohal õppinutest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal kolmandik, õpingute ajal alustas töötamist 41% lõpetanutest, töökogemust ei olnud lõpetamise ajaks viiendikul riigieelarvelisel kohal õppijatest. Riigieelarvevälisel kohal õppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal 62%, õpingute ajal alustas töötamist 27% lõpetanutest, töökogemust ei olnud 8% riigieelarvevälisel kohal lõpetanutest.

Õpingute ajal töötas enamik Tallinna Tehnikakõrgkooli ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lõpetanutest (vt Joonis 23). Keskmisest rohkem ehk 86-87% oli õpingute ajal töötanud Mainori Kõrgkoolis, Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis, Tallinna Ülikoolis, Tallinna Pedagoogilises Seminaris ja Tallinna Tehnikaülikoolis. Eesti Maaülikoolis ja Tartu Kõrgemas Kunstikoolis töötas õpingute ajal ligikaudu kaks kolmandikku lõpetanutest.

Lõpetamise ajaks ei olnud töökogemust kolmandikul Eesti Maaülikooli, 21% Tartu Ülikooli, 19% Eesti Infotehnoloogia Kolledži, 17% Sisekaitseakadeemia ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli ning 16% Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanutest.

Joonis 23 Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal kõrgkoolide lõikes (%)

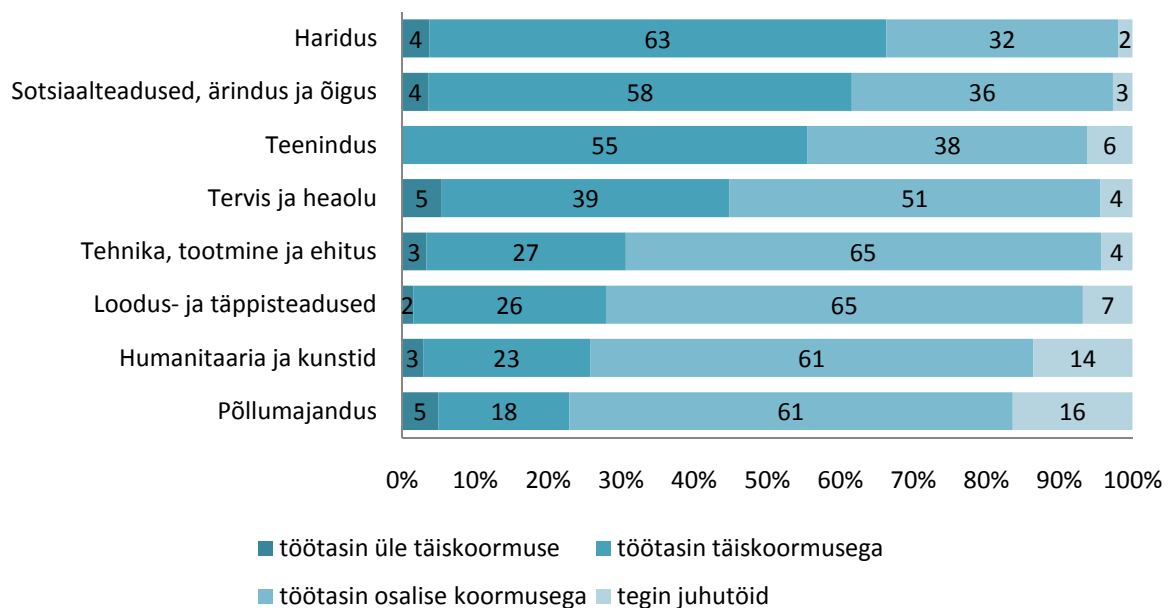
Õpingute ajal töötanutest 45% töötasid täiskoormusega ehk 40 tundi nädalas, üle täiskoormuse töötajaid oli 3%. Osalise koormusega töötas 47% ning juhutööd tegi 5% lõpetanutest. Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on vähenenud õpingute ajal täiskoormusega töötamine (5 protsendipunkti võrra) ning suurenenud osakoormusega töötamine ja juhutööde tegemine. See võib tuleneda kahe uuringu vahel aset leidnud muutustest tööturul.

74% päevase õppevormi lõpetanutest, kes õpingute ajal töötasid, tegid seda osalise koormusega (sealhulgas juhutööd) ning neljandik täiskoormusega. Kaugõppe lõpetanutest, kes õpingute ajal töötasid, töötas ligikaudu 90% õpingute ajal täiskoormusega ning kümnendik osalise koormusega.

Riigieelarvelisel õppekohal õppijatest, kes õpingute ajal töötasid, töötas kaks kolmandikku osalise koormusega (sh juhutööd) ning kolmandik täiskoormusega. Riigieelarvevälisel kohal õppijate puhul olid osakaalud vastupidised, kaks kolmandikku töötas täiskoormusega ning kolmandik osalise koormusega. Võrreldes 2007. aasta uuringuga on riigieelarvelisel kohal õppijate hulgas suurenenud täiskoormusega töötamine peaaegu 10 protsendipunkti võrra, 2007. aastal töötas riigieelarvelisel kohal lõpetanutest osakoormusega 75% ning täiskoormusega 25%.

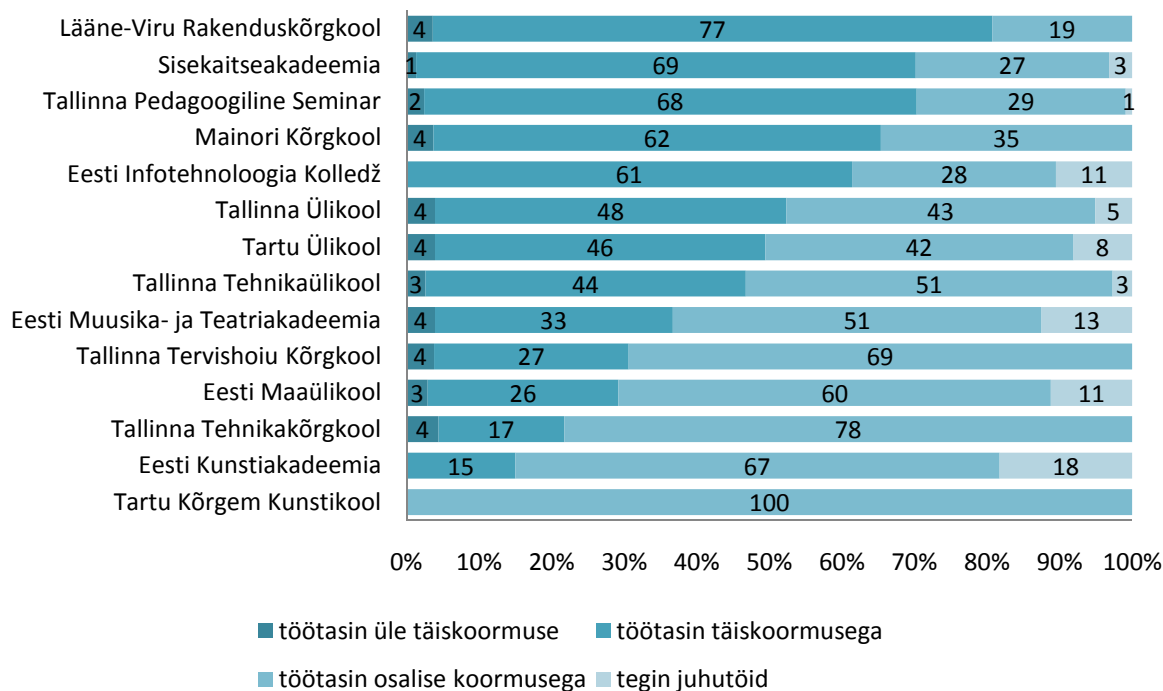
Diplomiõppes või rakenduskõrgharidusõppes ning magistriõppes töötasid õpingute ajal täiskoormusega enam kui pooled lõpetanutest. Osalise koormusega töötasid seevastu sagedamini 3-aastase bakalaureuseõppe, doktoriõppe ning integreeritud õppekava lõpetanud.

Täiskoormusega töötas õpingute ajal üle poole hariduse; sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse ning teeninduse õppevaldkonna lõpetanutest. Osakoormusega töötasid pigem põllumajanduse ning humanitaaria ja kunstide valdkonna lõpetanud (vt Joonis 24).

Joonis 24 Töökoormus õpingute ajal õppevaldkondade lõikes (% õpingute ajal töötanutest)

Enam kui poolte kõrgkoolide lõpetanud töötasid täiskoormusega (vt Joonis 25). Ainult osalise koormusega töötasid Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanud. Õpingute ajal osalise koormusega töötanute osakaal oli suurem ka Eesti Kunstiakadeemia ja Tallinna Tehnikakõrgkooli vilistlaste seas.

Joonis 25 Töökoormus õpingute ajal kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)

Peamiselt tingivad vajaduse õpingute kõrvalt töötada finantsilised raskused. Peaaegu pooled vilistlastest, kes õpingute ajal töötasid, tegid seda majanduslikel põhjustel (vt Joonis 26), ligikaudu viiendikku huvitas töökogemuse saamine (sealhulgas üldise töökogemuse saamine 5% ja erialase töökogemuse saamine 18%). Kümnenndiku puhul oli töötamise põhjuseks lisaraha teenimise soov. Muude põhjustena toodi sagedamini välja, et kaugõpe võimaldas tööl käimist, õpingutest jäi aega üle, töötati vaheaegadel, hirm kaotada senine töökoht, õppimise eest tuli tasuda jm.

Joonis 26 Õpingute ajal töötamise peamised põhjused (%)

Majanduslikke põhjusi tõid õpingute kõrvalt töötamise peamise põhjusena sagedamini välja doktoriõppe tudengid. Integreeritud õppekava läbinutel oli sagedasemaks põhjuseks erialase töökogemuse saamise soov (43%), keskmisest sagedamini soovisid töökogemust omandada ka 3+2 magistriõppe lõpetanud (27%). Lisaraha teenimine oli töötamise põhjuseks sagedamini 3-aastase bakalaureuseõppe (16%) lõpetanutel ning harvem magistriõppe (5%) lõpetanutel. Soov ennast

teostada oli oluline doktoriõppe lõpetanutele. Magistriõppe tudengid töötasid sagedamini enne õppima asumist (16%).

Päevase õppevormi lõpetanute peamiseks õpingute kõrvalt töötamise põhjusteks olid majanduslik toimetulek (44%), soov saada töökogemust (27%) ja lisaraha teenimine (16%). Kaugõppe lõpetanute puhul oli õpingute ajal töötamise peamiseks põhjusteks majanduslik toimetulek (54%), soov saada töökogemust (13%). Kaugõppe lõpetanud märkisid sagedamini, et nad töötasid juba enne õpinguid ning õpingud olid lisategevuseks (11%).

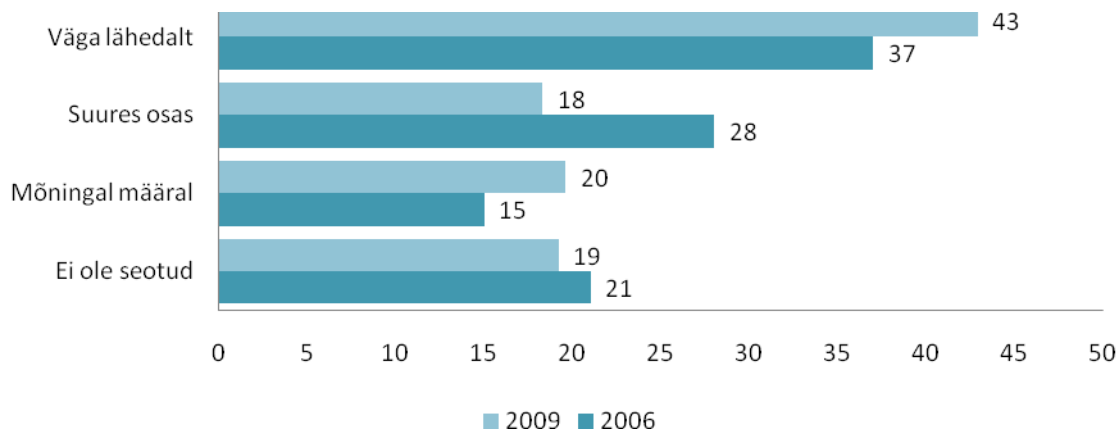
Õppevaldkondade lõikes oli peamiseks põhjuseks õpingute ajalt töötamiseks eelkõige majanduslik toimetulek, töökogemuse saamist tõid keskmisest sagedamini välja teeninduse (32%), tehnika, tootmise ja ehituse (32%) ning loodus- ja täppisteaduste (29%) valdkondade lõpetanud. Lisaraha teenimist nimetasid olulise põhjusena keskmisest sagedamini humanitaaria ja kunstide (16%), tehnika, tootmise ja ehituse (15%) ning põllumajanduse (14%) õppevaldkonna lõpetanud.

Kõikide kõrgkoolide lõikes (vt Tabel 8) on valdavaks õpingute ajal töötamise põhjuseks majanduslik toimetulek, teistest olulisemaks põhjuseks pidasid seda Tartu Kõrgema Kunstikooli (72%), Tallinna Pedagoogilise Seminari (59%) ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli (57%) lõpetanud. Töökogemuse saamine oli oluliseks põhjuseks kõikidele lõpetanutele, sagedamini tõid selle välja Sisekaitseakadeemia (36%), Eesti Infotehnoloogia Kolledži (34%), Tallinna Tehnikakõrgkooli (31%), Tartu Kõrgema Kunstikooli (28%) ja Tallinna Tehnikaülikooli (27%) lõpetanud. Soov ennast teostada oli õpingute ajal töötamise oluliseks põhjuseks Mainori Kõrgkooli (17%) ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli (13%) vilistlastele.

Tabel 8 Peamised põhjused õpingute ajal töötamiseks kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)

Kõrgkool	ei tuleks muidu majandus- likult toime	soov lisaraha teenida	soov saada töökoge- must	soov ennast teostada	töötasin enne õpinguid, õppimine on lisategevus	tehti hea pakkumine	muu
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	50	5	34				11
Eesti Kunstiakadeemia	47	7	23	4		4	15
Eesti Maaülikool	53	15	19	3	1	1	7
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	53	13	17	4	4	4	4
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	57	6	11	13	8		5
Mainori Kõrgkool	45	12	13	17	3	3	9
Sisekaitseakadeemia	36	5	36	5	8	1	9
Tallinna Pedagoogiline Seminar	59	6	14	1	7	1	10
Tallinna Tehnikakõrgkool	43	17	31	4			4
Tallinna Tehnikaülikool	44	13	27	6	3	3	5
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	48	14	23	2	4	2	8
Tallinna Ülikool	50	9	21	7	7	2	5
Tartu Kõrgem Kunstikool	72		28				
Tartu Ülikool	48	11	21	5	5	4	6

Üheks huvipakkuvaks aspektiks on õpingute aegse töö seos õpitava erialaga. Võrdlevad tulemused eelmise uuringuga on toodud Joonis 27.

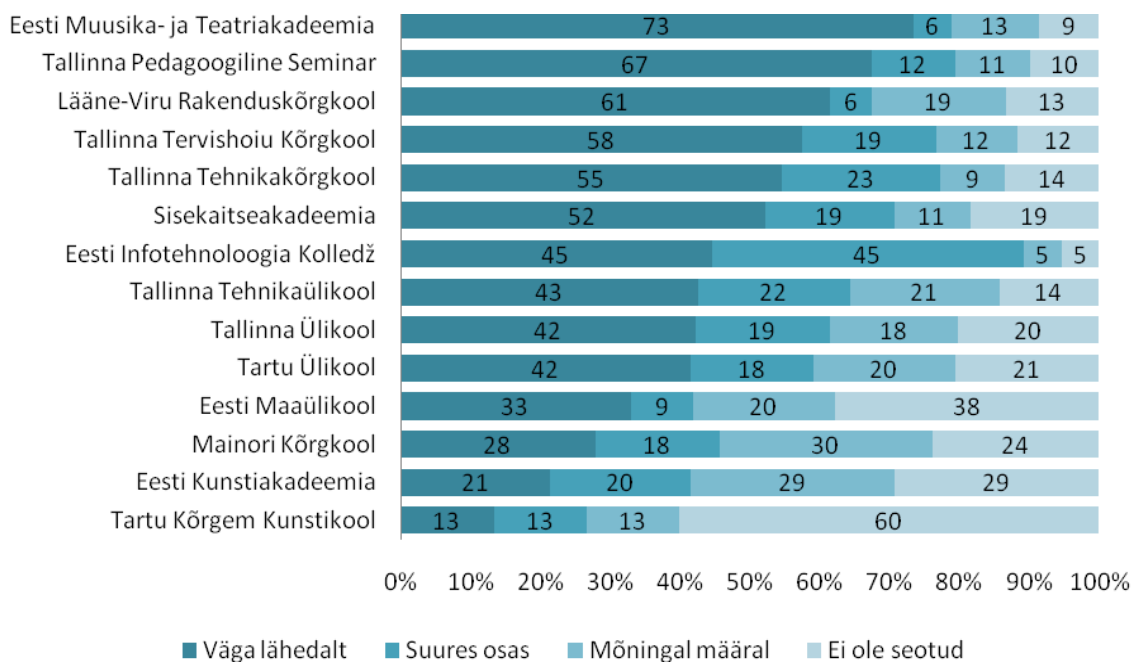
Joonis 27 Õpingute aegse töö ja õpitud eriala seotus vilistlasuuringute andmetel (% õpingute ajal töötanutest)

Võrreldes eelneva uuringuga on 6 protsendipunkti võrra suurenenud nende osakaal, kelle õpingute aegne töö on õpitava erialaga väga lähedalt seotud, 5 protsendipunkti võrra on suurenenud nende osakaal, kelle puhul töö on õpitava erialaga mõningal määral seotud. Seevastu on 2009. aasta lõpetanute seas kümne protsendipunkti võrra vähem selliseid lõpetanuid, kelle töö ja õpitav eriala olid suures osas seotud. Kokkuvõttes on neid, kelle töö oli õpitava erialaga seotud ning kelle töö ei olnud üldse omandatud erialaga seotud, mõlema uuringu põhjal sama palju.

Kõige suuremal määral oli käesoleva uuringu põhjal töö seotud õpitava erialaga 4+2 magistriõppe (85%) ja doktoriõppe (83%) lõpetanutel. Ligikaudu kolmandik bakalaureuseõppe lõpetanutest ei töötanud õpingute ajal erialaga seotud töökohal.

Päevases õppevormis õppinute töö ei olnud seotud õpitud erialaga igal neljandal juhul. Kaugõppes õppinute korral oli töö erialane vähemalt pooltel juhtudel ja töö seos erialaga puudus vaid igal kümnendal lõpetanul.

Sagedamini ei töötanud õpitava erialaga seotud ametis põllumajanduse (44%), humanitaaria ja kunstide (32%) ning loodus- ja täppiseaduste (22%) valdkondade lõpetanud. Ülejäänud valdkondade puhul olid töö ja õpitav eriala seotud enam kui 80% õpingute ajal töötanute seas.

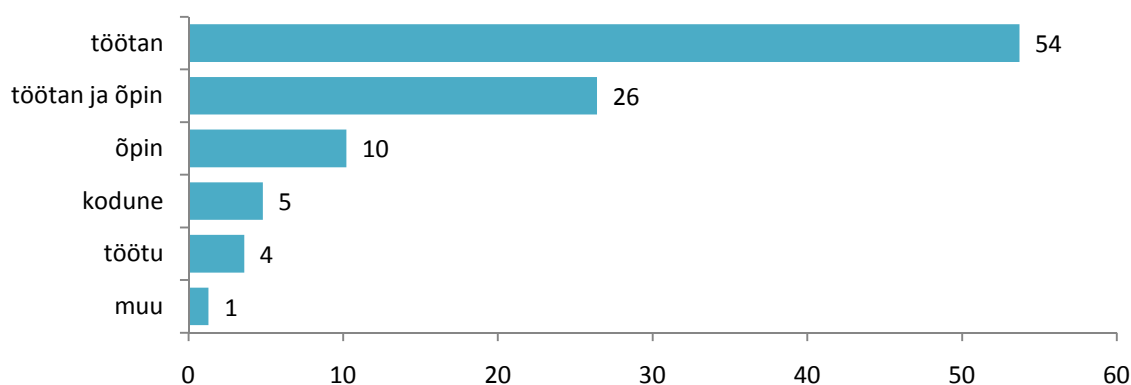

Joonis 28 Õpingute aegse töö ja õpitava eriala seotus kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)

Sagedamini töötasid õpingute ajal erialaga seotud töökohal rakenduskõrgkoolide lõpetanud. Enam kui 70% õpingute ajal töötanud vilistlastest töötas õpitava erialaga seotud ametikohal juba õpingute ajal, välja arvatud Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanud, kellest erialaga mitte seotud ametikohal töötas 60% ning Eesti Maaülikooli lõpetanud, kellest 38% ei töötanud erialaga seotud ametikohal.

7.3 Kõrgkoolilõpetanute edasine tegevus

Aasta peale lõpetamist töötavad pooled (54%) 2009. aasta lõpetanutest (vt Joonis 29). Neljandik lõpetanutest töötab ja õpib, kümnendik üksnes õpivad, 5% on lastega kodus, töötuid on 4% (neist 3% otsivad aktiivselt tööd) ning 1% on hõivatud mingi muu tegevusega (sealhulgas teenib aega kaitseväes, viibib välismaal, reisib, töötab või õpib lastega kodusolemise kõrvalt).

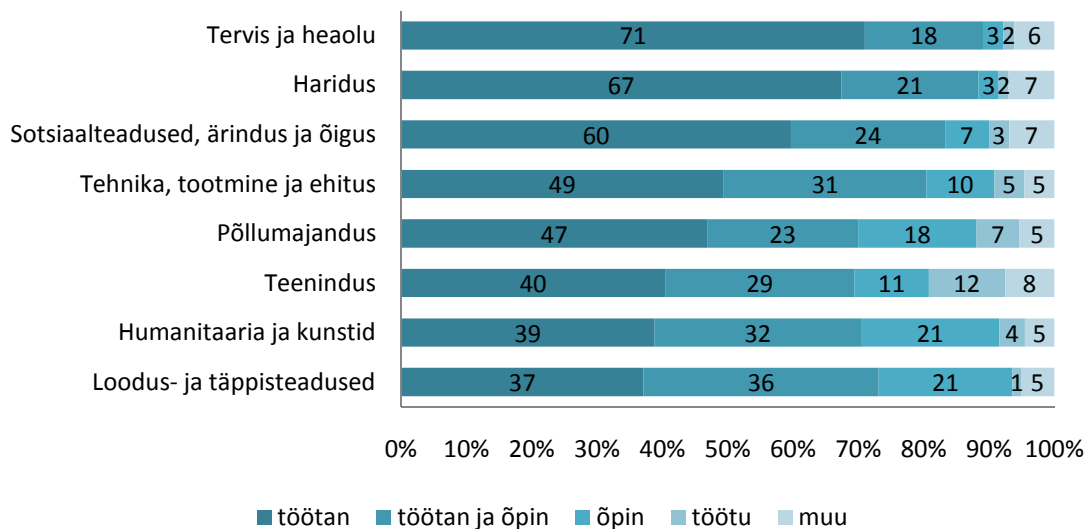
Joonis 29 Lõpetamisjärgne tegevus (%)

Kokku on lõpetanute seas 80% tööga hõivatuid ning 36% õpingutega seotuid.

Võrreldes 2007. aasta uuringuga on lõpetanute hulgas 3 protsendipunkti võrra suurenenud töötajate osakaal, samaaegselt töötavate ja õppivate lõpetanute osakaal on kolmandikult langenud neljandikuni ning töötute osakaal on tõusnud ühelt protsendilt neljale.

Võrreldes teiste õppeastmetega lähevad harvemini pärast lõpetamist tööle 3-aastase bakalaureuseõppe lõpetanud (32% töötab ning 40% töötab ja õpib), edasistele õpingutele pühendub neist viiendik, mis on ka ootuspärane, kuna 3+2 õppes on bakalaureuseõpingute järgselt üldlevinud õpingute jätkamine magistritasemel. Ülejäänud õppeastmete korral jääb ainult edasiõppijate osakaal alla 5%, sagedamini ühildatakse edasised õpingud ja töötamine (doktoriõppe lõpetanutest 20%, magistriõppe lõpetanutest keskmiselt 15%, integreeritud õppekava läbinutest 6%). Töötute osakaal õppeastmete lõikes ei erine.

Õppevaldkondade lõikes töötavad pärast ühe õppeastme lõpetamist sagedamini tervise ja heaolu (71%), hariduse (67%) ning sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse (60%) õppevaldkonna lõpetanud (vt Joonis 30). Pärast ühe õppeastme läbimist töötab ja õpib keskmiselt iga kolmas humanitaaria ja kunstide, loodus- ja täppisteaduste, tehnika, tootmise ja ehituse ning teeninduse valdkonna lõpetanu. Üksnes õpingute jätkamist peab vajalikuks iga viies humanitaaria ja kunstide, loodus- ja täppisteaduste ning põllumajanduse õppevaldkonna lõpetanu. Aasta pärast lõpetamist on töötuid keskmisest enam tehnika, tootmise ja ehituse (5%), põllumajanduse (7%) ja teeninduse (12%) valdkondade lõpetanute seas.

Joonis 30 Lõpetamisjärgne tegevus õppevaldkondade lõikes (% valdkonna lõpetanutest)

Pärast lõpetamist töötab (vt Tabel 9) enamik Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanutest, vaid 8% jätkab õpinguid, neist omakorda 7% töötab ja õpib samaaegselt. Eesti Maaülikooli lõpetanutest seevastu töötab aasta pärast õpingute lõpetamist 42%, neljandik töötab ja õpib ning viiendik jätkab ainult õpingutega. Õppijate osakaal on suurem enamiku Tartus asuvate kõrgkoolide lõpetanute seas. Eesti Kunstiakadeemia paistab silma madala töötajate osakaaluga, lõpetanutest üksnes töötab 38%. Töötute osakaal on keskmisest kõrgem Mainori Kõrgkooli, Eesti Maaülikooli ning Eesti

Kunstiakadeemia lõpetanute hulgas. Positiivne on see, et leidub koole, mille lõpetanutest on kõik rakenduse leidnud kas töötades, õpinguid jätkates või muude tegevustega.

Tabel 9 Lõpetamisjärgne tegevus kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)

Kõrgkool	töötab	töötab ja		töötu	kodune	muu
		õpib	õpib			
Tallinna Pedagoogiline Seminar	84	7	1	4	3	1
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	78	12	2		9	
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	75	8	1	1	15	
Sisekaitseakadeemia	75	17	3		6	
Mainori Kõrgkool	72	10	8	7	4	
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	68	23			4	4
Tallinna Tehnikakõrgkool	62	29	4	4		
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	59	36	4		2	
Tallinna Tehnikaülikool	53	31	6	2	5	2
Tallinna Ülikool	52	29	10	4	4	1
Tartu Ülikool	46	30	15	3	5	2
Eesti Maaülikool	42	25	19	7	5	2
Tartu Kõrgem Kunstikool	41	32	9		9	9
Eesti Kunstiakadeemia	38	36	18	8		

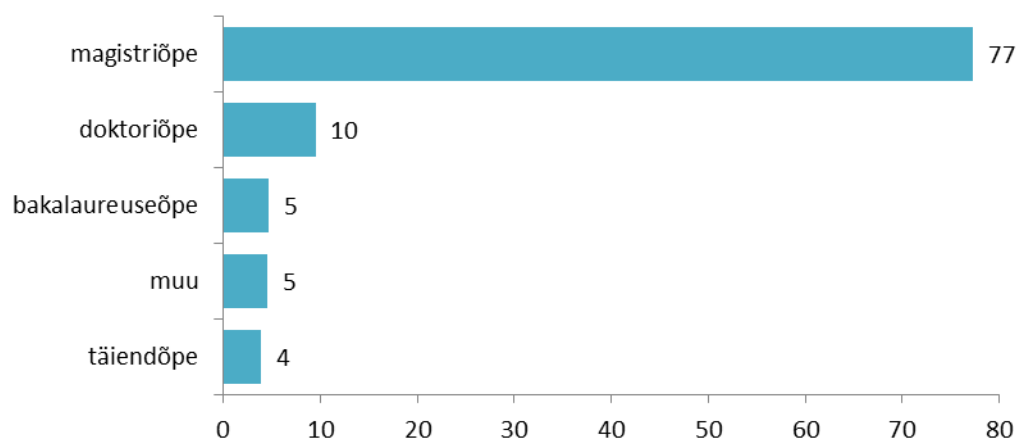
Päevase õppe lõpetanutest töötab 45%, töötamist ja õppimist jätkab paralleelselt 31% ning edasi õpib 14%. Kolm neljandikku kaugõppe lõpetanutest töötab, 15% töötab ja õpib ning õpinguid jätkab väga väike osa (1%). Päevase õppe lõpetanute hulgas on aasta pärast õpingute lõppu töötuid 4%, kaugõppe lõpetanute hulgas 2%. Põhjuseks võib olla see, et enamus kaugõppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal (97%).

Erinevusi edasiõppijate hulgas mõjutab ka õppekoht, millel õpingud lõpetatakse. 48% riigieelarvelisel kohal lõpetanutest töötab, kolmandik töötab ja õpib paralleelselt ning 13% suundub edasi õppima. Riigieelarvevälisel kohal lõpetanutest 62% töötab, viiendik töötab ja õpib ning 6% läheb edasi õppima. Töötuid on aasta pärast õpingute lõppu rohkem riigieelarvevälisel kohal lõpetanute hulgas, vastavalt 5% ja riigieelarvelisel kohal õppinutest 3%.

7.3.1 Õpingute jätkamine koheselt peale ühe õppeastme lõpetamist

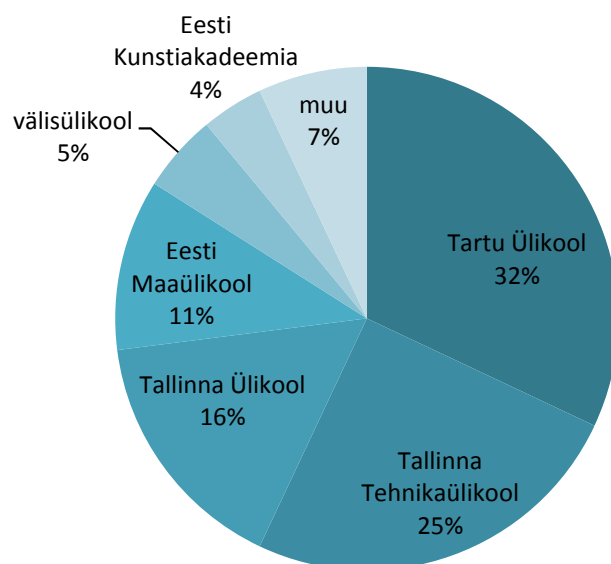
Kõikidest lõpetanutest jätkas lõpetamise järgselt kohe õpinguid 36%. Kui 2007. aastal jätkas õpinguid kaks kolmandikku 3-aastase bakalaureuseõppe lõpetanutest, siis 2010. aastal oli edasiõppijate osakaal 59%. Pärast 4+2 magistriõppe ja integreeritud õppekava lõpetamist jätkas 2007. aastal õpinguid keskmiselt iga kolmas lõpetanu, 2010. aastal vaid iga kümnes. Rakenduskõrghariduse, 3+2 magistriõppe ja doktoriõppe korral jätkas mõlema uuringu andmetel õpinguid viiendik lõpetanutest.

Enamik vilistlastest jätkas õpinguid magistriõppes (vt Joonis 31), mis on ka ootuspärane, arvestades bakalaureusetaseme lõpetanute suurt osakaalu uuringus (vt Joonis 4). Doktoriõppes jätkas 10% vilistlastest.

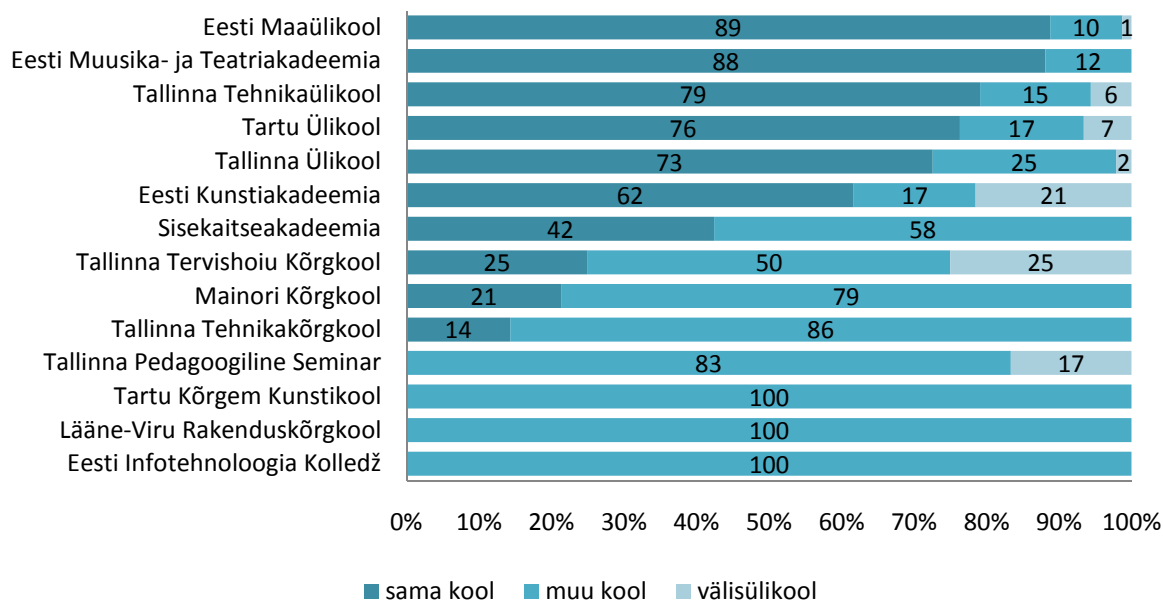
Joonis 31 Õpingute jätkamine õppeastmete lõikes (%)

Õpinguid jätkanutest kolmandik õppis edasi Tartu Ülikoolis, neljandik Tallinna Tehnikaülikoolis, 16% Tallinna Ülikoolis, 11% Eesti Maaülikoolis, 4% Eesti Kunstiakadeemias, 5% välisülikoolis ning 7% muus kõrgkoolis või kutseõppeasutuses (vt Joonis 32).

Joonis 32 Õpingute jätkamine pärast ühe õppeastme lõpetamist (% õpinguid jätkanutest)

Neli lõpetanut viiest jätkab õpinguid samas koolis, kus nad eelneva õppeastme lõpetasid (vt Joonis 33). Enim jätkavad õpinguid samas koolis Eesti Maaülikooli ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lõpetanud, mis on ka mõistetav, kuna nende ülikoolide õppevaldkonnad on sedavõrd spetsiifilised, et neid ei ole võimalik mujal õppida. Tallinna Pedagoogilise Seminari, Tartu Kõrgema Kunstikooli, Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli ning Eesti Infotehnoloogia Kolledži lõpetanud soovivad õpinguid jätkata mujal, kuna nendes koolides on võimalik õppida ainult rakenduskõrghariduse õppekavadel.

Joonis 33 Õpingute jätkamine kõrgkoolide lõikes (% õpinguid jätkanutest)

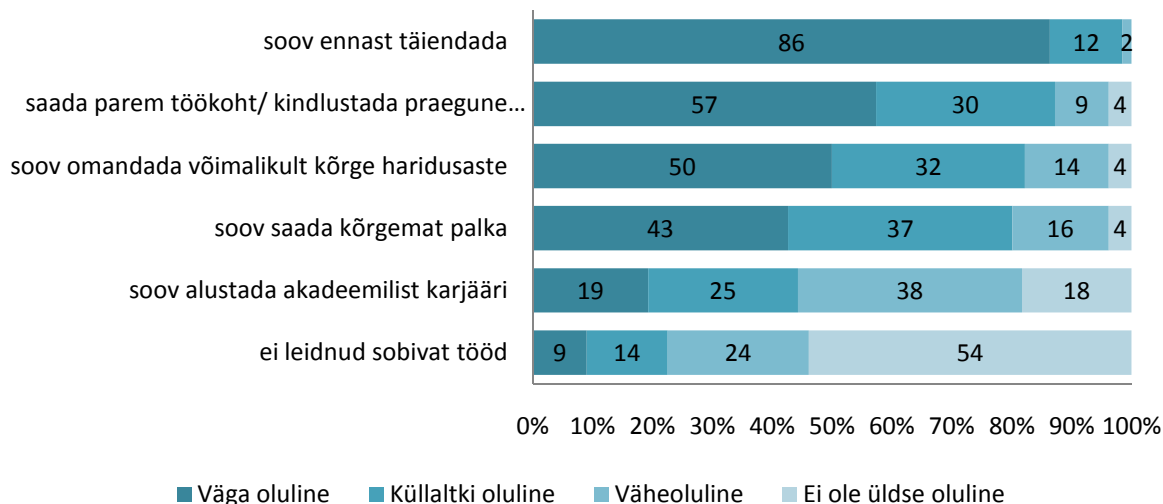
Õpinguid jätkanute jaotumine õppevaldkondade ja õppeastmete lõikes on toodud Tabel 10. Hariduse valdkonnas jätkati enamasti magistriõppes (sealhulgas õpetajakoolitus), sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse valdkonnas jätkab õpinguid magistriõppes 87% ning doktoriõppes 5%, loodus- ja täppisteaduste valdkonnas on doktoriõppes jätkanute osakaal kõige suurem, küündides ligikaudu neljandikuni edasiõppijatest. Humanitaaria ja kunstide, tehnika, tootmise ja ehituse, põllumajanduse ning teeninduse valdkondades jätkab ligikaudu kolm neljandikku lõpetanutest õpinguid magistriõppes ning 8 kuni 15% õpib edasi doktoriõppes. Tervise ja heaolu valdkonnas jätkab neljandik õpinguid magistriõppes, neljandik residentuuris ning neljandik täiendkoolituses.

Tabel 10 Õpingute jätkamine õppevaldkondade ja õppeastmete lõikes (% õpinguid jätkanutest)

	bakalaureuse- õpe	magistriõpe	doktoriõpe	muu
Haridus	8	83	1	7
Humanitaaria ja kunstid	4	79	10	6
Sotsiaalteadused, ärimise ja õigus	5	87	5	4
Loodus- ja täppisteadused	1	73	24	2
Tehnika, tootmine ja ehitus	6	77	14	3
Põllumajandus		79	15	6
Tervis ja heaolu	11	26	8	55
Teenindus	1	75	8	16

Märkus: „Muu“ - edasiõppimine internatuuris, residentuuris, kutseõppeasutuses või täiendõppes.

Vilistlastel paluti hinnata erinevate tegurite olulisust õpingute jätkamiseks (vt Joonis 34). Praktiliselt kõik lõpetanud tõid õpingute jätkamise põhjuseks välja soovi ennast täiendada (98%). Samuti mõjutas edasiõppimist enam soov säilitada olemasolevat töökohta või saada parem töö (87%). Kõrgemat haridusastet pidas oluliseks põhjuseks 82% ning kõrgema palga saamise soov innustas edasi õppima 80%.

Joonis 34 Olulisemad tegurid õpingute jätkamisel (% õpinguid jätkanutest)

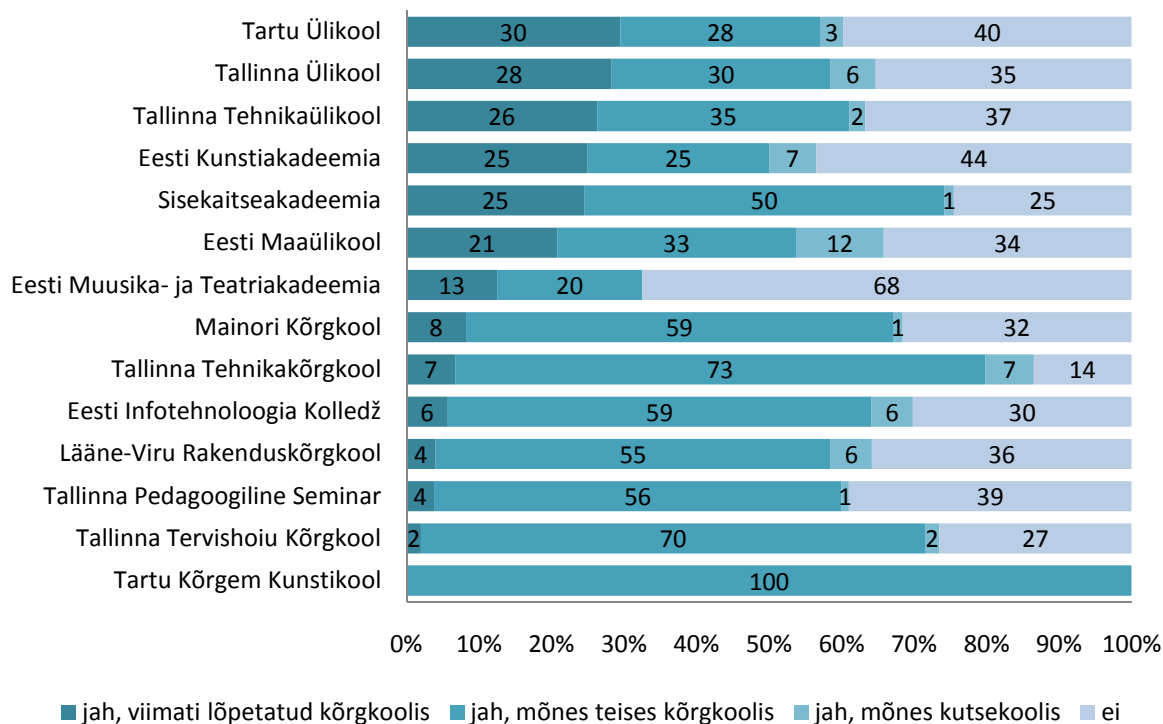
Akadeemilisele karjäärile mõtlevad edasi õppides vähem kui pooled (44%) lõpetanutest.

Enesetäiendamise soov edasiõppimisel oli oluline kõigil õppeastmetel jätkanute seas (oluliseks põhjuseks hindas seda enam kui 95%). Akadeemilist karjääri pidasid oluliseks 71% doktoriõppe alustanutest, bakalaureuseõppes ja magistriõppes (40%) ei olnud see nii oluline. Kõrgema palga, parema töökooha või olemasoleva töökooha kindlustamine ning võimalikult kõrge haridusastme omandamine olid olulisteks põhjusteks õpingute jätkamiseks kõigi õppeastmete lõpetanute seas (oluliseks pidas neid enam kui 70% vastaval astmel edasi õppijatest). Kuigi sobiva töö mitteleidmist peetakse uuritud õpingute jätkamise põhjustest kõige vähem oluliseks teguriks, on siiski 15% vilistlastest just seetõttu õpinguid jätkanud. Õpingute jätkamine põhjusel, et ei leitud sobivat töökohta, oli oluline 53% bakalaureuseõppes jätkanu jaoks. Magistri- ja doktoriõppes ei olnud see oluliseks edasiõppimise põhjuseks.

Akadeemilist karjääri pidasid oluliseks 71% tervise ja heaolu ning keskmiselt 60% humanitaaria, loodus- ja täppisteaduste ning põllumajanduse valdkonnas õpinguid jätkanutest. Muudes valdkondades peeti seda enam kui pooltel juhtudel ebaoluliseks. Kõrgem palk, parem töökoht ja kõrgeima haridusastme omandamise soov olid olulised kõigi valdkondade puhul (keskmiselt pidas neid olulisteks põhjusteks 83% edasiõppijatest). Sobiva töö mitteleidmist ei peetud enamasti oluliseks. Oluliseks pidas seda iga kolmas teeninduse ja põllumajanduse valdkonna õppurist, iga neljas tehnikavaldkonnas ning iga viies muus valdkonnas õppija.

Vilistlastest, kes ei jätkanud õppimist kohe (ehk aasta jooksul pärast lõpetamist), kavatses lähitulevikus õpinguid jätkata samas ülikoolis 21%, mõnes teises kõrgkoolis 39% ning kutsekoolis 4%. Õpinguid ei soovi lähitulevikus jätkata kolmandik vilistlastest.

Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on õpinguid jätkata soovivate lõpetanute osakaal suurenenud. Lähitulevikus soovivad õpinguid jätkata viimati lõpetatud kõrgkoolis eelkõige avalik-õiguslike ülikoolide lõpetanud. Rakenduskõrgkoolide puhul soovitakse edasiõppimiseks sagedamini valida muu kool. Tulemused koolide lõikes on toodud Joonis 35.

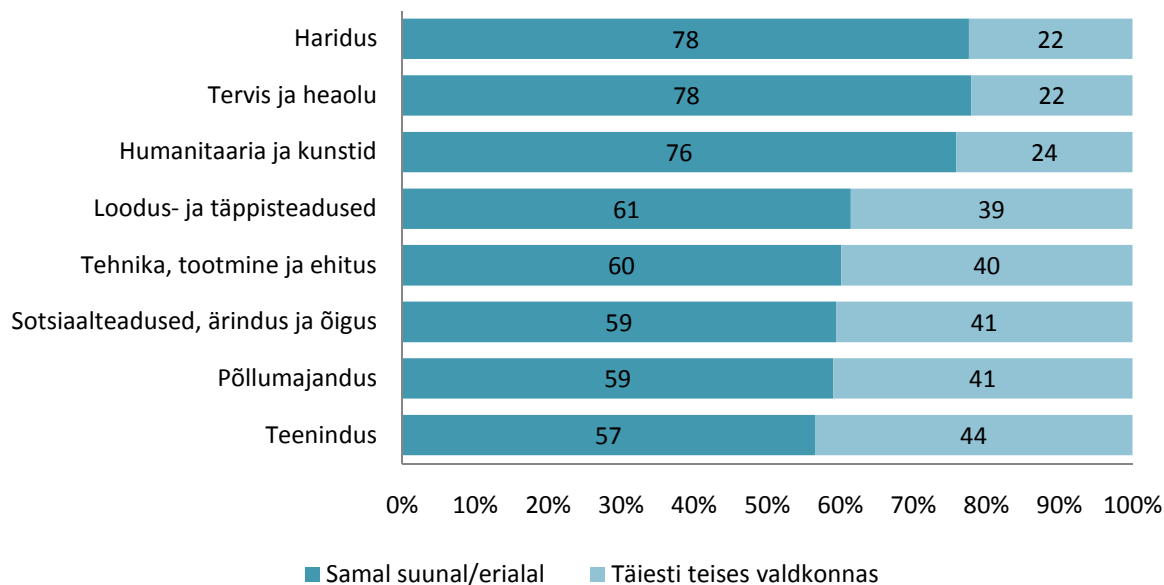

Joonis 35 Lõpetanute plaanid edasiste õpingute osas lõpetatud kõrgkooli lõikes (% mitteõppivatest vilistlastest)

Õpinguid ei soovi jätkata kaks kolmandikku Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lõpetanutest ning märkimisväärne osa Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Ülikooli, Tallinna Pedagoogilise Seminari ning Tallinna Tehnikaülikooli vilistlastest. Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanud soovivad kindlasti õpinguid jätkata, kuid mõnes teises kõrgkoolis.

Õpingute jätkamise soov sõltub lõpetatud õppeastmest. Kui diplomi- või rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe lõpetanutest soovib edasi õppida keskmiselt 74%, siis magistriõppe lõpetanute seas (kaasa arvatud bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava läbinud) on edasiõppimise soov pooltel ning doktoriõppe lõpetanutest igal viendal. See on väga positiivne tulemus arvestades kui kaua aega juba eelnevalt õpingutele on pühendatud. Viimati lõpetatud kõrgkooli valiks õpingute jätkamiseks iga kolmas bakalaureuse- ja magistriõppe ning integreeritud õppekava lõpetanu. Diplomi- või rakenduskõrgharidusõppe lõpetanutest 58% ning eranditult kõik doktoriõppe lõpetanutest valiks ootuspäraselt selleks mõne teise kõrgkooli.

Peaaegu kaks kolmandikku õpiks ja täiendaks end samal suunal või erialal ning 35% valiks täiesti teise valdkonna. Edasiõppimise ja enesetäiendamise soovid vastavalt lõpetatud õppevaldkonnale on toodud Joonis 36. Eelnevalt valitud suunal jätkaks õpinguid veidi enam kui kolm neljandikku hariduse, tervise ja heaolu ning humanitaaria ja kunstide valdkonna lõpetanutest. Keskmisest sagedamini valiksid edasiõppimisel täiesti teise valdkonna teeninduse (44%), põllumajanduse, sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse aga ka tehnika, tootmise ja ehituse ning loodus- ja täppisteaduste valdkonna lõpetanud.

Joonis 36 Edasiõppimine õppevaldkondade lõikes (%)

7.3.2 Töö leidmise viisid ja töökoha valik

Aasta pärast lõpetamist töötas 80% 2009. aastal kõrgkooli lõpetanutest, neist 26% töötas ja õppis samaaegselt (vt Joonis 29).

Kõige sagedasem töö leidmise viis (vt Joonis 37) on isikliku pakkumise saamine (27%). Varasemal ametikohal, kus töötati õpingute ajal jätkas 14% lõpetanutest. Tööportaalide kaudu sai töökoha 12% lõpetanutest, tööandjaga võttis ise ühendust 11%, iga kümnes lõpetanu leidis tööpakkumise avalikust reklaamist või kasutas töö saamiseks sugulaste või tuttavate abi. Praktika aitas töökoha leidmisele kaasa 6% lõpetanute puhul. Ülejäänud töö leidmise viise kasutati harvem.

Sarnaselt 2007. aasta vilistlasinguga on isikliku pakkumise saamine endiselt peamine töö leidmise viis, küll aga on selle ulatus vähenenud - kui 2010. aasta uuringus mainis seda 27% lõpetanutest, siis 2007. aasta uuringus mainis isikliku pakkumise saamist 42% vilistlastest. Võrreldes varasema uuringuga on 2009. aasta lõpetanute jaoks muutunud olulisemaks põhjuseks õpingute ajal samal töökohal töötamine, lõpetanute osakaal uuringutes on vastavalt 2% ja 14%. Suurenenud on ka tööportaalide kasutamine, 2007. aastal kasutas neid töö leidmisel 9% ning 2010. aastal 12%. Ülejäänud töökoha leidmise viiside puhul on kahe uuringu võrdluses märgata nende tähtsuse mõningast vähenemist: tööandjaga võttis ühendust 2007. aasta lõpetanutest 18% ja 2009. aasta lõpetanutest 11%, avalikku reklaami kasutas vastavalt 14% ja 10%, sugulaste ja tuttavate abi vastavalt 12% ning 10%, praktika aitas töökoha saamisel kaasa 9% ja 6% juhtudest.

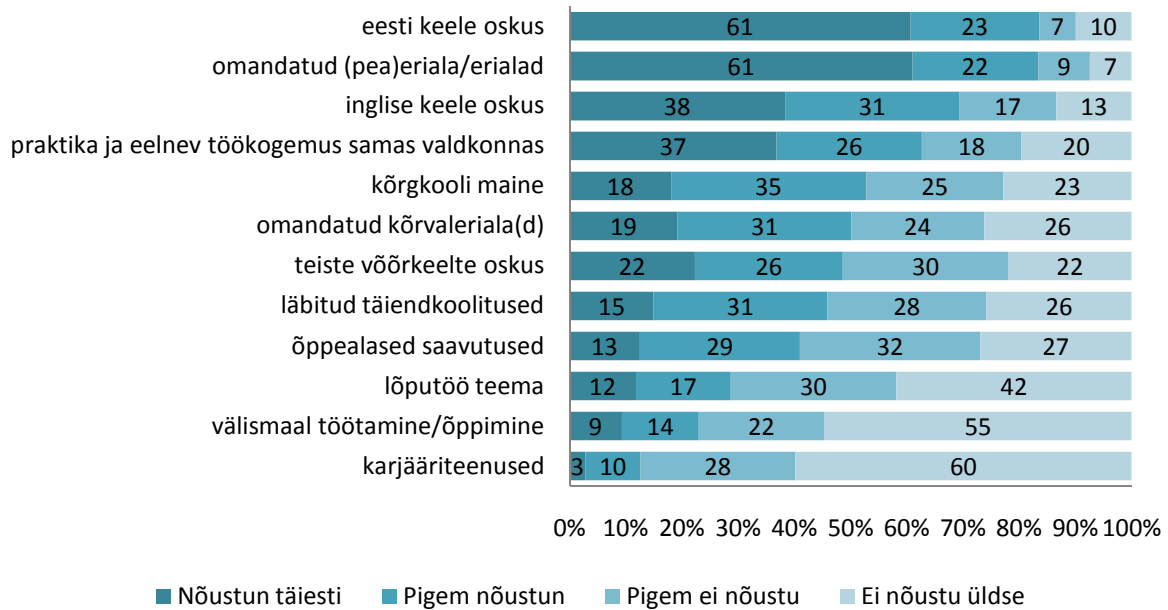

Joonis 37 Töökohta leidmise viisid (% töötavatest lõpetanutest)

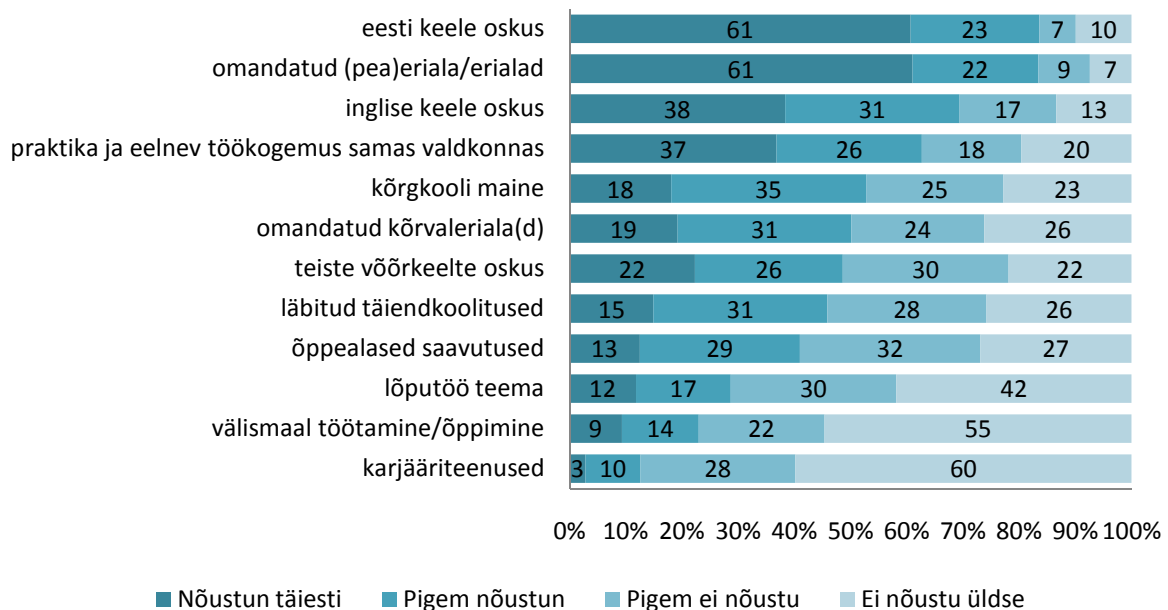
Valgekraede¹⁴ puhul on sagedasemateks töö leidmise viisideks isikliku pakkumise saamine (28%), õpingute ajal samal positsioonil töötamine (13%), tööotsingu portaalist pakkumise saamine (12%), tööandajaga kontakti võtmine (10%) ja avaliku reklaami kaudu tööpakkumise leidmine (10%). Sinikraed kasutavad töö saamiseks sagedamini tuttavate või sugulaste abi (19%) või tööandjaga kontakti võtmist (18%). Isiklike pakkumisi tehti sinikraede puhul 17% juhtudest, varasemalt töötas sellel ametikohal 14% ning portaalide vahendusel leidis töö 13% sinikraedest.

¹⁴ Vt ametite klassifikaatorit lisas 1, punkt 10.2

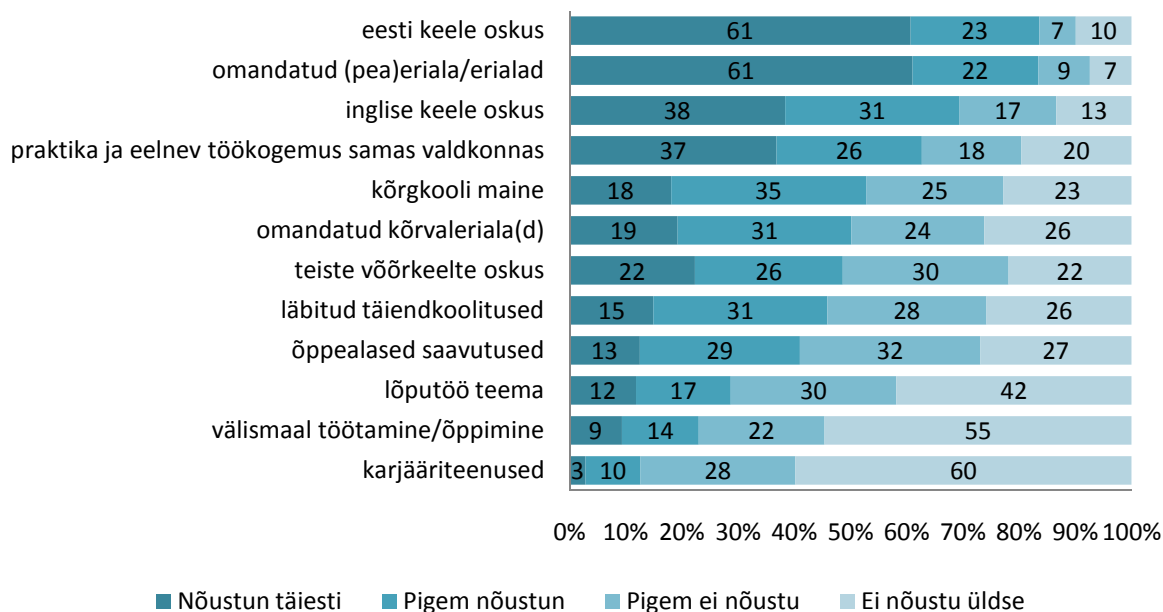
Vilistlastel paluti hinnata erinevaid tegureid, mis aitasid neid töökoha saamisel. Vastustest tuli välja kaks kõige olulisemat põhjust, mis vilistlaste sõnul aitasid töökoha saamisele kaasa (vt

Joonis 38

Joonis 38) - . eesti keele oskus (väitega nõustus 84% töökoha otsinud vilistlastest) ja omandatud eriala (83%). Oluliseks osutusid ka inglise keele oskus (69%) ja varasem praktika või töökogemus antud valdkonnas (63%). Lõpetatud kõrgkooli maine (52%) ning omandatud kõrvaleriala (50%) pigem aitasid vilistlaste hinnangul töökoha saamisele kaasa. Ülejäänud tegurid olid töökoha saamisel vilistlaste arvamuste kohaselt vähemolulised. Kõige madalamaks hindasid vilistlased karjääriteenuste (näiteks karjäärinõustamine, tööturuga seotud seminarid, töölaad, infovahendamine) ning välismaal töötamise ja õppimise kasutegurit töö leidmisel.

Joonis 38 Olulisemad tegurid töökoha saamisel (% töötavatest lõpetanutest)

Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on olulisemad tegurid töö saamisel jäänud samaks – eesti keele oskus ja omandatud eriala. Praktika ja eelneva töökogemuse omamine on muutunud töö saamisel olulisemaks, keelteoskus ja kõrgkooli maine on mõlema uuringu põhjal sama oluline.

Sõltuvalt ametialasest positsioonist peetakse töö saamisel oluliseks erinevaid tegureid (vt Tabel 11).

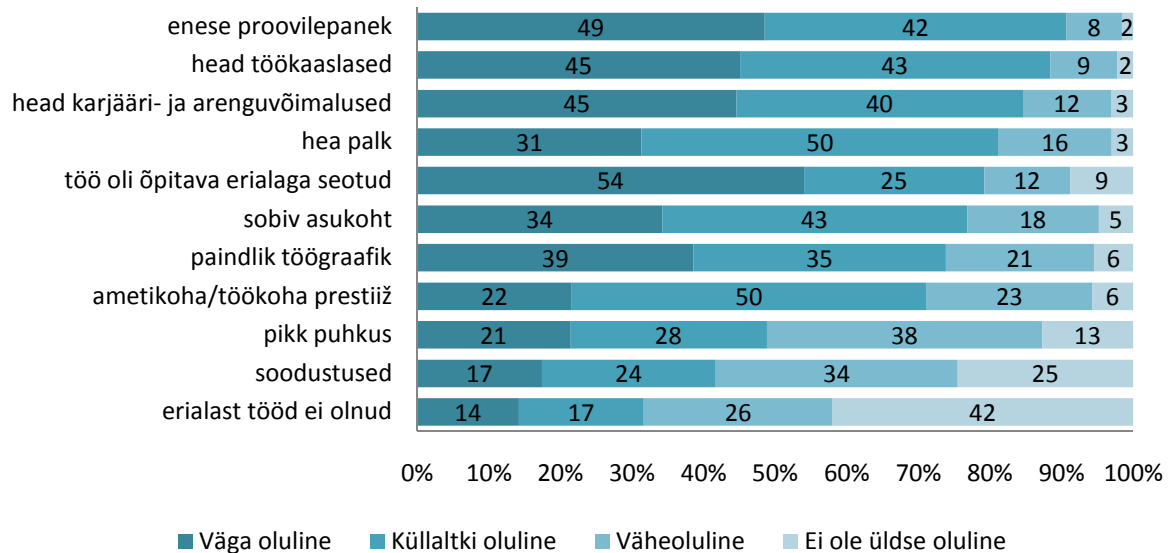
Tabel 11 Erinevate tegurite olulisus töökoha saamisel tööalase positsiooni lõikes (nõustujate osakaal)

	Kõrgem		Tehnik või keskastme		
	ametnik/juht	Tippspetsialist	spetsialist	Ametnik	Sinikrae
omandatud (pea)eriala/erialad	86	92	83	77	42
inglise keele oskus	82	62	81	67	72
eesti keele oskus	81	85	86	88	73
praktika ja eelnev töökogemus samas valdkonnas	63	71	61	50	38
omandatud kõrvaleriala(d)	62	56	46	43	22
läbitud täiendkoolitused	61	51	38	39	30
teiste võõrkeelte oskus	56	43	53	53	56
kõrgkooli maine	55	63	52	40	18
õppealased saavutused	35	49	41	33	12
lõputöö teema	35	36	23	15	13
välismaal töötamine/õppimine	26	23	24	15	23
karjääriteenused	16	12	13	13	11

Märkus: nõustujate ehk „nõustun täiesti“ ja „pigem nõustun“ vastajate osakaal

Madalamal positsioonil töötavad ehk sinikraed peavad töö saamisel oluliseks vaid eesti keele ja teiste võõrkeelte oskust. Ametnikud pidasid oluliseks samuti eesti keele ja teiste võõrkeelte oskust, kuid lisaks ka omandatud eriala ja eelnevat praktikat või töökogemust valitud valdkonnas. Kõrgema positsiooniga lõpetanud hindasid töö saamisel oluliseks ka lõpetatud kõrgkooli mainet, läbitud täiendkoolitusi ning omandatud kõrvaleriala.

Vilistlastel paluti hinnata, kuivõrd olulised olid neile praeguse töökoha valimisel etteantud tegurid (vt Joonis 39). Töökoha valimisel oli väga oluline enese proovilepanek ehk väljakutsed, head töökaaslased ning karjääri- ja arenguvõimalused. Hea palk ja töö seotus õpitava erialaga olid samuti oluliseks faktoriks töökoha valikul. Veidi vähem, kuid siiski olulisteks, hinnati töö valimisel töö asukohta, paindlikku töögraafikut ning ametikoha/töökoha prestiiži.

Joonis 39 Olulisemad tegurid töökoha valimisel (% töötavatest lõpetanutest)

Töökoha valikul mängivad vähem rolli pikk puhkus, pakutavad soodustused (sealhulgas õppelaenu kustutamine, ametiauto) ning asjaolu, et erialast tööd ei olnud võimalik leida.

Järgmises

tabelis

(

Tabel 12) on toodud tegurid töökoha valikul ja nende olulisus (lõpetanute osakaal, kes pidasid antud tegurit küllaltki või väga oluliseks) lõpetanute ametipositsioonide lõikes. Valgekraede jaoks (veerud 2 kuni 5) olid olulised tegurid töökoha valikult enese proovilepanek, head töökaaslased, hea palk ning head karjääri- ja arenguvõimalused, lisaks töö seotus õpitud erialaga. Sinikraede jaoks olid töökoha valikul olulised tegurid pigem paindlik tööaeg, sobiv asukoht, head töökaaslased ja soodustused, eriti oluliseks ei peetud madalama positsiooni valimisel pikka puhkust, töö seotust erialaga, ametikoha prestiiži ega karjäärivõimalusi. Põhjuse, et erialast tööd ei olnud, tõid välja pigem sinikraed. Madalam ametipositsioon valitaksegi võib olla seetõttu, et paindlik graafik ja asukoht võimaldaks õpingute kõrvalt tööl käia; samas on sissetulek olulisem kui töö seotus erialaga. Otsus võtta vastu madalam positsioon võib olla ka lühiajalisem, seega ei oodata ametikohalt erilisi arengu- ega karjäärivõimalusi. Madalama positsiooniga lepitakse ka juhul, kui erialast tööd pole saada.

Tabel 12 Olulised tegurid töökohta valikul ametipositsioonide lõikes (tegurit oluliseks pidanute osakaal)

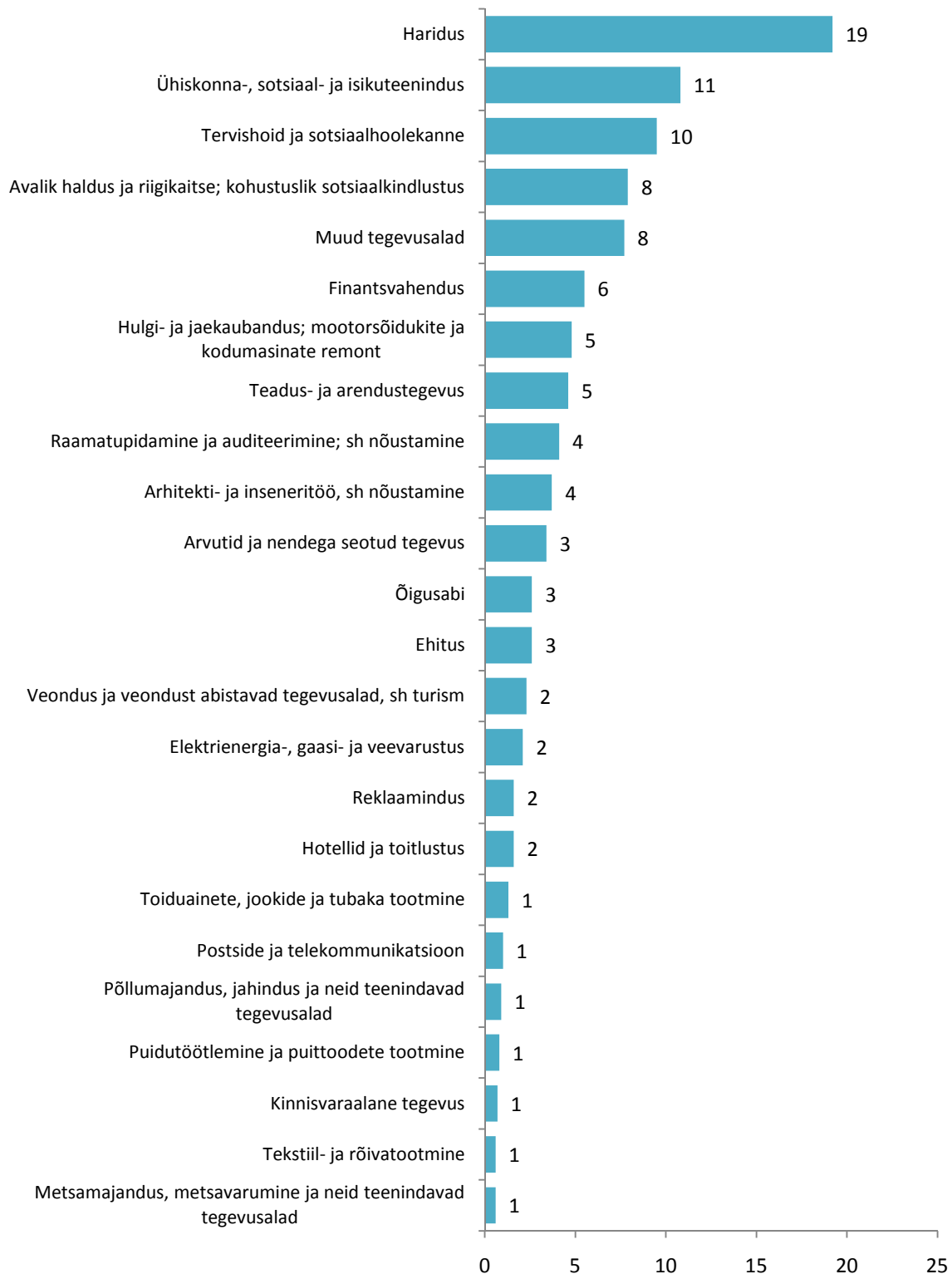
Tegurid töökohta valimisel	Valgekrae				Sinikrae
	Kõrgem ametnik/juht	Tippspetsialist	Tehnik või keskastme spetsialist	Ametnik	
enese proovilepanek	95	92	94	89	69
head karjääri- ja arenguvõimalused	86	88	91	79	54
hea palk	84	82	87	81	67
head töökaaslased	84	90	92	92	76
ametikohta/töökohta prestiiž	76	72	74	70	51
paindlik töögraafik	72	72	75	74	78
töö oli õpitava erialaga seotud	71	91	80	64	42
sobiv asukoht	70	76	79	83	78
pikk puhkus	42	58	40	47	32
soodustused	39	48	38	40	72
erialast tööd ei olnud	13	24	34	48	61

Märkus: lõpetanute osakaal, kes pidasid tegurit „väga oluliseks“ või „küllaltki oluliseks“

Avatud vastuste hulgas tõid uuringus osalenud täiendavalt välja, et loodeti saada ükskõik millist tööd või soodustusi (2010.a lõpetas riik õppelaenu tagastuse).

7.3.3 Seos töö ja lõpetatud eriala vahel

Töötavate lõpetanute hõivatusest erinevates tegevusvaldkondades annab ülevaate Joonis 40. Esitatud tulemuste põhjal aga ei ole võimalik hinnata lõpetanute töötamist erialasel ametikohal, kuna mitmete õppevaldkondade korral on lõpetanutel võimalik tööle asuda erinevate tegevusvaldkondade ettevõtetesse ja asutustesse.

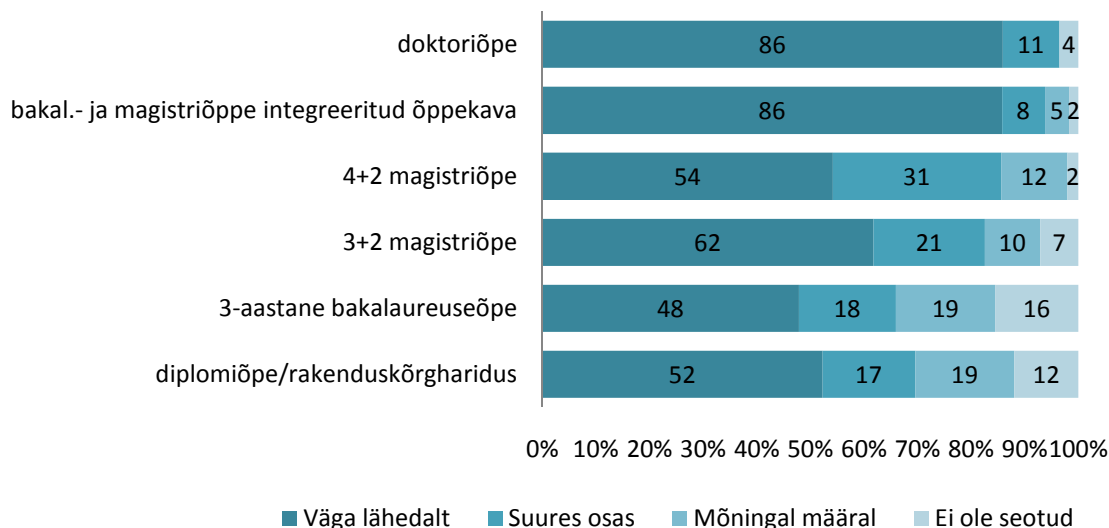

Joonis 40 Töötamine erineva tegevusvaldkonnaga ettevõtetes või asutustes (% töötavatest lõpetanutest)

Selleks, et saada ülevaadet lõpetanute töötamisest erialasel positsioonil, küsiti neilt, millisel määral on praeguse töökoha ülesanded seotud õpitud erialaga. 55% hetkel töötavatest vilistlastest kinnitas, et nende praegune töö on väga lähedalt õpitud erialaga seotud, ligikaudu viiendikul vilistlastest on

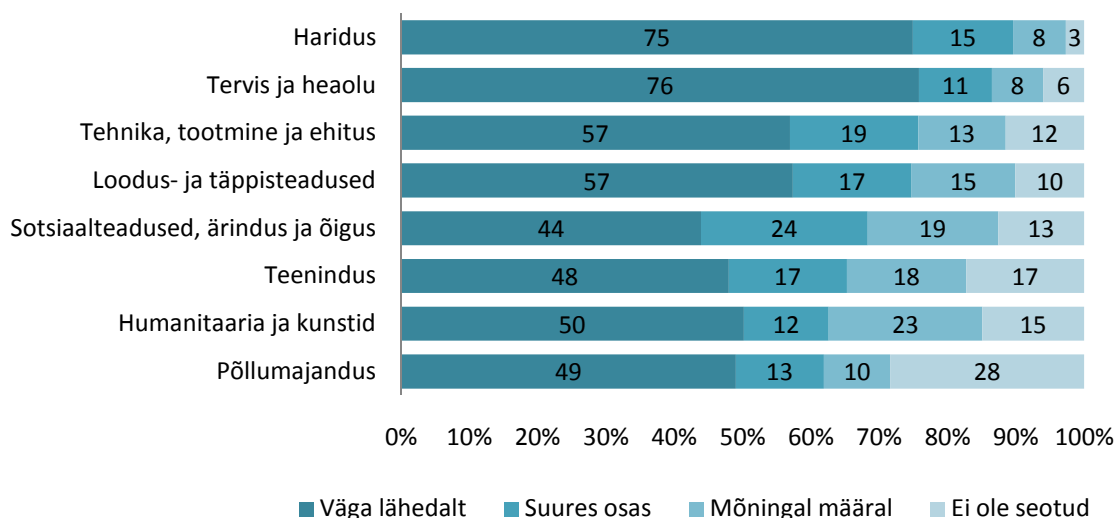
töö suures osas erialaga seotud. 16% lõpetanute töö on vaid mõningal määral erialane ning 11% ei tööta üldse erialaga seotud ametikohal.

Valitud töö seotus õpitud erialaga on seda kõrgem, mida kõrgem õppeaste on lõpetatud. Sagedamini töötavad erialaga tihedalt seotud ametikohal doktoriõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava lõpetanud (vt Joonis 40). Magistriõpingute lõpetanute töö on suures osas erialaga seotud keskmiselt 84% juhtudest. Vähem töötavad erialaga seotud kohal bakalaureuseõppe lõpetanud, viimastega võrreldes töötavad diplomiõppe või rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud sagedamini erialaga seotud ametipositsioonidel.

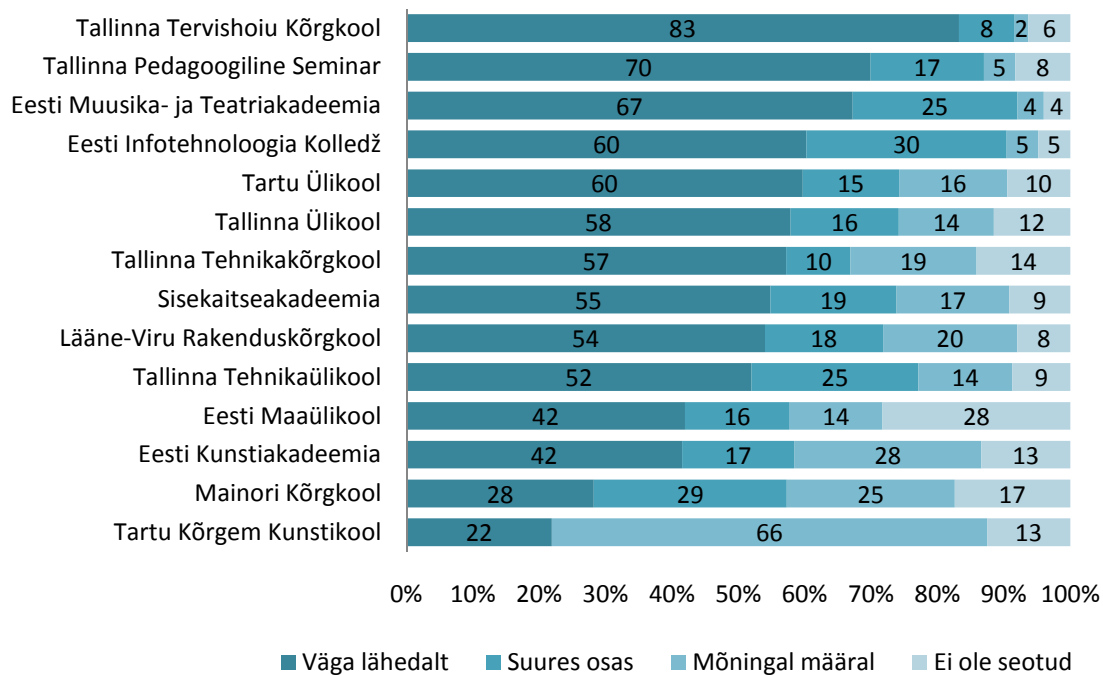
Joonis 41 Praeguse töö seotus õpitud erialaga õppeastmete lõikes (% töötavatest lõpetanutest)

Lõpetatud erialal töötavad enam (vt Joonis 42) hariduse (90%), tervise ja heaolu (87%), tehnika, tootmise ja ehituse (76%) ning loodus- ja täppisteaduste (74%) lõpetanud. Erialaga mitteseotud töö on valinud sagedamini põllumajanduse valdkonna vilistlased (28%).

Joonis 42 Praeguse töö seotus erialaga õppevaldkondade lõikes (% töötavatest lõpetanutest)

Lõpetatud koolide lõikes töötavad erialasel ametikohal sagedamini rakenduslike kõrgkoolide lõpetanud. Erialasel tööle leiavad vähem rakendust Tartu Kõrgema Kunstikooli, Mainori Kõrgkooli, Eesti Kunstiakadeemia ning Eesti Maaülikooli vilistlased (vt Joonis 43).

Joonis 43 Praeguse töö seotus erialaga kõrgkoolide lõikes (% töötavatest lõpetanustest)

Neil, kelle töö ei ole seotud õpitud erialaga, paluti hinnata erinevaid väiteid erialal mittetöötamise põhjuste kohta.

Kui 2007. aasta vilistlasuuringus olid sagedasemateks põhjusteks erialal mitte töötamiseks olemasoleva töö atraktiivsus või palk ja muud töötingimused, siis käesoleva uuringu raames on olulisemateks põhjusteks erialase töö mitte leidmine ja varasemast töökohast kinni hoidmine (ehk töötamine olemasoleval ametikohal juba õpingute ajal). Kõige sagedamini nõustuti väitega, et ei ole leitud erialast tööd (75%), kaks vilistlast kolmest nõustus, et valisid mitteerialase töö, kuna töötasid sellel kohal juba õpingute ajal. Pooled vastajatest nõustusid väitega, et praeguse töö palk ja muud töötingimused on võrreldes erialase tööga paremad või elukohas pole erialast tööd.

Tabel 13 selgub, et erialal mittetöötamise põhjused on lõpetatud õppevaldkondade lõikes erinevad. Hariduse valdkonna lõpetanute peamine erialasel kohal mittetöötamise põhjus on õpinguteaegsel töökohal jätkamine pärast lõpetamist. Põllumajanduse, aga ka humanitaaria ja kunstide ning loodus- ja täppiseaduste valdkonna lõpetanud kas ei ole leidnud erialast tööd või on mitteerialasel tööl pakutav palk ja töötingimused paremad. Sotsiaalteaduste, ärimajanduse ja õiguse ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna lõpetanud ei tööta erialasel ametikohal sageli põhjusel, et pole leidnud erialast tööd. Tervise ja heaolu valdkonna lõpetanud ei tööta erialasel ametikohal sageli seetõttu, et palk ja muud töötingimused on mujal paremad. Teenindusvaldkonna lõpetanud kas ei leia erialast tööd või jätkavad õpinguteaegsel ametikohal töötamist.

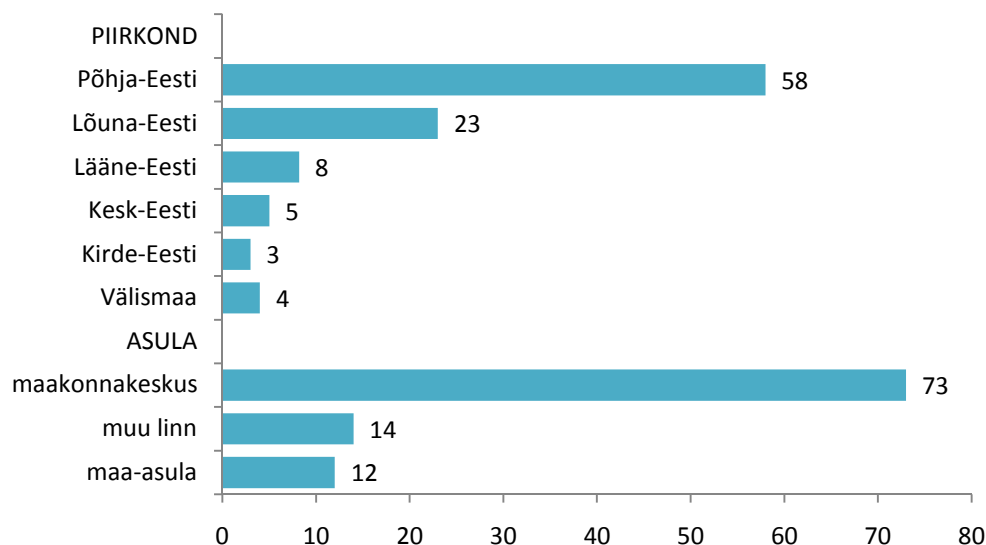
Tabel 13 Mitteerialasel tööl töötamise põhjused õppevaldkondade lõikes (% väitega nõustunutest)

Õppevaldkond	ei ole leidnud erialast tööd	töötasin sellel kohal juba õpingute ajal	palk ja muud töötingimused on paremad	elukohas ei olnud erialast tööd	antud töö on huvitavam
Haridus	53	89	58	50	18
Humanitaaria ja kunstid	75	50	68	52	39
Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	69	52	45	46	31
Loodus- ja täppisteadused	70	43	67	55	36
Tehnika, tootmine ja ehitus	84	52	40	46	45
Põllumajandus	91	46	73	73	36
Tervis ja heaolu	57	50	89	54	39
Teenindus	90	66	46	62	34

Märkus: nõustujate ehk „nõustun täiesti „ ja „pigem nõustun“ vastajate osakaal

7.3.4 Töökoha asukoht, tööandja omandivorm ja töötajate arv

Lõpetanute töökohtade jaotumine erinevate piirkondade¹⁵ ja asulate lõikes on toodud Joonis 44. Enamik vilistlastest (58%) töötab Põhja-Eestis, neljandik Lõuna-Eestis, 16% ülejäänud Eesti piirkondades ning 4% välismaal. Peaaegu kolm neljandikku vilistlastest töötab maakonnakeskustes, 14% muudes linnades ning 12% maa-asulates.

Joonis 44 Lõpetanute töökohtade jaotumine erinevate piirkondade ja asulate lõikes (%)

Välisriikidest nimetati 22 erinevat riiki ning välismaal töötajatest kolmandik töötab Soomes, 14% Inglismaal, 9% Saksamaal, 8% Rootsis, 6% Prantsusmaal, muid riike nimetati harvem.

Erinevate kõrgkoolide lõpetanute jaotumisest piirkonniti annab ülevaate

¹⁵ Maakondade koondumine erinevateks piirkondadeks on toodud lisa 1, punktis 10.2 – klassifikaatorid, Eesti piirkondlike üksuste klassifikaator

Tabel 14.

Tabel 14 Töökoha asukoht lõpetatud kõrgkooli alusel (% töötavatest lõpetanutest)

	Põhja-Eesti	Lääne-Eesti	Kesk-Eesti	Kirde-Eesti	Lõuna-Eesti	Välismaa
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	100					
Eesti Kunstiakadeemia	88	5			3	4
Eesti Maaülikool	18	5	5	2	67	4
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	83		4		13	
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	12	13	20	11	45	
Mainori Kõrgkool	61	14	7	1	14	3
Sisekaitseakadeemia	49	3	10	11	23	4
Tallinna Pedagoogiline Seminar	54	13	9	1	21	2
Tallinna Tehnikakõrgkool	67	5			14	14
Tallinna Tehnikaülikool	86	4	1	2	4	3
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	64	21	2		4	10
Tallinna Ülikool	68	9	10	1	10	2
Tartu Kõrgem Kunstikool	37	13	13		23	13
Tartu Ülikool	34	8	4	5	43	6

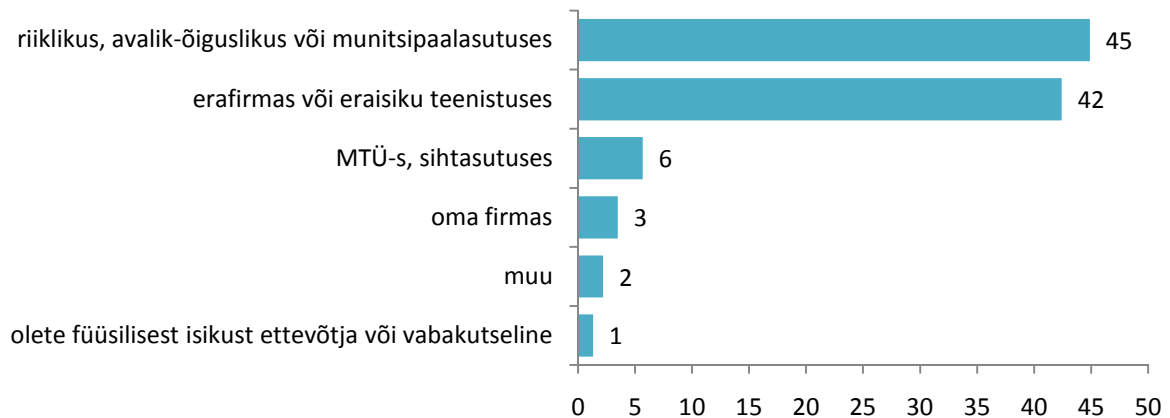
Põhiosa lõpetanutest asub tööle Põhja-Eestisse ehk oma kõrgkoolile lähimasse piirkonda. Lõuna-Eestisse jäävad tööle pigem Tartus või väljaspool Tallinna asuvate kõrgkoolide lõpetanud (näiteks Eesti Maaülikooli, Tartu Ülikooli, Tartu Kõrgema Kunstikooli ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli lõpetanud).

Vilistlastelt küsiti ka kodus töötamise kohta¹⁶. Seda võimalust kasutab 6% töötavatest lõpetanutest. Lõpetatud kõrgkooli alusel eristuvad kolme kooli lõpetanud, kellel on võimalik enamik ajast kodus töötada. Ootuspäraselt on nendeks koolideks Eesti Kunstiakadeemia (25% lõpetanutest töötab kodus), Tartu Kõrgem Kunstikool (12%) ning Eesti Maaülikool (11%).

Kodus töötavad enamasti oma firmas (41%), füüsiliselt isikust ettevõtja või vabakutselisena (41%) töötavad lõpetanud. Kodus töötamise võimalust saavad rohkem kasutada oskustöölised (32%) ja lihttöölised (30%) ning teistest sagedamini ka kõrgemad ametnikud või juhid (14%).

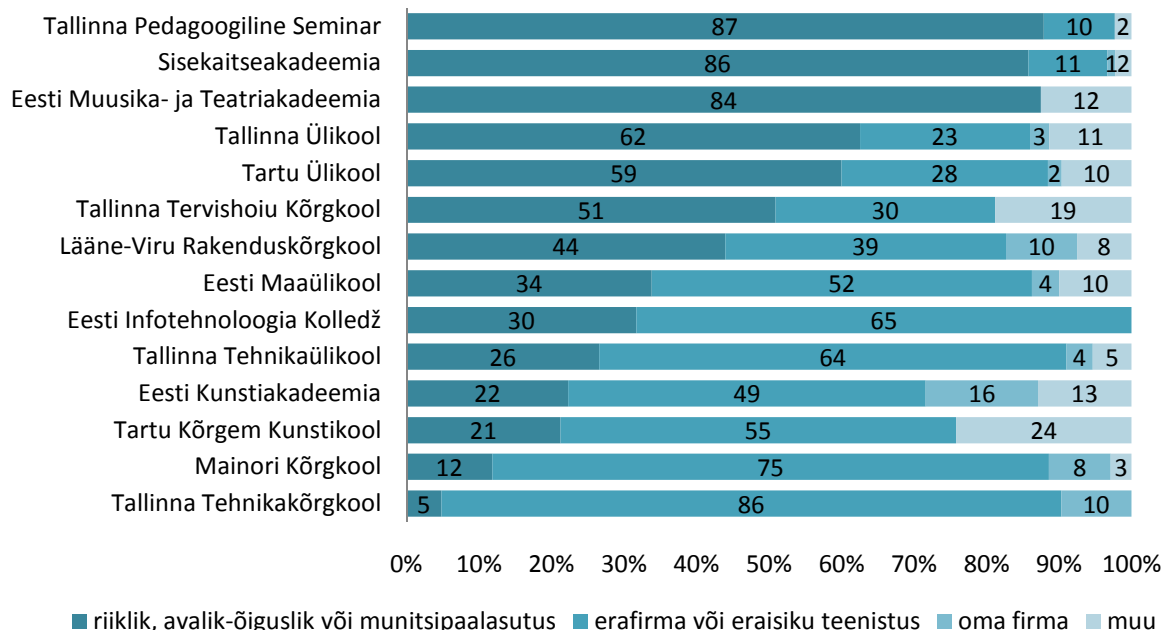
Kõige enam kõrgkooli lõpetanutest töötab riiklikus, avalik-õiguslikus või munitsipaalasutuses (45%), erafirmas või eraisiku teenistuses töötab 42% lõpetanutest (vt Joonis 45). Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on kõrgkooli lõpetanute seas 6 protsendipunkti võrra suurenenud töötamine erasektoris, muude ettevõtete või asutuste omandivormide lõikes on lõpetanute osakaal jäänud samaks.

¹⁶ Vilistlastelt küsiti: „Kas Te töötate enamuse ajast kodus?“

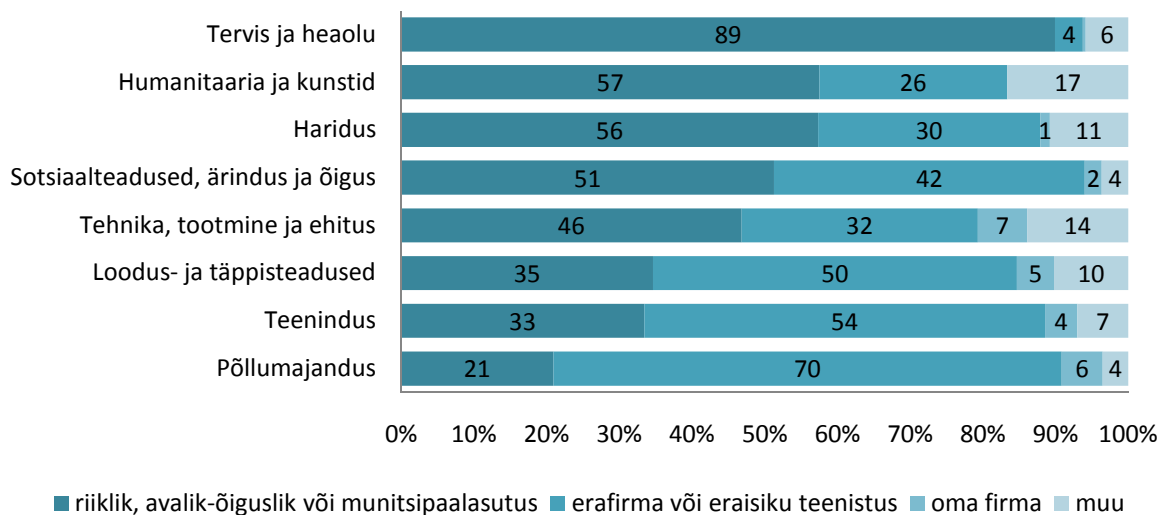
Joonis 45 Töötamine erineva omandivormiga ettevõtetes või asutustes (%)

Kõrgkoolid erinevad selle järgi, millise omandivormiga tööandja juures vilistlased hiljem töötavad (vt Joonis 46). Sõltuvalt koolist on ülekaalus kas riiklikud ja avalik-õiguslikud või eraettevõtted. Tartu Kõrgema Kunstkooli vilistlastest 12% töötab FIEna (esitatuna „muu“ all) ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli lõpetanutest 17% töötab MTÜ-s või sihtasutuses. Kategooria „muu“ all on ka need, kes avatud vastustes märkisid, et töötavad samaaegselt mitme erineva omandivormiga tööandja juures, näiteks riiklikus ja eraettevõttes, riiklikus ettevõttes ja oma firmas, riiklikus ja MTÜs või sihtasutuses.

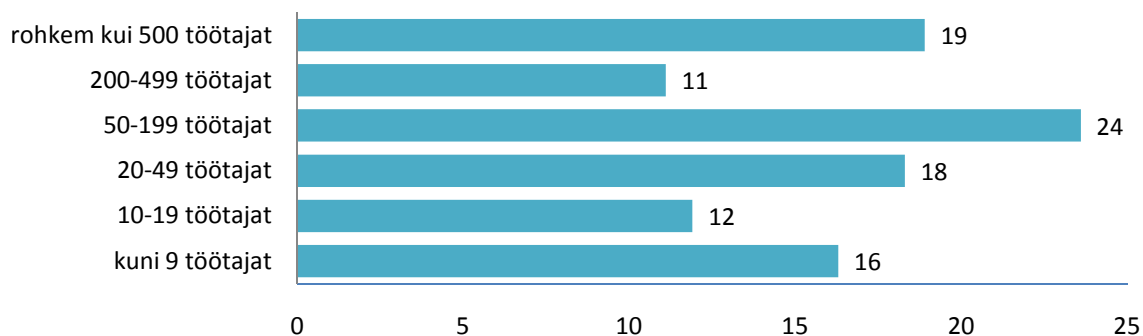
Joonis 46 Tööandja omandivorm lõpetatud kõrgkooli lõikes (%)

Tervise ja heaolu valdkonna lõpetanutest töötab 89% riiklikus sektoris. Veidi enam kui pooled humanitaaria ja kunstide, hariduse ning sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse lõpetanutest töötavad samuti riigisektoris. Erasektoris töötavad pigem loodus- ja täppisteaduste, teeninduse ja põllumajanduse valdkonna lõpetanud (vt Joonis 47).

Joonis 47 Töandja omandivorm lõpetatud õppevaldkonna lõikes (%)

Ettevõtete või asutuste suurus töötajate arvu alusel, kus vilistlased on rakendust leidnud, on toodud Joonis 48. Väikeettevõtetes (kuni 19 töötajat) töötab 28% lõpetanutest, keskmise suurusega ettevõtetes (20 kuni 200 töötajat) 42% ning suureettevõtetes/asutustes (enam kui 200 töötajat) 30% vilistlastest.

Joonis 48 Töandjate jaotus töötajate arvu alusel (%)

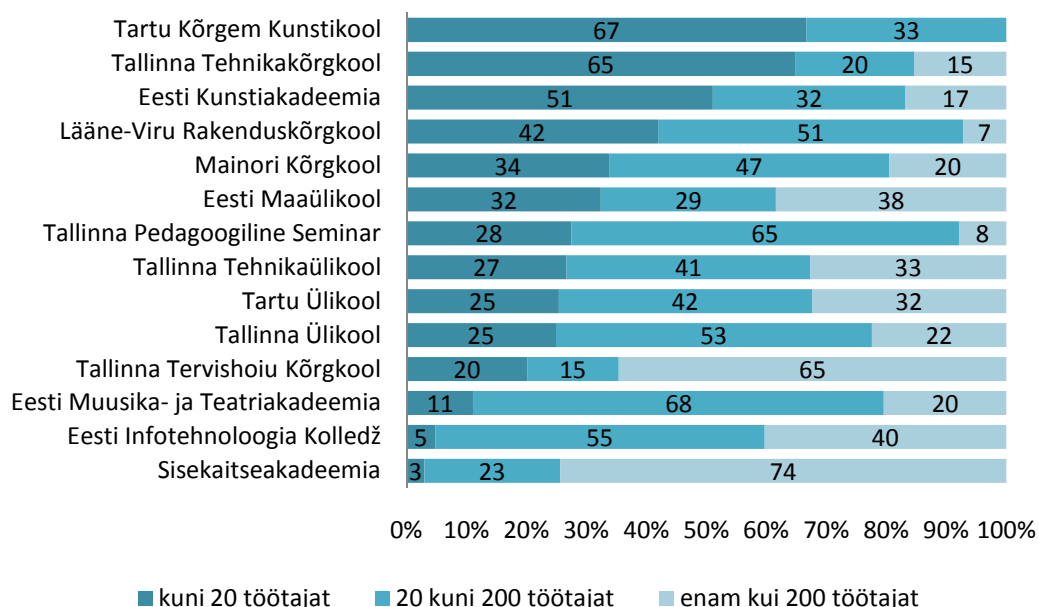
Lõpetatud õppevaldkonna järgi töötavad vilistlased erineva suurusega töandjate juures (vt

Tabel 15). Tervise ja heaolu valdkonna lõpetanutest 43% töötavad suurettevõtetes (näiteks haiglad, kliinikud), tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna lõpetanutest 40% ning põllumajanduse valdkonna lõpetanutest 37% töötab väikeettevõtetes, teenindusvaldkonna lõpetanutest 43% töötab keskmise suurusega ettevõtetes. Ülejäänud valdkondade vilistlastest suurem osa töötab keskmise suurusega ettevõtetes/asutustes.

Tabel 15 Praeguse töandja töötajate arv lõpetatud õppevaldkondade lõikes (%)

Õppevaldkond	kuni 20 töötajat	20 kuni 200 töötajat	enam kui 200 töötajat
Tervis ja heaolu	25	32	43
Tehnika, tootmine ja ehitus	40	34	26
Teenindus	24	43	33
Sotsiaalteadused, äridus ja õigus	27	37	36
Põllumajandus	37	32	30
Loodus- ja täppisteadused	18	42	40
Humanitaaria ja kunstid	34	50	17
Haridus	24	70	7

Kuni 20 töötajaga ettevõtetes on sagedamini rakendust leidnud Tartu Kõrgema Kunstikooli, Tallinna Tehnikakõrgkooli ning Eesti Kunstiakadeemia lõpetanud (vt Joonis 49). Suurtes ehk enam kui 200 töötajaga ettevõtetes töötavad sagedamini Sisekaitseakadeemia ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli lõpetanud. Ülejäänud kõrgkoolide lõpetanud töötavad erineva suurusega ettevõtetes ja ühtset suundumust on nende korral raske välja tuua.

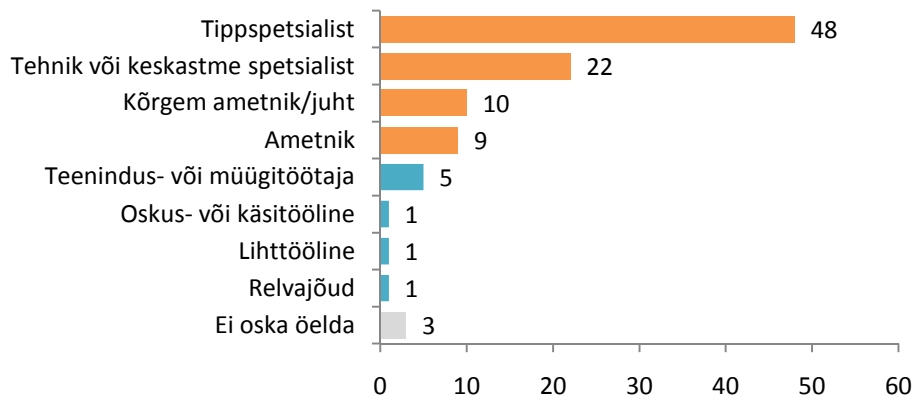

Joonis 49 Töötamine erineva suurusega ettevõtetes kõrgkoolide lõikes (%)

7.3.5 Lõpetanute tööalane positsioon ja staaž

Lõpetanutest 48% töötab tippspetsialistina, 22% tehniku või keskastme spetsialistina, 10% kõrgema ametniku või juhina ning 9% ametnikuna, teenindus- või müügitöötajana 5%, oskus- või käsitöölisena, lihttöölisena ning relvajõududes 1% (vt Joonis 50). Valgekraedena¹⁷ töötab 89% ning sinikraedena 8% (joonisel vastavalt oranži ja sinisega). 3% lõpetanutest ei osanud oma tööalast positsiooni määratleda.

¹⁷ Vaata ametite klassifikaator, lisa 1, punkt 10.2

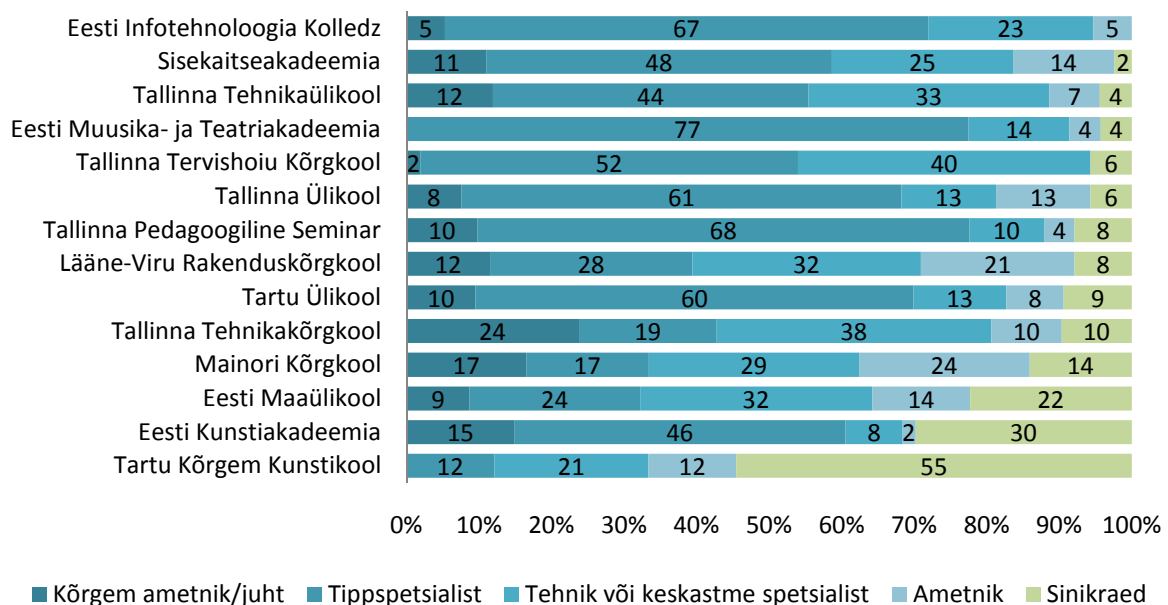

Joonis 50 Tööalane positsioon (% töötavatest lõpetanutest)

Vastavalt lõpetatud õppeastmele on sinikraesid rohkem madala õppeastme lõpetanute hulgas. Diplomiõppe ja rakenduskõrghariduse omandanute ning bakalaureuseõppe lõpetanute seas oli sinikraesid 12%, 3+2 ja 4+2 magistriõppe lõpetanute seas 3-4% ning integreeritud õppekava lõpetanute ning doktoriõppe lõpetanute seas sinikraesid polnud.

Erinevate valdkondade lõikes domineerivad samuti valgekraed (nt hariduse; loodus- ja täppiseaduste; tervise ja heaolu; sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse; tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna lõpetanute seas on valgekraesid enam kui 92%). Sinikraede osakaal on mõnevõrra suurem teeninduse (29%), põllumajanduse (20%) ning humanitaaria ja kunstide (16%) valdkonna lõpetanute hulgas.

Lõpetatud koolide lõikes jaotuvad valgekraed ja sinikraed vastavalt Joonis 51. Keskmisest rohkem sinikraesid on Tartu Kõrgema Kunstikooli (55%), Eesti Kunstiakadeemia (30%), Eesti Maaülikooli (22%) ning Mainori Kõrgkooli (14%) lõpetanute seas.

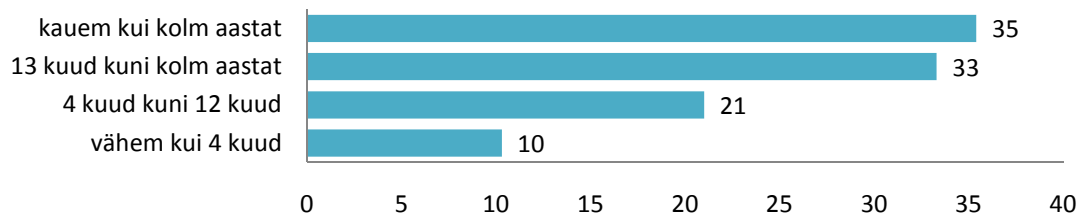

Joonis 51 Ametialaste positsioonide jaotus vastavalt lõpetatud kõrgkoolile (% töötavatest lõpetanutest)

Lõpetanute soo lõikes erinevusi ametialaste positsioonide hulgas pole, meeste hulgas on valgekraesid 92% ning naiste hulgas 91%.

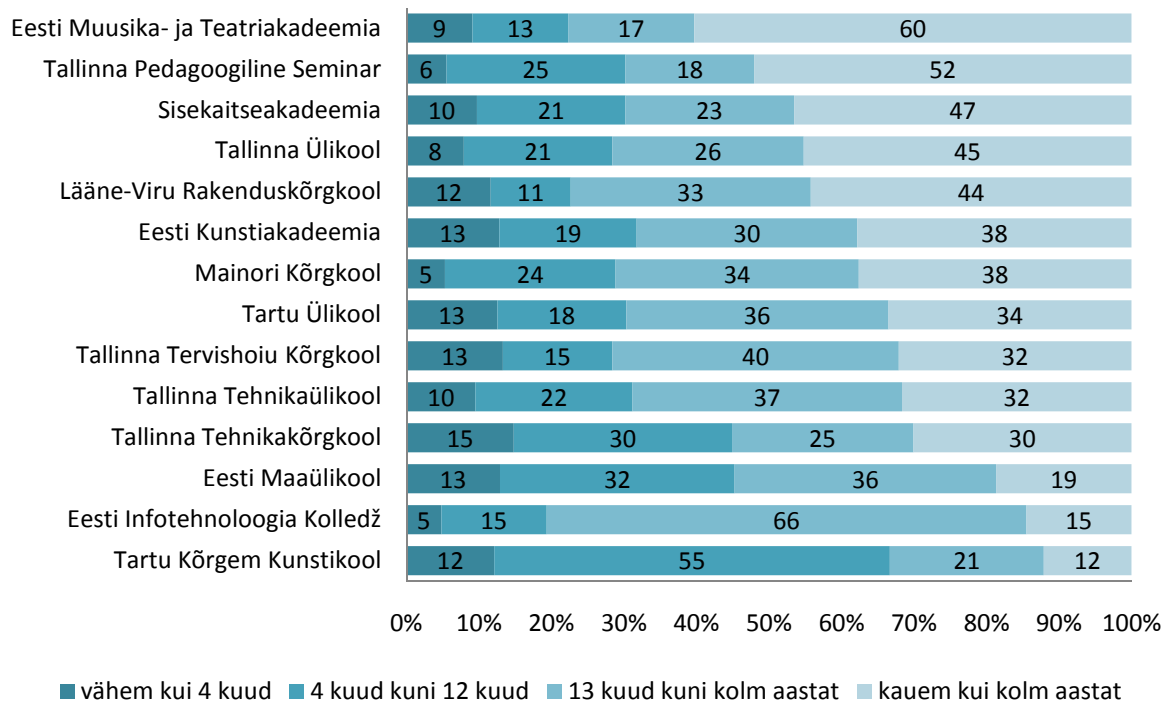
Mõnevõrra erinevad on ametialased positsioonid lõpetanute vanusklasside lõikes, kuni 24-aastaste hulgas on keskmiselt 15% sinikraesid ning 85% valgekraesid. Seevastu 25 aastaste ja vanemate hulgas on sinikraesid keskmiselt 4% ja valgekraesid keskmiselt 96%.

Töökohal töötatud aega arvestades võib öelda, et suurem osa lõpetanutest alustas töötamist praegusel ametikohal juba õpingute ajal või enne õpinguid (vt Joonis 52). Joonis 52.

Joonis 52 Praegusel ametikohal töötatud aeg (%)

Aasta jooksul (töötatud aeg ametikohal kuni 12 kuud) pärast lõpetamist on praegusel ametikohal alustanud kaks kolmandikku Tartu Kõrgema Kunstikooli ning 45% Tallinna Tehnikakõrgkooli ja Eesti Maaülikooli lõpetanutest. Seevastu ligikaudu 80% Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Eesti Infotehnoloogia Kolledži lõpetanutest on oma praegusel ametikohal töötanud kauem kui aasta. Ülejäänud kõrgkoolide lõpetanutest on keskmiselt 70% leidnud praeguse ametikoha pärast lõpetamist ja 30% õpingute ajal (vt Joonis 53).

Joonis 53 Praegusel ametikohal töötatud aeg kõrgkoolide lõikes (%)

7.3.6 Ametikohal nõutav haridusaste

Töötavatelt vilistlastelt küsiti, millist haridusastet eeldatakse nende praegusel ametikohal. Kolmveerandi lõpetanute praegusel ametikohal eeldatakse kõrgharidust, 11% keskharidust, 4% kutseharidust, 6% pole haridusaste vastaval ametikohal oluline ning 4% ei oska öelda, millist haridusastet nende ametikohal oodatakse.

Kõrgharidust eeldaval ametikohal oli pooltel juhtudel eelduseks bakalaureusekraad, 27% positsioonidest eeldati magistrikraadi, 18% juhtudest piisas rakenduskõrgharidusest ning vaid 3% ametikohtadest eeldas doktorikraadi.

Enamasti töötavad kõrghariduse omandanud vastavat haridusastet eeldaval positsioonil (vt Tabel 16/Tabel 16). Diplomi- või rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud töötavad enamasti (40%) vastavat haridust nõudval ametikohal, kuid ka ametikohtadel, kus eeldatakse bakalaureusekraadi (27%). Väga väike osa neist (2%) töötab ametikohal, mis eeldab magistrikraadi.

Bakalaureuseõppe lõpetanud töötavad samuti valdavalt vastavat haridust nõudval ametikohal (56%), viiendik neist töötab ametikohal, mis eeldab madalamat haridusastet ning 13% ametikohtadel, mis eeldavad magistrikraadi.

Magistrikraadiga lõpetanud töötavad enamasti kas magistri- või bakalaureusekraadi nõudval ametikohal. Madalamat haridusastet eeldaval ametikohal töötab keskmiselt 14% magistriõppe lõpetanutest.

Doktorikraadi kaitsnutest töötavad pooled ametikohtadel, kus nõutakse doktorikraadi ning pooled ametikohtadel, kus nõudmised haridusastemele pole nii kõrged.

Integreeritud õppekava lõpetanud töötavad üldjuhul (71%) magistrikraadi nõudval positsioonil ning 15% juhtudest bakalaureusekraadi nõudval ametikohal, madalamat haridusastet või doktorikraadi eeldaval ametikohal töötab 14% lõpetanutest.

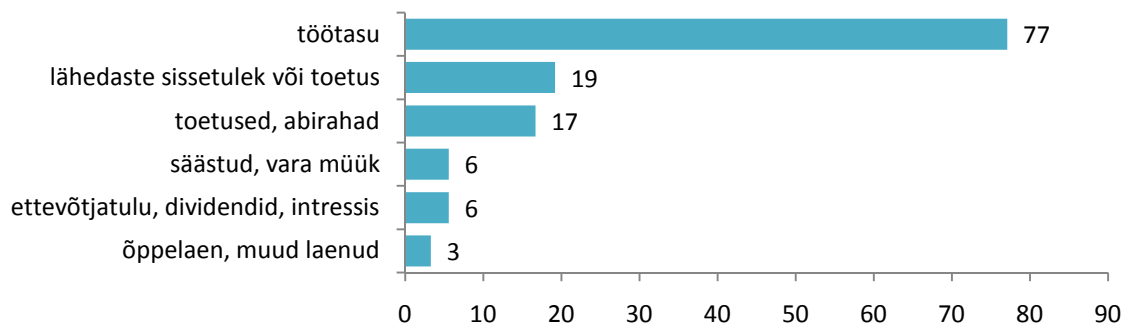
Tabel 16 Lõpetatud õppeaste ning ametikohal nõutav haridusaste (% töötavatest vilistlastest)

Lõpetatud õppeaste/ametikohal nõutav haridusaste	Haridus-tase			Rakendus-kõrg-haridus	Bakalaureuse-kraad	Magistri-kraad	Doktori-kraad
	pole oluline	Kesk-haridus	Kutse-haridus				
diplomiõppe/rakenduskõrgharidus	7	15	9	40	27	2	
3-aastane bakalaureuseõpe	9	14	4	3	56	13	
3+2 magistriõpe	2	4	2	3	38	48	2
4+2 magistriõpe	4	5	2	6	52	31	0
doktoriõpe					5	41	54
bakal.- ja magistriõppe integreeritud õppekava		1	3	3	15	71	7

Kokkuvõttes võib öelda, et kuigi kõrghariduse omandanud töötavad suures osas ametikohtadel, mis nõuavad nende poolt omandatud kraadi, siis leidub märgatav hulk neid, kes töötavad madalamat haridusastet nõudval ametikohal. Kõrgemat haridusastet nõudval ametikohal töötavad sagedamini rakenduskõrghariduse või diplomiõppe lõpetanud ning bakalaureusekraadi kaitsnud.

7.3.7 Lõpetanute sissetulekud

Lisaks tööalasele valdkonnale, positsioonile, tööandjale ja staažile uuriti ka lõpetanute sissetulekuid (vt Joonis 54). Valida oli võimalik mitu varianti. Kolm neljandikku lõpetanutest saab aasta pärast lõpetamist tasu töö eest, ligikaudu viiendikku lõpetanutest toetavad sissetulekuga nende lähedased (abikaasa või elukaaslane, vanemad või teised sugulased), lõpetanutest 17% puhul moodustavad sissetuleku erinevad toetused (sh näiteks lastetoetus, sotsiaaltoetus, toimetulekutoetus), abirahad, alimendid, pension või stipendium. Sääste või vara müügist saadud sissetulekut kasutab 6% vilistlastest, sarnaselt saab 6% lõpetanutest sissetulekuna ettevõtjatulu, dividende või intresse. Õppelaenu ja või muu laenu märkis sissetulekuks 3% lõpetanutest.

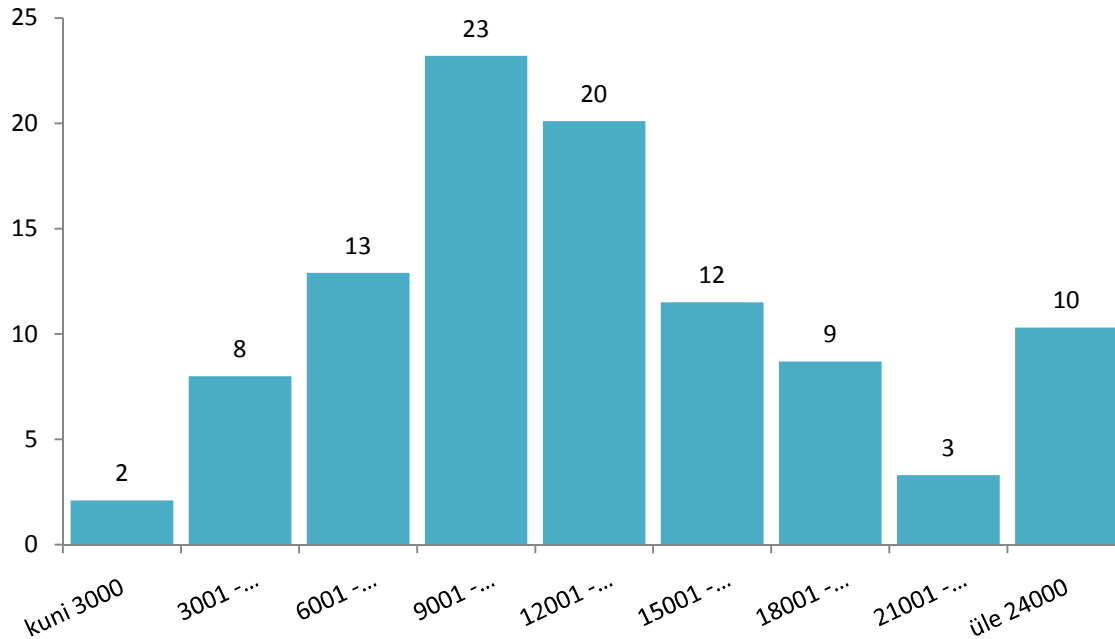

Joonis 54 Lõpetanute sissetulekute jaotus aasta pärast lõpetamist (%)

Märkus: vastates võis valida mitu varianti, mistõttu kategooriate summa ei ole 100%

Lõpetanute käest küsiti ka nende sissetulekut¹⁸ põhitöökohal. Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on brutopalgade jaotus kõrghariduse omandanute korral jäänud samaks, kõikumised palgaklasside lõikes jäävad 1 protsendipunkti piiridesse. Kõige levinum brutotöötasu mõlema uuringu alusel jääb vahemikku 9000-12000 krooni (vt Joonis 55).

¹⁸ Põhitöökohal saadavat tasu oli võimalik märkida nii bruto- kui ka netosissetulekuna. 2007. aasta vilistlasuuringuga võrdluse säilitamiseks arvutati netopalgad ümber brutopalgaks, kasutades palgakalkulaatorit ning aastal 2010 kehtinud palgaarvutamise skeemi.

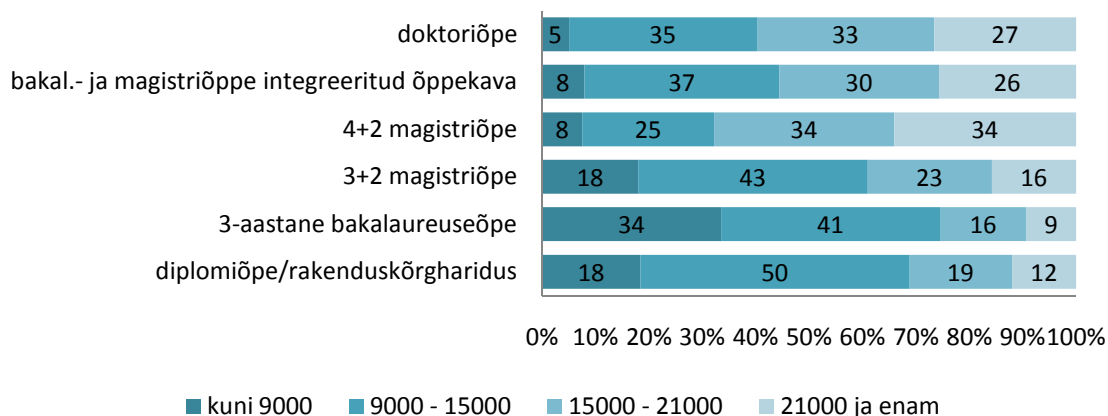

Joonis 55 Lõpetanute põhitöökooha brutopalk kroonides (%)

Keskmisest madalamat palka ehk vähem kui 9000 krooni kuus teenivad neljandik naistest ja 16% meestest, keskmist palka vahemikus 9000 kuni 15000 krooni kuus teenivad ligikaudu pooled naistest ja kolmandik meestest. Keskmisest kõrgemat palka vahemikus 15000 kuni 21000 krooni kuus teenivad 17% naistest ja kolmandik meestest. Enam kui 21000 krooni kuus teenivad sagedamini mehed (23%) kui naised (10%).

Palgaerinevused on märgatavad ka lõpetanute vanusklasside lõikes. Madalamat palka ehk kuni 9000 krooni kuus teenivad sagedamini noored (37%) vanuses kuni 24 eluaastat. Ligikaudu pooled alla 24-aastastest teenivad keskmist palka vahemikus 9000-15000 krooni kuus. Keskmisest kõrgemat palka ehk 15000 kuni 21000 krooni kuus teenib noortest iga kümnes. Kõige kõrgemat tasu ehk 21000 ja enam teenib 5% kuni 24 aastastest. Lõpetanutest vanuses 25 kuni 39 eluaastat 37% teenib keskmist palka, neljandik teenib keskmisest kõrgemat (15000 kuni 21000 krooni) ja viiendik veel kõrgemat palka (21000 ja enam). Keskmisest madalamat palka teenis viimastest keskmiselt 17%. Lõpetanud vanuses 40 aastat ja vanemad teenisid üldjuhul keskmist palka (58%), neljandik teenis enam kui 15000 krooni kuus ja madalapalgalisi oli keskmiselt 17% antud vanuses lõpetanutest.

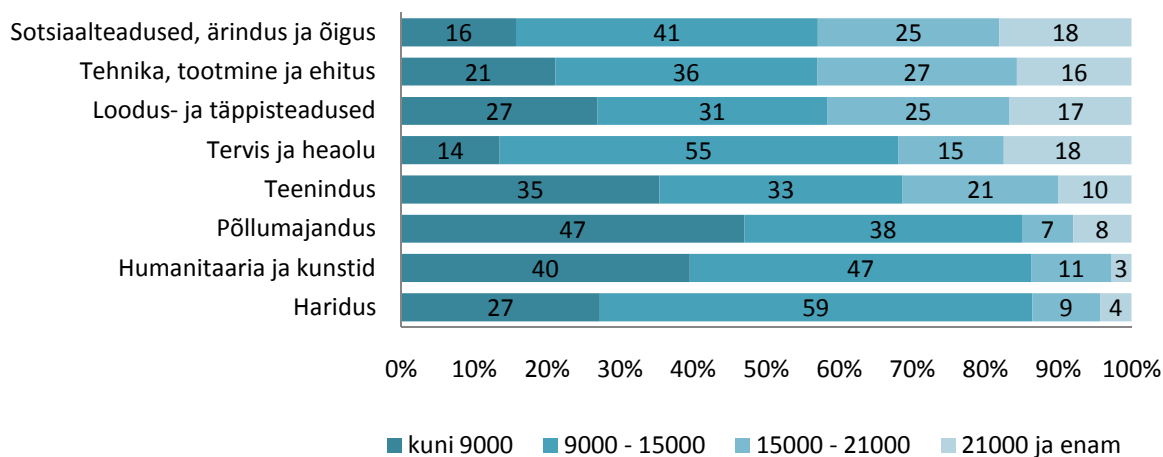
Kõige madalamat palka teenivad kõrghariduse omandanud Lõuna-Eestis, kus keskmist või sellest madalat palka saavad vastavalt 41% ja 37% lõpetanutest. Keskmisest kõrgemat (15000 kuni 21000) ja kõrget (enam kui 21000 krooni) palka saavate osakaal on vastavalt 16% ja 7%. Keskmist palka saavate osakaal võrreldes Lõuna-Eestiga on veidi suurem Lääne- ja Kesk-Eestis, olles vastavalt 48% ja 54%. Kõrgemat palka teenib viimati nimetatud piirkondades vaid viiendik kõrgkooli lõpetanutest. Madalapalgaliste osakaal on väiksem ja kõrgepalgaliste osakaal suurem Kirde- ja Põhja-Eestis. Kirde-Eestis saab madalat palka neljandik, keskmist palka peaaegu iga teine ning keskmisest kõrgemat palka 17% ja kõrget palka 13% lõpetanutest. Põhja-Eestis on madalapalgalisi kõige vähem (17%), pooled teenivad keskmist palka, neljandik keskmisest kõrgemat ning 15% enam kui 21000 krooni kuus. Konkurentsituult kõrgemat palka teenivad lõpetanud välismaal, neist kolm neljandikku rohkem kui 21000 krooni kuus.

Joonis 56 Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud õppeastmele (%)

Madalamat palka ehk kuni 9000 kroonist sissetulekut saab kolmandik bakalaureuseõppe lõpetanutest, 40% neist saavad keskmist palka, 16% keskmisest veidi enam ja kõrgepalgalisi on ligikaudu kümnendik. Joonis 56 selgub, et sarnase palgatasega on diplomi- või rakenduskõrgharidusõppe ja 3+2 magistriõppe lõpetanud, kellest 18% saab keskmisest madalamat palka, peaaegu pooled keskmist palka, keskmisest kõrgemat (15000 kuni 21000) sissetulekut saab viiendik ning kõrgepalgalisi on vastavalt 12 ja 16%. Kõige kõrgemat palka teenivad 4+2 magistriõppe lõpetanud, kellest kaks kolmandikku teenivad kuus enam kui 15000 krooni ning neljandik teenib keskmist palka, keskmisest vähem teenib 8% nimetatud õppeastme lõpetanutest. Bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava ning doktoriõppe lõpetanutest kaks kolmandikku teenivad 9000 kuni 21000 krooni kuus ning kõrgemat palka saab ligikaudu neljandik lõpetanutest.

Enamasti saavad keskmist või sellest madalamat palka hariduse (86%), humanitaaria ja kunstide (86%) ning põllumajanduse (85%), valdkonna lõpetanud (vt Joonis 57).

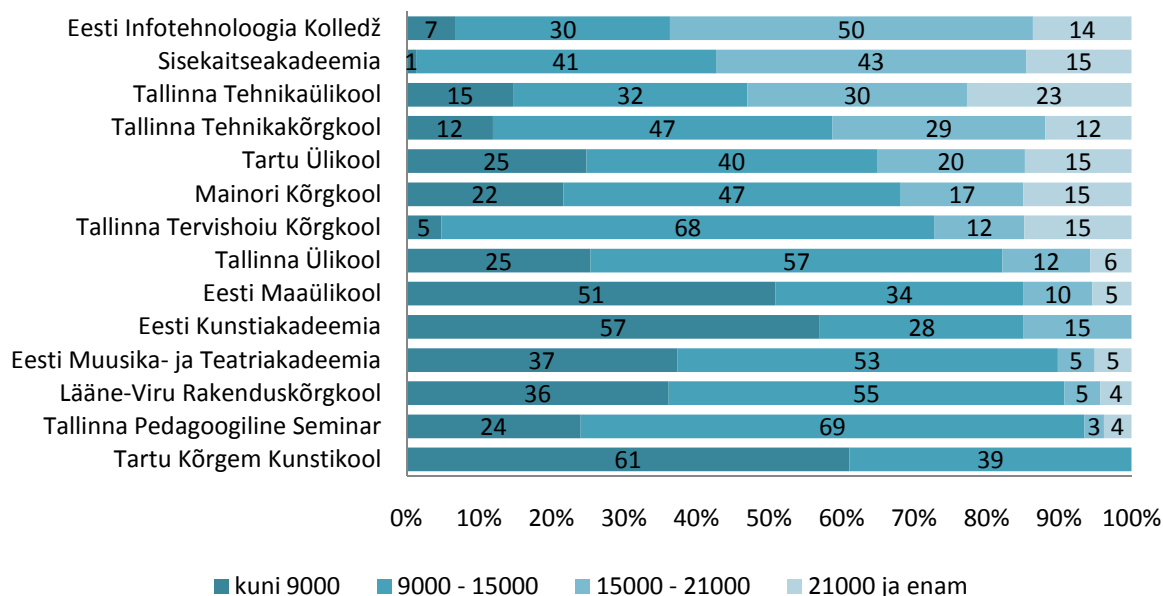

Joonis 57 Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud õppevaldkonnale (%)

Tervise ja heaolu ning teenindusvaldkonnas on keskmise või sellest madalama palga saajate osakaal kaks kolmandikku, kolmandik teenib keskmisest rohkem. Loodus- ja täppisteaduste, tehnikaalade ja sotsiaalteaduste lõpetanute hulgas on keskmisest kõrgemat palka saavate osakaal 43%, keskmist palka saavad kolmandik loodus- ja täppisteaduste ning tehnikaalade ning 40% sotsiaalteaduste

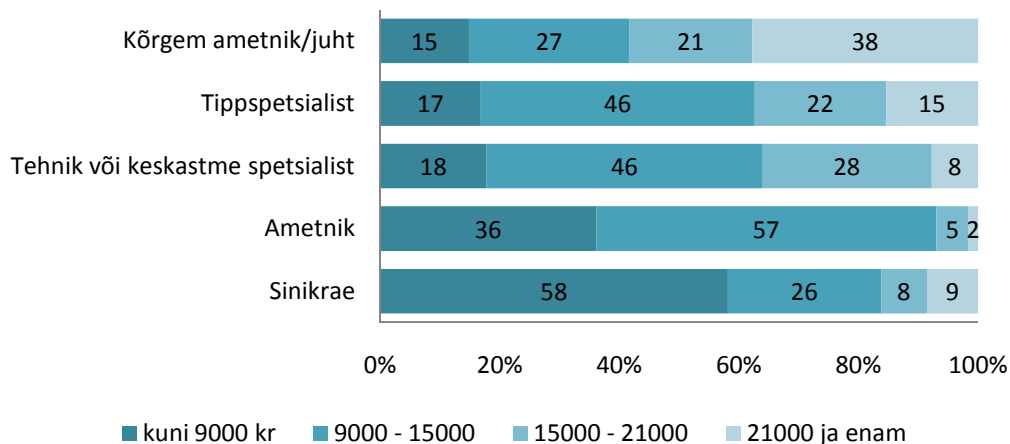
valdkonna lõpetanutest. Keskmisest vähem teenivad nimetatud valdkondade lõpetanutest vastavalt 27%, 21% ja 16%.

Kõrgkoolide lõikes on suurem sissetulek neil, kes on lõpetanud sotsiaalvaldkonna või mõne tehnikaala (vt Joonis 58). Kõrgemat palka võrreldes teiste koolidega saavad Eesti Infotehnoloogia Kolledži, Sisekaitseakadeemia ning Tallinna Tehnikaülikooli lõpetanud.

Joonis 58 Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud kõrgkoolile (%)

Ootuspäraselt on kõrgematel ametnikel ning juhtidel palk kõige kõrgem (vt Joonis 59). Tippspetsialistid, tehnikud või keskastmepetsialistid teenivad samuti keskmist või sellest kõrgemat palka. Ametnikena töötavad lõpetanud teenivad enamasti kuus 9000-15000 krooni, kolmandiku palk on väiksem kui 9000 krooni ning kõrgepalgalisi on ametnike hulgas 7%. Sinikraede hulgas seevastu on ülekaalus keskmisest madalama palga saajad (58%), neljandik teenib keskmist palka ning keskmisest kõrgemat palka saab 17%.

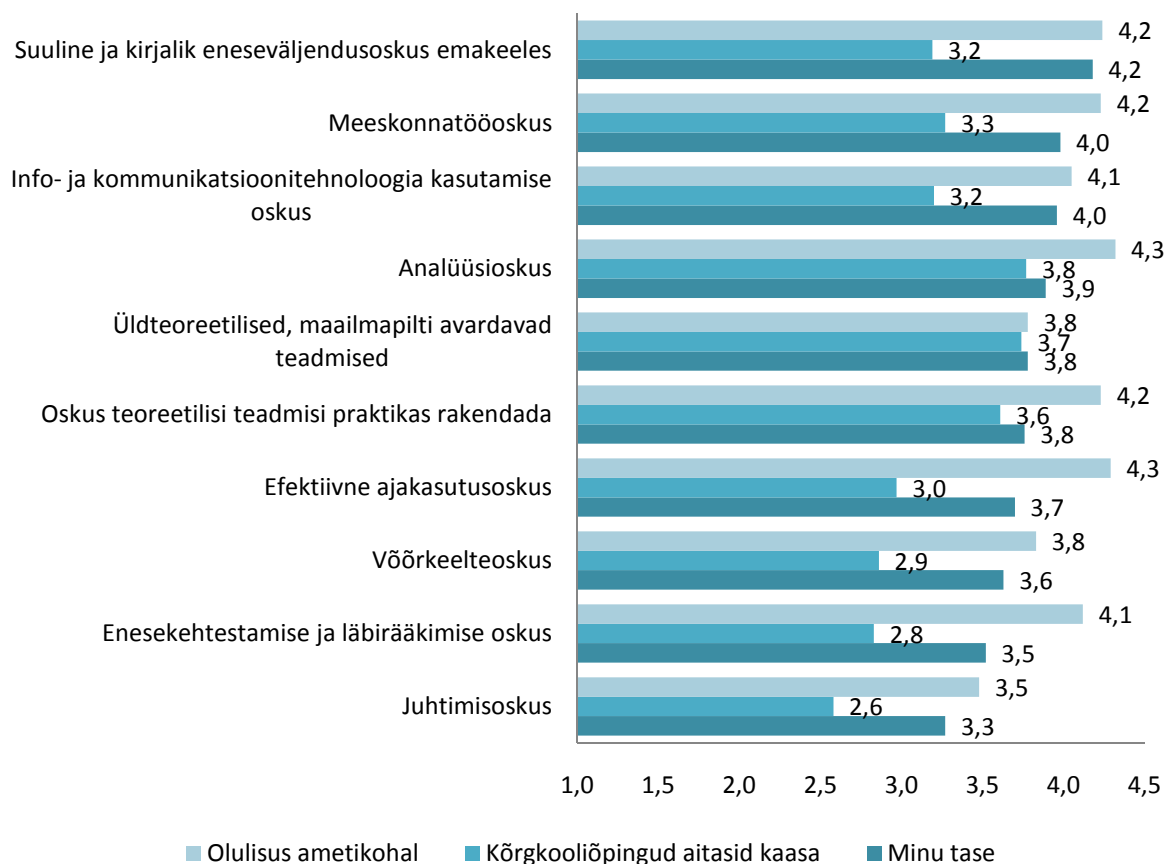

Joonis 59 Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt tööalasele positsioonile (%)

7.4 Pädevused

Kui eelmises peatükis olid vaatluse all erinevate tegurite olulisus töökoha saamisel, siis järgnevalt antakse hinnang pädevustele, mida ametikohal nõutakse ning sellel, milline on lõpetanute endi arvates nende tase antud pädevuste osas ja kas ning millisel määral ülikooliõpingud nimetatud pädevuste tõstmisele kaasa aitasid.

Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on vaatluse all olevaid pädevusi modifitseeritud ning neid laiemalt lahti kirjutatud. Hinnangut küsiti kümne erineva pädevuse kohta kolmest aspektist lähtuvalt: lõpetanute hinnang oma praegusele pädevuste tasemele (skaalal 1-väga madal kuni 5-väga kõrge), kõrgkooli panusele pädevuste tõstmisel (skaalal 1-aitas vähe kuni 5-aitas väga oluliselt) ning pädevuste olulisusele ametikohal (skaalal 1-vähe oluline kuni 5-väga oluline). Hinnangute keskmised on ära toodud Joonis 60.

Joonis 60 Hinnangud pädevustele (hinnangute keskmine skaalal 1...5)

Enda taset hinnatakse kõige kõrgemalt suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse (keskmine hinnang 4,2 palli), meeskonnatööoskuse (4,0) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (sealhulgas üldine arvutioskus, erialaste programmide kasutamise oskus) kasutamise (4,0) osas. Teiste pädevustega võrreldes hinnatakse oma taset madalamalt juhtimisoskuse (3,3), enesekehtestamise ja läbirääkimisoskuste (3,5) ning võõrkeelte oskuse (3,6) osas. Viie-pallisel skaalal hinnati oma taset etteantud pädevuste osas vahemikus 3,3 kuni 4,2 palli.

Kõrgkooliõpingud aitasid pädevuste tõstmisele vilistlaste hinnangul kaasa keskmisel või sellest madalamal tasemel. Kõige madalamalt hinnati kõrgkooli rolli juhtimisoskuse, enesekehtestamise ja läbirääkimisoskuse ning võõrkeelte oskuse tõstmisel. Keskmisel määral aitasid kõrgkooliõpingud kaasa efektiivse ajakasutamisoskuse (3,0), suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse (3,2), info ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskuse (3,2) ning meeskonnatöö oskuse (3,3) parandamisel. Vilistlaste hinnangul oli õpingutest rohkem abi teoreetiliste oskuste praktilise rakendamise oskuse (3,6), üldteoreetiliste teadmiste taseme (3,7) ja analüüsioskuse (3,8) tõstmisel.

Pädevuste olulisust ametikohal hinnati enamasti kõrgemalt kui neli palli. Kõige olulisemateks peeti ametikohtadel analüüsioskust (4,3) ja efektiivset ajakasutamise oskust (4,3). Kõrge hinnangu said veel suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus (4,2), oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada (4,2), meeskonnatöö oskus (4,2), enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus (4,1) ning arvutikasutamise oskus (4,1).

Enamasti hinnati oma taset madalamalt ametikohal soovitava taseme suhtes. Keskmiste hinnangute alusel erinevad lõpetanute tase ja ametikohal soovitud tase kõige vähem üldteoreetiliste teadmiste, arvutikasutamise oskuse ning suulise ja kirjaliku eneseväljenduse osas (hinnangute vahe oma taseme ja tööl nõutava vahel on 0,1). Juhtimisoskust, võõrkeelte oskust ning meeskonnatööoskust hinnati töökohal oma tasemest kõrgemaks (erinevused vastavalt 0,2; 0,2 ja 0,3). Kõige suuremad käärid oma oskuste taseme ja ametikohal olulise taseme osas on analüüsioskuse (vahe 0,4), teoreetiliste teadmiste praktikas rakendamise (0,5) ning efektiivse ajakasutamise oskuse (0,6) ning enesekehtestamise ja läbirääkimisoskuste (0,6) osas.

Tabel 17 Keskmised hinnangud pädevustele ametite lõikes (keskmine hinnang)

	Kõrgem ametnik/juht		Tippspetsialist		Tehnik või keskastme spetsialist		Ametnik		Sinikrae	
	Minu tase	Ametikohal nõutav tase	Minu tase	Ametikohal nõutav tase	Minu tase	Ametikohal nõutav tase	Minu tase	Ametikohal nõutav tase	Minu tase	Ametikohal nõutav tase
Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised	3,9	4,1	3,9	4,0	3,7	3,6	3,6	3,6	3,7	2,8
Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada	3,9	4,3	4,0	4,5	3,8	4,2	3,6	3,9	3,5	3,2
Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus emakeeles	4,3	4,5	4,3	4,4	4,2	4,2	4,2	4,5	4,0	3,2
Võõrkeelteoskus	3,5	4,2	3,6	3,6	3,7	4,0	3,5	3,8	3,7	3,8
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskus	4,1	4,2	4,1	4,1	4,0	4,3	4,0	4,3	3,8	3,0
Meeskonnatööoskus	4,0	4,4	4,1	4,4	3,9	4,1	4,1	4,3	3,9	4,0
Efektiivne ajakasutusoskus	3,7	4,5	3,8	4,4	3,7	4,3	3,9	4,3	3,6	3,8
Analüüsioskus	4,0	4,4	4,0	4,6	3,8	4,3	3,7	4,1	3,7	3,2
Juhtimisoskus	3,7	4,7	3,4	3,7	3,2	3,2	3,1	2,9	3,1	2,7
Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus	3,7	4,7	3,7	4,3	3,4	3,9	3,4	4,0	3,4	3,5

Kõige paremas kooskõlas (vt Tabel 17) on tippspetsialistide hinnang oma tasemele ning ametikohal nõutavale pädevuste tasemele (vahe hinnangute vahel kuni 0,1 palli): üldteoreetiliste teadmiste, suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse, võõrkeelte oskuse ja arvutioskuse puhul langevad antud

hinnangud peaaegu kokku. Tehnikute või keskastme spetsialistide puhul on oma taseme ja ametikoha nõudmiste tase sarnane üldteoreetiliste teadmiste, suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse ning juhtimisoskuse osas. Ülejäänud pädevuste osas hinnatakse oma taset madalamaks kui nõuab ametikoht. Kõrgemad ametnikud/juhid ning ametnikud hindavad oma taset enamasti madalamaks, kui nõuab nende ametikoht. Sinikraed seevastu hindavad antud pädevuste osas oma taset samaväärseks või veidi paremaks, kui nõuab nende ametikoht, välja arvatud efektiivne ajakasutusoskus, mille korral enda taseme hinnang jääb veidi madalamaks kui ametikohal nõutav.

Tabel 18 Keskmised hinnangud ülikooliõpingute panusele pädevuste tõstmisel õppeastmete lõikes (keskmine hinnang)

	diplomiõpe/ rakendus- kõrgharidus	3-aastane bakal.- õpe	3+2 magistri- õpe	4+2 magistri- õpe	bakal.- ja magistriõppe integreeritud õppekava	doktoriõpe
Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised	3,7	3,8	3,8	3,8	3,1	3,8
Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada	3,9	3,4	3,6	3,6	3,6	3,3
Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus emakeeles	3,3	3,1	3,2	3,3	2,7	3,3
Võõrkeelteoskus	2,8	2,9	2,9	2,9	2,6	3,6
Info- ja kommunikatsiooni- tehnoloogia kasutamise oskus	3,4	3,2	3,2	2,7	2,8	3,1
Meeskonnatööoskus	3,6	3,2	3,2	3,1	2,8	2,6
Efektiivne ajakasutusoskus	3,2	2,9	3,0	2,8	2,8	2,7
Analüüsioskus	3,7	3,8	3,9	3,8	3,5	3,9
Juhtimisoskus	3,0	2,4	2,5	2,7	2,2	2,0
Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus	3,1	2,8	2,7	2,7	2,4	2,1

Kõrgkooliõpingutest saadavat kasu pädevuste kujunemisel (vt Tabel 18) hindasid kõige kõrgemalt diplomi- ja rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud, kelle hinnangud jäid vahemikku 2,8 kuni 3,9 palli. Kõige madalama hinde sai võõrkeelte oskus (2,8 palli) ning kõige kõrgemalt hinnati kõrgkooli panust teoreetiliste teadmiste praktikas rakendamise oskuse arendamisel. 3-aastase bakalaureuseõppe ning magistriõppe lõpetanute hinnangud kõrgkoolist saadud kasule olid sarnased, keskmiseks hinnanguks pädevustele kujunes vastavalt 3,1 ja 3,2 palli, kõrgelt hinnati õpingute panust analüüsioskuse ning üldteoreetiliste teadmiste tõstmisel (3,8). Kõige kriitilisemad olid õpingute panuse osas pädevuste kujunemisel bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava läbinud. Kõrgema kui 3-pallise keskmise hinnangu said neilt ainult teoreetiliste oskuste praktiline rakendamine, analüüsioskus ning üldteoreetilised teadmised. Ülejäänud pädevustele antud keskmine hinnang jäi vahemikku 2,2 kuni 2,8.

Eeldades, et doktoriõppe väljundiks on teadustöö oskustega analüüsivõimelised teadus- ja arendustöö juhtivtöötajad, torkavad silma doktoriõppe lõpetanute tuntavalt madalamad hinnangud õpingute käigus omandatud meeskonnatööle ja juhtimisalastele pädevustele võrreldes teiste õppeastmete lõpetanutega. Doktoriõppe lõpetanud andsid pädevustele varieeruvaid hinnanguid vahemikus 2,0 kuni 3,9 palli. Kõrgeim hinnang anti analüüsioskusele (3,9) ning teoreetiliste teadmiste

rakendamisele praktikas (3,8), madal hinnang anti juhtimisoskusele ja enesekehtestamis- ja läbirääkimisoskuste kujundamisele (vastavalt 2,0 ja 2,1).

Hinnangud pädevustele lõpetatud valdkondade lõikes on toodud Tabel 19. Õppevaldkondades torkab silma emakeelse eneseväljendusoskuse vähene arendamine loodus- ja täppisteaduste ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas. Samal ajal on nendes valdkondades vähene ka juhtimisoskuse omandamine. Kõige madalam on juhtimisalaste ja meeskonnatöö pädevuste omandamise võimalus olnud humanitaaria ja kunstide valdkonnas. Ometi peavad selle valdkonna lõpetanud neid pädevusi oma töökohal samavõrd vajalikuks kui teiste valdkondade lõpetanud. Seega võib järeldada, et töökohal vajalikud pädevused ei ole niivõrd seotud õppevaldkonnaga kui ametipositsiooniga. Töölase positsiooni võrdluses eristuvad vaid sinikraed, kelle puhul kommunikatiivsed oskused ja juhtimisalased pädevused on teiste ametialadega võrreldes vähem olulised.

Tabel 19 Hinnangud pädevustele lõpetatud õppevaldkondade lõikes (keskmine hinne skaalal 1...5)

	Haridus			Humanitaaria ja kunstid			Sotsiaalteadused, äridus ja õigus			Teenindus		
	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti-kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti-kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti-kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti-kohal
Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised	3,8	3,8	4,3	3,9	4,0	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7	3,7	3,5
Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada	3,9	3,8	4,7	3,7	3,4	4,2	3,8	3,6	4,1	3,7	3,6	4,0
Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus emakeeles	4,2	3,7	4,7	4,3	3,4	4,2	4,2	3,4	4,3	4,1	3,2	4,3
Võõrkeelteoskus	3,3	2,8	3,1	3,9	3,3	4,0	3,7	2,9	3,9	3,4	2,8	3,7
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskus	3,8	3,3	3,7	3,7	2,6	3,6	4,0	3,2	4,2	3,8	3,2	3,7
Meeskonnatööoskus	4,1	3,6	4,6	3,8	2,7	3,9	4,0	3,4	4,2	4,0	3,6	4,3
Efektiivne ajakasutusoskus	3,7	3,3	4,5	3,5	2,8	4,2	3,8	3,0	4,3	3,8	3,0	4,1
Analüüsioskus	3,9	4,0	4,6	3,9	3,8	4,2	3,9	3,9	4,3	3,8	3,6	4,1
Juhtimisoskus	3,4	2,9	4,0	3,2	2,2	3,5	3,3	2,7	3,4	3,3	2,7	3,6
Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus	3,8	3,3	4,7	3,4	2,6	4,1	3,5	2,9	4,1	3,6	2,9	4,0

Järg

	Loodus- ja täppisteadused			Tehnika, tootmine ja ehitus			Põllumajandus			Tervis ja heaolu		
	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti-kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti-kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti-kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti-kohal
Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised	3,8	3,7	3,5	3,8	3,5	3,6	3,7	3,4	3,7	3,7	3,5	3,8
Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada	3,6	3,6	4,2	3,8	3,6	4,3	3,4	3,2	3,9	3,9	3,9	4,6
Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus emakeeles	4,0	2,7	3,8	4,1	2,7	4,0	4,2	3,1	4,3	4,2	3,1	4,2
Võõrkeelteoskus	3,7	2,8	4,1	3,6	2,7	3,9	3,6	2,8	4,0	3,6	2,7	3,8
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskus	4,1	3,7	4,4	4,2	3,6	4,3	3,9	3,7	4,1	3,9	2,9	4,0
Meeskonnatööoskus	3,7	3,0	4,1	3,9	3,0	4,2	3,8	3,4	4,1	4,2	3,5	4,6
Efektiivne ajakasutusoskus	3,5	2,9	4,2	3,6	2,8	4,3	3,6	2,9	4,3	3,9	3,2	4,5
Analüüsioskus	4,0	3,8	4,4	3,9	3,6	4,3	3,7	3,4	4,2	3,9	3,6	4,4
Juhtimisoskus	3,1	2,3	3,2	3,3	2,5	3,5	3,1	2,5	3,4	3,3	2,7	3,7
Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus	3,3	2,5	3,7	3,5	2,6	4,1	3,5	2,6	3,9	3,7	3,1	4,4

8 Kokkuvõte

2010. aasta vilistlasuuringus osales 2187 vilistlast 14-st kõrgkoolist. Lõpetanute kohta üldistuste tegemiseks on valimi andmed kaalutud kooli, õppevaldkonna ja õppeastme lõikes ning kalibreeritud vastavaks üldkogumi jaotusele kooli ja õppeastme järgi.

Enamik vilistlastest lõpetas avalik – õigusliku ülikooli (79%), rakenduskõrgkoolide lõpetanuid oli 21%. Kõige rohkem lõpetanuid oli sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse valdkonnas (35%); tehnika, tootmise ja ehituse; humanitaaria; loodus- ja täppisteaduste; hariduse ning tervis ja heaolu valdkonna lõpetanute osakaal jäi 10-13% piiresse. Kõige vähem oli lõpetanuid teeninduse (7%) ja põllumajanduse (2%) valdkonnas.

Lõpetanute hulgas olid selges ülekaalus 3-aastase bakalaureuseõppe (43%) ning 3+2 magistriõppe (20%) lõpetanud. Diplomiõppe või rakenduskõrghariduse lõpetanuid oli 27%. 4+2 magistriõppe ja bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava lõpetanuid oli 4% ning doktoriõppe lõpetas 2% vilistlastest.

Järgnevalt on esitatud uuringu peamised tulemused teemade kaupa.

Tagasivaade õpingutele

Sagedamini nimetati eriala valiku põhjustena huvipakkuvust, eneseteostusvõimalusi ja enda tugevust valitud valdkonnas. Hea palk tulevikus, eriala populaarsus, vanemate või sugulaste soovitusel ning välismaal töötamise võimalus olid eriala valikul vähemolulised.

Lõpetanud andsid positiivse hinnangu õppekava eesmärkidele - 83% lõpetanutest oli õpinguid alustades teadlik õppekava eesmärkidest ning iga kolmas kinnitas, et läbitud õpe oli õppekavale seatud ootustega vastavuses. Õppekava eesmärke teadsid enne õpingute alustamist enam kui 80% kõigi õppeastmete lõpetanutest. Läbitud õpe vastas sagedamini diplomi- ja rakenduskõrgharidusõppe, 4+2 magistriõppe, 3+2 magistriõppe ning doktoriõppe lõpetanute ootustele. Õpingute käigus omandatud teadmisi kasutab oma töös sageli vähemalt kolm neljandikku rakenduskõrghariduse, magistriõppe, integreeritud õppekava või doktoriõppe lõpetanutest, bakalaureuseõppe lõpetanute puhul jääb osakaal alla kahe kolmandiku.

Õppekava raames läbis kohustusliku erialase praktika kaks kolmandikku lõpetanutest, lisaks läbis peaaegu iga kümnes lõpetanu tööpraktika vaba- või valikainena, neljandik lõpetanutest õpingute raames praktikal ei käinud. Rakenduskõrgkoolides oli praktika olulisem (enam kui kolm neljandikku lõpetanutest läbis õpingute jooksul praktika) kui avalik-õiguslikes kõrgkoolides, mille lõpetanutest läbis ettenähtud praktika 45-65%. Siiski peavad viimati nimetatud kõrgkoolide lõpetanud praktikat oluliseks ning oluline osa neist läbis praktika vaba- või valikainena. 79% praktika läbinutest sai praktika käigus oma teadmisi rakendada, 21% aga leidis, et praktika oli formaalne ega seostunud õpingutega. Eriti on sellel arvamusel Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Kõrgema Kunstikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ning Mainori Kõrgkooli lõpetanud.

Nõustamisteenuseid kasutatakse õpingute ajal üldjuhul harva. Kõige rohkem kasutati õpinõustamist (32%), karjäärinõustamist kasutas 10% ning psühholoogilist nõustamist vaid 5% lõpetanutest.

Karjäärinõustamisega jäi rahule kaks kolmandikku, õpinõustamisega 80% ning psühholoogilise nõustamisega 54% teenuse kasutajatest.

Õpingute ajal töötas neli tudengit viiest, mida on 5 protsendipunkti võrra rohkem kui 2007. aastal. Õpingute ajal töötanute osakaal on tõusnud nende arvelt, kes töötasid juba enne õpinguid ja jätkasid töötamist õpingute ajal. Kõrgkooli lõpetamise ajaks ei omanud töökogemust vaid 15% lõpetanutest. Viiesindikul päevase õppevormi lõpetanutest polnud lõpetamise ajaks töökogemust, kolmandik töötas enne õpinguid ja õpingute ajal ning 43% alustas töötamist paralleelselt õpingutega. Kaugõppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal juba 83% õppureist, õpingute kõrvalt läks tööle 14% ning lõpetades ei omanud töökogemust alla 2% kaugõppes õppijatest. Riigieelarvelisel kohal õppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal 34%, õpingute ajal alustas töötamist 41% lõpetanutest, töökogemust ei omanud lõpetamise ajaks viiesindik riigieelarvelisel kohal õppijatest. Riigieelarvevälisel kohal õppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal 62%, õpingute ajal alustas töötamist 27% lõpetanutest, töökogemust ei olnud 8% riigieelarvevälisel kohal lõpetanutest.

Õpingute ajal töötanutest töötasid ligi pooled täiskoormusega. Osalise koormusega töötas 47% ning juhutöid tegi 5% lõpetanutest. Tööturu olukorra muutumise tõttu viimastel aastatel on õpingute ajal täiskoormusega töötamine 5 protsendipunkti võrra vähenenud ning osakoormusega töötamine ja juhutööde tegemine sagenenud.

Pooled, kes õpingute ajal töötasid, tegid seda majanduslikel põhjustel, ligikaudu viiesindikku huvitas töökogemuse saamine. Kümnenndiku puhul oli töötamise põhjuseks lisaraha teenimise soov.

Õpingute aegne töö oli enamasti seotud õpitava erialaga, vaid viiesindik vilistlastest töötas õpingute ajal erialaga mitteseotud ametikohal. Sagedamini töötasid õpitava erialaga seotud ametikohal rakenduskõrgkoolide ning 4+2 magistriõppe ja doktoriõppe tudengid.

Lõpetamisjärgne tegevus

Aasta pärast lõpetamist töötas pool 2009. aasta lõpetanutest. Neljandik lõpetanutest töötas ja õppis, kümnenndik üksnes õppis, 5% oli lastega kodus, töötuid oli 4% (neist 3% otsis aktiivselt tööd) ning 1% oli hõivatud mingi muu tegevusega.

Pärast ühe õppeastme lõpetamist jätkas õpinguid üks kolmandik. Kõige sagedamini jätkasid õpinguid bakalaureuseõppe lõpetanud. Vähem oli edasiõppijaid 4+2 magistriõppe ja integreeritud õppekava lõpetanute hulgas.

Päevase õppe lõpetanutest siirdus tööle 45%, töötamist ja õppimist jätkas paralleelselt 31% ning edasi õppima läks 14%. Kaugõppe lõpetanutest kolm neljandikku töötas, 15% töötas ja õppis ning edasi õppima läks väga väike osa (1%). Päevase õppe lõpetanute hulgas oli aasta pärast õpingute lõppu töötuid 4%, kaugõppe lõpetanute hulgas 2%.

Neli lõpetanut viiest jätkab õpinguid samas koolis, kus nad eelneva õppeastme lõpetasid. Õpinguid jätkanutest kolmandik õpib edasi Tartu Ülikoolis, neljandik Tallinna Tehnikaülikoolis, 16% Tallinna Ülikoolis, 11% Eesti Maaülikoolis, 4% Eesti Kunstiakadeemias, 5% välisülikoolis ning 7% muus kõrgkoolis või kutseõppeasutuses.

Õpingute jätkamise põhjuseks oli peamiselt soov ennast täiendada, parema töökoha saamine või olemasoleva säilitamine ning soov saada kõrgem haridusaste või kõrgemat palka.

Vilistlastest, kes ei jätanud õppimist kohe (ehk aasta jooksul pärast lõpetamist), kavatseb lähitulevikus õpinguid jätkata samas ülikoolis 21%, mõnes teises kõrgkoolis 39% ning kutsekoolis 4%. Lähitulevikus soovivad õpinguid jätkata viimati lõpetatud kõrgkoolis sagedamini avalik-õiguslike ülikoolide lõpetanud. Rakenduskõrgkoolide puhul soovitakse edasiõppimiseks sagedamini valida muu kool. Õpinguid ei soovi lähitulevikus jätkata 36% vilistlastest.

Kõige sagedamini saadi õpingute lõpetamise järel töökoht isikliku pakkumise kaudu (27%) või töötati antud kohal juba õpingute ajal (14%). Tööportaalide kaudu sai töökoha 12% lõpetanutest, tööandjaga võttis ühendust 11%, iga kümnes lõpetanu leidis tööpakkumise avalikust reklaamist või kasutas töö saamiseks sugulaste või tuttavate abi. 6% lõpetanutes sai töökoha tänu õpingute jooksul läbitud praktikale.

Töö saamisele aitasid kaasa eesti keele oskus, omandatud eriala, inglise keele oskus ja varasem praktika või töökogemus antud valdkonnas. Lõpetanutest väiksem osakaal nõustus, et töö saamisele aitas kaasa lõpetatud kõrgkooli maine ning omandatud kõrvaleriala.

Töökoha valikul peeti oluliseks selle seotust õpitava erialaga, enese proovilepaneku võimalusi ehk väljakutseid, häid töökaaslasi ning karjääri- ja arenguvõimalusi. Küllaltki olulised olid ka töö asukoht, paindlik töögraafik ning hea palk. Töökoha valikut ei mõjutanud oluliselt pikem puhkus ega pakutavad soodustused.

Veidi enam kui pooled töötavatest vilistlastest töötavad õpitud erialaga väga lähedalt seotud ametikohal, viiendiku puhul on töö suures osas erialaga seotud. 16% lõpetanute töö on vaid mõningal määral erialane ning 11% ei tööta üldse erialaga seotud ametikohal. Valitud töö seotus õpitud erialaga on seda kõrgem, mida kõrgem õppeaste on lõpetatud ehk edasiõppijad on leidnud endale sobiva eriala ja eelistavad ka selles valdkonnas töötamist. Lõpetamisjärgne töö ja õpitud eriala on sagedamini seotud rakenduskõrgkoolide lõpetanute puhul.

Olulisemate põhjustena, miks töö ei ole erialaga seotud, oli erialase töö mitteleidmine, jätkamine samal mitteerialasel tööl, kus töötati juba õpingute ajal, parem palk ja muud töötingimused ning asjaolu, et elukohas pole erialast tööd.

Töötamine pärast lõpetamist

Enamik kõrgkooli lõpetanutest töötab kas riiklikus, avalik-õiguslikus või munitsipaalasutuses, erafirmas või eraisiku teenistuses.

Lõpetanutest 48% töötab tippspetsialistina, 22% tehniku või keskastme spetsialistina, 10% kõrgema ametniku või juhina, 9% ametnikuna ning 8% sinikraedena.

Töökohal töötatud aega arvestades võib öelda, et suurem osa lõpetanutest alustas töötamist praegusel ametikohal juba õpingute ajal või enne õpinguid. Nende staaž praegusel ametikohal on pikem kui 13 kuud.

Kolm neljandikku lõpetanutest töötab ametikohal, mis eeldab kõrgharidust. Lõpetanutest 11% töötab ametikohal, kus nõutakse keskhariidust, 4% kutseharidust, 6% polnud haridusaste vastaval

ametikohal oluline. Kõrgharidust eeldaval ametikohal oli pooltel juhtudel eelduseks bakalaureusekraad, 27% positsioonidest eeldati magistrikraadi, 18% juhtudest piisas rakenduskõrgharidusest ning vaid 3% ametikohtadest eeldas doktorikraadi.

Diplomiõppe või rakenduskõrgharidusõppe lõpetanutest (40%), bakalaureuseõppe lõpetanutest 56% ning integreeritud õppe läbinutest 71% töötab vastavat haridust nõudval ametikohal. Magistrikraadiga lõpetanud töötavad enamasti kas magistri- või bakalaureusekraadi nõudval ametikohal. Doktorikraadi kaitsnutest töötavad pooled ametikohtadel, kus see ongi nõutav haridusaste ning pooled ametikohtadel, kus nõudmised haridusastmele pole nii kõrged. Kokkuvõttes võib öelda, et kuigi kõrghariduse omandanud töötavad suures osas ametikohtadel, mis nõuavad nende poolt omandatud kraadi, siis leidub märgatav hulk neid, kes töötavad madalamat haridusastet nõudval ametikohal.

Lõpetanute sissetulekud

Kolm neljandikku lõpetanutest saab aasta pärast lõpetamist tasu töö eest, ligikaudu viiendikku lõpetanutest toetavad sissetulekuga nende lähedased, lõpetanutest 17% puhul moodustavad sissetuleku erinevad toetused, abirahad, alimendid, pension või stipendium.

Kõige levinum brutotöötasu 2009. aasta kõrgkoolide vilistlaste korral jääb vahemikku 9000-12000 krooni. Madalama õppeastme lõpetanud saavad üldjuhul ka madalamat palka. Kõige kõrgemat palka teenivad 4+2 magistriõppe lõpetanud, kellest kaks kolmandikku teenivad kuus enam kui 15000 krooni. Bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava ning doktoriõppe lõpetanutest kaks kolmandikku teenivad kuus 9000 kuni 21000 krooni ning kõrgemat palka saab ligikaudu neljandik lõpetanutest.

Pädevused

Lõpetanud hindasid oma pädevuste taset kõige kõrgemaks suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse (keskmine hinnang 4,2 palli 5-pallisel skaalal), meeskonnatööoskuse (4,0) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (sealhulgas üldine arvutioskus, erialaste programmide kasutamise oskus) kasutamise (4,0) osas. Teiste pädevustega võrreldes hinnati madalamalt juhtimisoskust (3,3), enesekehtestamise ja läbirääkimisoskust (3,5) ning võõrkeelte oskust (3,6).

Kõrgkooliõpingud aitasid pädevuste tõstmisele vilistlaste hinnangul kaasa keskmisel või sellest madalamal tasemel, hinnangud õpingute panusele jäid vahemikku 2,6 kuni 2,9 palli. 2009. aasta vilistlaste hinnangul on töökohal oodatavatest pädevustest kõrgkoolis õppimise käigus arendatud vajadusest tuntavalt vähem koostöö ja juhtimisega ning sõltuvalt õppevaldkonnast ka emakeelse ning võõrkeelse kommunikatsiooniga seotud pädevusi.

Ametikohal hinnati pädevuste vajalikkust enamasti kõrgemalt kui neli palli. Kõige olulisemateks peeti ametikohtadel analüüsioskust (4,3) ja efektiivset ajakasutamise oskust (4,3). Kõrge hinnangu said veel suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus (4,2), oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada (4,2), meeskonnatöö oskus (4,2), enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus (4,1) ning arvutikasutamise oskus (4,1).

Enamasti hinnati oma taset madalamaks ametikohal soovitava taseme suhtes. Keskmiste hinnangute alusel on kõige paremas kooskõlas lõpetanute tase ja ametikohal soovitud tase üldteoreetiliste

teadmiste, arvutikasutamise oskuse ning suulise ja kirjaliku eneseväljenduse osas. Kõige suuremad käärid oma oskuste taseme ja ametikohal nõutava taseme osas on analüüsioskuse, teoreetiliste teadmiste praktikas rakendamise ning efektiivse ajakasutamise oskuse ja enesekehtestamise ja läbirääkimisoskuste osas.

9 Poliitika soovitused

- Vilistlasuuring peaks toimuma 2-3 aastase intervalliga, et saada tagasisidet kõrghariduse kvaliteedi ning tööturul toimetuleku kohta. Lähtudes kahe küsitluse läbiviimise kogemusest tuleks olemasolevat küsimustikku täiendada ja parandada.
- Suurendama peaks teavitustööd (k.a. käesoleva uuringu tulemuste tutvustamine) ja magistriõppe eeliste tutvustamist (palgaerinevused), et rohkem bakalaureuseõppe lõpetanud jätkaks oma õpinguid magistriprogrammis, seda eriti avalik – õiguslike ülikoolide puhul.
- Magistriõppe vastuvõtu suurendamiseks tuleks suurendada ka vastavat riiklikku koolitustellimust.
- Parandada tuleks karjäärinõustamist, kaasates selleks rohkem vilistlasi, kellel on juba reaalne töötamiskogemus. Küsitlus tõi välja kaks aspekti: karjäärinõustamine õpingute ajal on ebapiisav ja mitte kõigile kättesaadav, teisalt ei aidanud see kaasa erialase töö leidmisele. Vajalik oleks individuaalne lähenemine tudengitele.
- Kaasata senisest aktiivsemalt vilistlasi ja tööandjaid õppekavade arendamisse.
- Praktika osatähtsuse suurendamine õppekavades, rohkem tähelepanu praktika korraldusele ja selle tõhusamaks muutmisele.
- Tudengite töötamine õpingute ajal viitab kahele põhilisele probleemile. Olemasolev tudengite rahastamise skeem ei võimalda tudengitel materiaalselt toime tulla ja teiseks olemasolev õppekavade sisukus ja õppeprotsessi intensiivsus võimaldavad tudengitel töötada, ka täiskohaga. Sellest tulenevalt peaks tõhustama õppelaenu ja stipendiumite süsteemi ning intensivistama õppeprotsessi, pannes tudengeid rohkem iseseisvat tööd tegema.
- Kriitiliselt hinnati mõningate (näiteks juhtimise-, läbirääkimise- ja enesekehtestamisalaste) pädevuste andmist kõrgkoolis, mistõttu tuleks kaaluda vastavate üleülikooliliste kohustuslike ainete lülitamist magistri- ja doktoriõppe tasandi õppekavadesse. Kommunikatiivsete ja juhtimisalaste pädevuste paremaks omandamiseks kõrgkoolis on vajalik:
 - o teooriatel ja akadeemilisel teadmisel põhineva õppe parem sidustamine praktikaga;
 - o õppetöö korraldamine viisil, mis võimaldab iga õppeastme üliõpilastele oma tasemele vastavat aktiivset koostööd kaaslaste ja õppejõududega ning teadustöötajatega, osaledes nii meeskonnamängija kui ka vedaja rollis;
 - o aktiivõppemeetodite laialdasemat kasutamist kõrgkoolide õppetöös;
 - o eri tasandil uurimistöo juhendamise tõhustamist.
- Kaasaegsete õpetamismeetodite rakendamise tagamiseks kõrgkoolides tuleks pöörata suuremat tähelepanu õppejõudude koolitamisele ja rahvusvahelisele rändele.

10 LISA 1

10.1 Probleemid uuringu läbiviimisel ja ettepanekud järgmistele analoogilistele uuringutele

- Uuringus osalenud kõrgkoolidel või teaduskondadel pole täpseid vilistlaste kontaktandmeid. Lahendus: Elektroonsete kontaktandmete puudumise korral kaaluda küsimustiku ja meeldetuletuste edastamist posti teel. Elektronposti teel kontakteerumist tasub kasutada vaid juhul, kui tegemist on üldiste e-posti aadressidega, mitte koolide poolt antavate aadressidega, mis üldjuhul kaotavad kehtivuse teatud aja jooksul peale lõpetamist ning mille kasutamine aasta pärast lõpetamist on ebatõenäoline.
- Osa uuringusse kaasatud koole ei edastanud uuringu läbiviijale vilistlaste andmeid, vaid saatis küsimustiku ise laiali. Uuringu läbiviimine koolide esindajate poolt peegeldus osade koolide puhul madalas vastamismääras. Lahendus: Suurendada koolide huvi uuringus osalemiseks ning jõuda koolidega kokkuleppele kontaktandmete edastamise osas. Teise võimalusena leida koolidest tugev uuringu läbiviimise koordinaator või vajadusel toetada küsimustiku edastamist muul moel.
- Suhtlemisel partnerkõrgkoolidega e-posti teel esines probleeme. Osa koolide kontaktisikuid ei saanud küsimustiku linki õigeaegselt kätte. Vigu esines nii saatja kui saaja poole peal. Kirjad läksid otse rämpsposti kausta, jäid suure töökoormuse tõttu tähelepanuta või ei jõudnud üldse aadressaadini. Lahendus: korduv kontakteerumine nii e-kirja kui telefoni teel. Kirja kättesaamiskinnituse küsimine.
- Madal vastamisprotsent teatud koolide vilistlastel Lahendus: korduv meeldetuletuste saatmine, mis võib häirida neid, kes on juba uuringus osalenud. Unikaalse vastajakoodi kasutamisel saaks meeldetuletusi saata ainult neile, kes tõesti pole küsimustikku edastanud.
- Tulemuste analüüsi muudab keeruliseks erinev vastajate arv erinevate küsimuste korral. Lahendus: küsida rohkem küsimusi kohustuslikena. Küsimustiku ülesehitus peab olema loogiline ja võimaldama suunamist erinevate küsimusblokkide vahel.
- Õppevaldkonna, õppeastme ja teaduskonna määramine oli osadele respondentidele liiga keeruline, st lõpetatud õpinguis ei osatud etteantud variantidega seostada, seega oli palju muid vastuseid või jäeti küsimustele vastamata. Lahendus: edasistes uuringutes võiks kasutada nimetatud info kodeerimist küsitluskutses või unikaalses koodis. See eeldab küll põhjalikumaid eeltööd, kuid hilisem kodeerimine ja andmete korrigeerimine on lihtsam ning tulemused täpsemad. Eelkodeeritud andmed võimaldavad küsimustikku lühendada ja nende asemel teisi huvipakkuvaid küsimusi uuringusse lisada.
- Nõustamisteenuse puhul leidsid vastajad, et küsimused ei olnud heas kooskõlas. Nõustamisteenuseid ei saa hinnata, kui pole neid kasutanud või vajanud. Sellist varianti aga küsimuse vastamisel ei pakutud. Ankeedi küsimus koosnes kahest poolest, kuid mõlemale poolele polnud võimalik vastata. Lahendus: lisada vastusevariant nõustamisteenuste mittekasutamise kohta. Nõustamisteenuste kohta tõid 80 respondenti avatud vastustes välja, et nad ei vajanud nimetatud nõustamisteenuseid ega tundnud huvi nende olemasolu kohta.
- Õpingute ajal töötamise ja töö ning eriala seotuse kohta ei vastanud kõik õpingute ajal töötanud. Lahendus: kasutada rohkem suunamist küsimuste vahel ja küsida rohkem küsimusi kohustuslikena.

- Paljud vastajad jätsid küsimustikule vastamise pooleli või täitsid ära ainult teatud küsimuste blokid. Lahendus: küsimustiku pooleli jätmist võimaldaks vähendada küsimustiku salvestamise ja vastamise jätkamise võimalus, küsimustiku loogiline ülesehitus ja kujundus.
- Küsitluse läbiviimiseks kasutatud platvorm võimaldas vastajate üle arvestust pidada ainult nende koolide lõikes, kes oma vilistlaste kontaktandmed uuringu läbiviijale edastasid. Koolide poolt välja saadetud küsimustike korral puudub ülevaade ebaõnnestunud kontaktidest ja meeldetuletuste saatmistest.
- Tööturul toimetuleku hindamise seisukohast võiks küsimustikku täiendada järgnevalt:
 - o Kas vahetasite pärast lõpetamist töökohta? (kas need, kes õpingute ajal töötasid mitteerialasel tööl, otsisid pärast lõpetamist erialast tööd)
 - o Kas Teid edutati või tõsteti palka õpingute lõpetamise järel? (so suunatud neile, kes töötasid juba õpingute ajal erialasel ametikohal)
 - o Kas Teie tööülesanded on õpingute lõpetamise järel muutunud?
 - o Kas jäite õpingutega rahule?
 - o Kas jäite rahule valitud erialaga?
 - o Kas olete rahul oma praeguse tööga, saadava sissetulekuga?
 - o Kuidas hindate oma konkurentsivõimet tööturul pärast õpingute lõpetamist?
- Täpsustada küsimuse nr 4 sõnastust õpingute alustamise aja osas, kas peetakse silmas õpingute alustamist viimati lõpetatud õppeastmel või esmakordset immatrikuleerimise aega.
- Küsimustiku parandamisel tuleks arvesse võtta erinevate küsimuste korral „muu põhjuse“ all sagedamini nimetatud põhjuseid ja täiendada nende võrra etteantud vastusevariante.
- Analüüsi seisukohalt osutusid vähem informatiivseteks küsimused 29, 30 ja 47.

10.2 Klassifikaatorid

Uuringutulemuste esitamisel on andmete analüüsimisel kasutatud järgmisi klassifikaatoreid, mis võimaldavad antud uuringu tulemusi teistega võrrelda.

Rakenduskõrgkoolid – uuringus osalenud koolidest on rakenduskõrgkoolid Eesti Infotehnoloogia Kolledž, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tartu Kõrgem Kunstikool, Tallinna Pedagoogiline Seminar, Lääne-Viru Rakenduskõrgkool, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, Sisekaitseakadeemia ja Mainori Kõrgkool.

Ülikoolid – uuringus osalenud koolidest on avalik-õiguslikud ülikoolid Tallinna Ülikool, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Tartu Ülikool, Eesti Kunstiakadeemia, Tallinna Tehnikaülikool ning Eesti Maaülikool.

Tabel 20 Haridusastmete liigitus kõrgharidusõppe korral

Eesti õppekavade liigitus - haridusaste	ISCED-97* kategooriad
5. aste – rakenduskõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – diplomiõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
6. aste – bakalaureuseõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
7. aste - magistriõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
8. aste - doktoriõpe	Kolmanda taseme haridus, 6. aste

*ISCED – International Standard Classification of Education

(http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Sotsiaalelu/05Haridus/14Uldharidus/HT_12_1.htm)

Õppevaldkonna ja õppesuuna seos (*õppekavade ISCED 1997 klassifikaator*
<http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=5203>)

Õppevaldkond	Õppesuund
Haridus	õpetajakoolitus ja kasvatusteadused
Humanitaaria ja kunstid	- humanitaaria, - kunstid.
Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	- sotsiaal- ja käitumisteadused, - ajakirjandus ja infoleivi, - ärimus ja haldus, - õigus.
Loodus- ja täppisteadused	- bioteadused, - füüsikalised loodusteadused, - matemaatika ja statistika, - arvutiteadused.
Tehnika, tootmine ja ehitus	- tehnikaalad, - tootmine ja töötlemine, - arhitektuur ja ehitus.
Põllumajandus	- põllumajandus, - metsandus ja kalandus, - veterinaaria.
Tervis ja heaolu	- tervis, - sotsiaalteenused.
Teenindus	- isikuteenindus, - transporditeenused, - keskkonnakaitse, - turvamine.

Ametite klassifikaator (*International Standard Classification of Occupations ISCO 08*).

Valgekrae – seadusandjad; kõrgemad ametnikud ja juhid; tippspetsialistid; keskastme spetsialistid ja tehnikud; ametnikud.

Sinikrae – teenindus ja müügitöötajad; põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised; oskus- ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid; lihttöölised; relvajõud.

Eesti piirkondlike üksuste statistiline klassifikaator (EPS)

Põhja-Eesti (Harjumaa)

Lääne-Eesti (Hiiu maakond, Lääne maakond, Pärnu maakond, Saare maakond)

Kesk-Eesti (Järva maakond, Lääne-Viru maakond, Rapla maakond)

Kirde-Eesti (Ida-Viru maakond)

Lõuna-Eesti (Jõgeva maakond, Põlva maakond, Tartu maakond, Valga maakond, Viljandi maakond, Võru maakond)

11 LISA 2

11.1 Küsimustik

Lugupeetud vilistlane!

Enne kui asute vastama, lühidalt küsimustiku täitmisest:

1. Küsimusteplokid asuvad mitmel leheküljel. Järgmisele leheküljele liikumiseks vajutage lehe alumises servas asuvale nupule "Järgmine".
2. Iga lehekülje ülaosas asuv "progressiriba" näitab, kui suur protsent küsimustikust on Teil täidetud.
3. Kohustuslikud küsimused on tähistatud tärniga.
4. Ankeedile vastamine võtab aega 20-25 minutit.

A. Lõpetanu õpingutega seotud taust

Alljärgnevad küsimused puudutavad Teie viimati lõppenud õpinguid.

*1. Millise kõrgkooli lõpetasite?

[RIPPMENÜÜ]

Eesti Infotehnoloogia Kolledž
Eesti Kunstiakadeemia
Eesti Lennuakadeemia
Eesti Maaülikool
Eesti Mereakadeemia
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
Estonian Business School
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool
Mainori Kõrgkool
Sisekaitseakadeemia
Tallinna Pedagoogiline Seminar
Tallinna Tehnikakõrgkool
Tallinna Tehnikaülikool
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool
Tallinna Ülikool
Tartu Kõrgem Kunstikool
Tartu Tervishoiu Kõrgkool
Tartu Ülikool

2. Millise teaduskonna või kolledži Te lõpetasite? Kui Teie kõrgkoolis teaduskondi ega kolledžeid ei ole, siis millise instituudi, õppetooli vms Te lõpetasite?

.....

3. Millise õppevaldkonna Te lõpetasite?

- 1 Ajakirjandus ja infolevi
- 2 Arhitektuur ja ehitus
- 3 Arvutiteadused
- 4 Bioteadused
- 5 Füüsilised loodusteadused (sh füüsika, keemia, geoteadused)
- 6 Humanitaaria (sh teoloogia, keeled, ajalugu, filosoofia, arheoloogia, eetika)
- 7 Isikuteenindus (sh sport, teenindus, turism, majutus)
- 8 Keskkonnakaitse
- 9 Kunstid
- 10 Matemaatika ja statistika
- 11 Põllumajandus, metsandus ja kalandus (sh aiandus)
- 12 Sotsiaal- ja käitumisteadused (sh majandus, psühholoogia, sotsioloogia, politoloogia, kulturoloogia, *kultuurikorraldus*)
- 13 Sotsiaalteenused (sh sotsiaaltöö, noorsootöö)
- 14 Tehnikaalad (sh mehhaanika, metallitöö, elektroonika, elektrotehnika)
- 15 Tervis (sh meditsiin, õendus, hambaravi, farmaatsia, taastusravi)
- 16 Tootmine ja töötlemine
- 17 Transporditeenused
- 18 Turvamine (sh töökaitse, militaarõpe)
- 19 Veterinaaria
- 20 Õigus
- 21 Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus
- 22 Ärindus ja haldus (sh kaubandus, turundus, rahandus, majandusarvestus, maksundus, juhtimine)
- 23 Muu, palun täpsusta:

4. Millal Te antud erialal õpinguid alustasite?

Aasta: [RIPPMENÜÜ]

Kuu: [RIPPMENÜÜ]

5. Miks Te asusite õppima seda eriala? (Võimalik on märkida mitu Teie jaoks sobivat vastusevarianti)

- 1 eriala huvitas mind
- 2 eriala populaarsus
- 3 hea palk tulevikus
- 4 sõbrad läksid sama eriala õppima
- 5 eneseteostusvõimalused
- 6 võimalus töötada välismaal
- 7 vanemad/sugulased soovitasid
- 8 olen selles valdkonnas tugev
- 9 muu põhjus (palun kirjutage)

6. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite?

- 1 diplomiõppe/rakenduskõrghariduse
- 2 3-aastase bakalaureuseõppe
- 3 4-aastase bakalaureuseõppe
- 4 3+2 magistriõppe
- 5 4+2 magistriõppe
- 6 doktoriõppe
- 7 bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava (arsti-, arhitekti-, inseneriõppe, klassiõpetaja vm)

7. Palun märkige, millises õppevormis Te oma õpinguid alustasite ning millises õppevormis lõpetasite

	Alustasite	Lõpetasite
1 päevane õpe (statsioonarõpe)		
2 kaugõpe (k.a. avatud ülikool)		
3 muu (palun kirjutage)		

8. Palun märkige, millisel õppekohal Te oma õpinguid alustasite ning millisel õppekohal lõpetasite

	Alustasite	Lõpetasite
1 riigieelarvelisel (tasuta) õppekohal		
2 riigieelarvevälisel (tasulisel) õppekohal		

TÖÖTAMINE JA ÕPINGUD

*9. Kas Te töötasite

- 1 enne õppima asumist, kuid mitte õpingute ajal (palun jätkake vastamist 13. küsimusest)
- 2 enne õppima asumist, kui ka õpingute ajal
- 3 õpingute ajal
- 4 ei töötanud enne õppima asumist ega õpingute ajal (palun jätkake vastamist 13. küsimusest)

10. Milline oli Teie töökoormus enamuse õpingute ajast?

- 1 töötasin täiskoormusega (reeglina 40 tundi nädalas)
- 2 töötasin osalise koormusega
- 3 töötasin üle täiskoormuse
- 4 tegin juhutöid

11. Mis oli õpingute ajal töötamise (v.a. juhutööd ja õppetööga seotud praktika) peamiseks põhjuseks?

- 1 ei tuleks muidu majanduslikult toime
- 2 hirm kaotada senine töökoht
- 3 soov ennast teostada
- 4 soov lisaraha teenida
- 5 soov omandada üldist töökogemust
- 6 soov saada erialast töökogemust
- 7 tehti hea pakkumine
- 8 õpingutest jääb aega üle
- 9 muu, palun täpsusta:

12. Kuivõrd olid Teie õpingute aegne töö ja õpitav eriala seotud?

- 1 Väga lähedalt
- 2 Suures osas
- 3 Mõningal määral
- 4 Ei ole seotud

13. Kui soovite midagi lisada või täpsustada, siis palun kirjutage.

.....
.....

B Lõpetamisjärgne tegevus

***14. Milline loetletud vastusevariantidest kirjeldab Teie praegust tegevust kõige paremini?
Kohustuslik küsimus.**

- 1 töötan
- 2 õpin
- 3 töötan ja õpin
- 4 ei tööta ega õpi, otsin aktiivselt tööd
- 5 ei tööta ega õpi, ei otsi ka aktiivselt tööd
- 6 olen lapsega kodus
- 7 teenin aega kaitseväes
- 8 muu (palun täpsustage)
- 9 õpin ja otsin aktiivselt tööd
- 10 töötan ja planeerin edasisi õpinguid

Juhul kui te õpite, jätkake vastamist järgmisest küsimusest. Vastasel juhul jätkake küsimusest 17.

15. Juhul kui Te õpite, siis palun täpsustage!

- Millises õppeasutuses?
- Millisel õppekaval/erialal?
- Millisel õppeastmel?
- 1 bakalaureuseõpe
 - 2 magistriõpe
 - 3 doktoriõpe
 - 4 internatuur
 - 5 residentuur
 - 6 muu (palun täpsustage)

16. Juhul kui Te õpite, siis märkige kuivõrd olulised olid allpooltoodud väited õpingute jätkamiseks? (Märkige palun oma nõustumine iga allpooltoodud väitega)

	Väga oluline	Küllaltki oluline	Väheoluline	Ei ole üldse oluline
	4	3	2	1
1 soov ennast täiendada				
2 soov alustada akadeemilist karjääri				
3 soov saada kõrgemat palka				
4 saada parem töökoht/kindlustada oma praegune töökoht?				
5 soov omandada võimalikult kõrge haridustase				
6 ei leidnud sobivat tööd				
7 mõni muu põhjus (täpsustage)				

17. Juhul kui Te hetkel ei õpi, kas kavatsete lähitulevikus seda teha?

- 1 jah, viimati lõpetatud kõrgkoolis
- 2 jah, mõnes teises kõrgkoolis
- 3 jah, mõnes kutsekoolis
- 4 ei

18. Palun täpsustage oma edasiõppimise ja enesetäiendamise soove. Kas soovite õppida ...?

- 1 Samal suunal/erialal
- 2 Täiesti teises valdkonnas

Juhul kui te töötate, jätkake vastamist järgmisest küsimusest. Vastasel juhul jätkake küsimusest 34.

Juhul kui töötate rohkem kui ühel ametikohal, siis palume Teid vastata järgnevatele küsimustele, pidades silmas oma põhitöökohta või põhitööd.

19. Kuivõrd on Teie praegune põhitöö seotud õpitud erialaga?

- 1 Väga lähedalt (-> küsimus 21)
- 2 Suures osas (-> küsimus 21)
- 3 Mõningal määral (-> küsimus 21)
- 4 Ei ole seotud

20. Juhul kui praegune põhitöö ei ole seotud õpitud erialaga, siis mis on selle põhjus? (Märkige palun oma nõustumine iga allpooltoodud väitega)

	Nõustun täiesti	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse
1 ei ole leidnud erialast tööd				
2 elukohas ei olnud erialast tööd				
3 antud töö on huvitavam				
4 palk ja muud töötingimused on paremad				
5 töötasin sellel kohal juba ülikooli ajal				
6 mõni muu põhjus (täpsustage)				

21. Kas Te töötate ...

- 1 riiklikus, avalik-õiguslikus või munitsipaalasutuses
- 2 oma firmas
- 3 erafirmas või eraisiku teenistuses
- 4 MTÜ-s, sihtasutuses
- 5 olete füüsilisest isikust ettevõtja või vabakutseline
- 6 muu (palun täpsustage)

22. Millised on Teie praegused sissetulekuallikad? (Võite märkida mitu vastust)

- 1 töötasu
- 2 ettevõtjatulu, dividendid, intressid
- 3 toetused, abirahad (lastetoetus, sotsiaaltoetus, toimetulekutoetus), alimendid, pension, stipendiumid
- 4 õppelaen ja/või muud laenud
- 5 abikaasa/elukaaslase sissetulek, vanemate sissetulek, teiste sugulaste toetus
- 6 säästud, vara müük
- 7 muu (palun täpsustage)

23. Milline on Teie praeguse põhitöökoha tegevusvaldkond? (Enne kui märgite endale sobiva vastusevariandi, palun lugege läbi terve loetelu, et vastus tuleks võimalikult täpne.)

- 1 Arhitekti- ja inseneritöö ning nendega seotud tehniline nõustamine
- 2 Arvutid ja nendega seotud tegevus
- 3 Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus
- 4 Finantsvahendus
- 5 Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus
- 6 Ehitus
- 7 Haridus
- 8 Hotellid ja toitlustus
- 9 Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinade remont
- 10 Kinnisvaraalane tegevus
- 11 Metsamajandus, metsavarumine ja neid teenindavad tegevusalad
- 12 Postside ja telekommunikatsioon
- 13 Puidutöötlemine ja puittoodete tootmine
- 14 Põllumajandus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad
- 15 Raamatupidamine ja auditeerimine; nendega seotud nõustamine
- 16 Reklaamindus
- 17 Teadus- ja arendustegevus
- 18 Tekstiil- ja rõivatootmine
- 19 Toiduainete, jookide ja tubaka tootmine
- 20 Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne
- 21 sh veterinaaria
- 22 Veondus ja veondust abistavad tegevusalad
- 23 sh turism
- 24 Õigusabi
- 25 Ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus
- 26 sh keskkonnakaitse
- 27 sh kultuuri- ja sporditegevus
- 28 sh ajakirjandus ja meedia
- 29 Mujal liigitamata tootmine
- 30 Muud tegevusalad (palun täpsustage)

24. Mitu töötajat on ettevõttes/asutuses, kus Te praegu töötate?

- 1 kuni 9 töötajat
- 2 10-19 töötajat
- 3 20-49 töötajat
- 4 50-199 töötajat
- 5 200-499 töötajat
- 6 rohkem kui 500 töötajat

25. Kas Te olete ...

- 1 **Kõrgem ametnik/juht** (nt direktorid, juhatajad, väikeettevõtete juhid)
- 2 **Tippspetsialist** (nt insenerid, informaatikud, arstid, õpetajad, juristid, avaliku teenistuse spetsialistid)
- 3 **Tehnik või keskastme spetsialist** (nt maaklerid, tehnikud, raamatupidajad, politseiinspektorid, müügiesindajad jne)
- 4 **Ametnik** (nt sekretärid, kontoriametnikud, andmesisestajad)
- 5 **Teenindus- või müügitöötaja** (nt kokad, lapsehoidjad, juuksurid, tuletõrjujad, müüjad)
- 6 **Põllumajanduse või kalanduse oskustööline** (nt talunikud, kalurid, loomakasvatajad, jahimehed)
- 7 **Oskus- või käsitööline** (nt ehitaja, mehaanikud, rätsepad, elektrikud)
- 8 **Seadme- või masinaoperaator** (nt vedurijuhid, autojuhid, masina operaatorid)
- 9 **Lihttööline** (nt koristajad, aknapesijad, kojamehed, uksehoidjad)
- 10 **Relvajõududes**
- 11 **Ei oska öelda**
- 12 **Pole kunagi töötanud**

26. Millist haridustaset eeldab Teie praegune amet?

- 1 keskharidus
- 2 kutseharidus
- 3 kõrgharidus {RIPPMENÜÜ}
 - Bakalaureusekraadi
 - Magistrikraadi
 - Doktorikraadi
 - Rakenduskõrgharidus
- 4 haridustase pole sellel töökohal oluline
- 5 ei oska öelda

27. Kui kaua olete töötanud praegusel ametikohal?

- 1 vähem kui 4 kuud
- 2 4 kuud kuni 12 kuud
- 3 13 kuud kuni kolm aastat
- 4 kauem kui kolm aastat

28. Kui suur on Teie põhitöökoha ühe kuu tasu (Eesti kroonides), vastake üks kahest variandist

- 1 brutopalk (palk koos maksudega)
- 2 netopalk (kättesaadud palk)

29. Kas te töötate enamuse ajast kodus?

- 1 jah
- 2 ei

30. Millises maakonnas asub Teie töökoht?

- 1 Harjumaa
- 2 Hiiumaa
- 3 Ida-Virumaa
- 4 Jõgevamaa
- 5 Järvamaa
- 6 Läänemaa
- 7 Lääne-Virumaa
- 8 Põlvamaa
- 9 Pärnumaa
- 10 Raplamaa
- 11 Saaremaa
- 12 Tartumaa
- 13 Valgamaa
- 14 Viljandimaa
- 15 Võrumaa

Millises asulas asub Teie töökoht?**Millises välisriigis asub Teie töökoht?****31. Kui olulised olid Teile töökohta valimisel järgmised faktorid?**

	Väga oluline	Küllaltki oluline	Väheoluline	Ei ole üldse oluline
1 ametikoha/töökohta prestiiž				
2 enese proovilepanek				
3 erialast tööd ei olnud				
4 hea palk				
5 head karjääri- ja arenguvõimalused				
6 head töökaaslased				
7 paindlik töögraafik				
8 pikk puhkus				
9 sobiv asukoht				
10 soodustused (õppelaenu kustutamine, ametiauto vms)				
11 töö oli õpitava erialaga seotud				
12 muu (palun täpsustage)				

32. Millisel viisil leidsite oma töökohta? (Märkige üks, kõige olulisem variant)

- 1 võtsin tööandjaga ise ühendust (konkreetset tööpakkumist ei olnud)
- 2 seda tööd pakuti mulle isiklikult
- 3 kasutasin sugulaste või tuttavate abi
- 4 olin selles organisatsioonis praktikal
- 5 organisatsioon tutvustas töövõimalusi ülikoolis

- 6 leidsin tööpakkumise ülikooli vahendusel
- 7 leidsin tööpakkumise ajalehe-, TV-, raadio- või muust avalikust reklaamist
- 8 leidsin tööpakkumise internetist firma koduleheküljelt
- 9 sain tööpakkumise personaliotsingu portaalist (CV Online, CV Keskus vmt)
- 10 leidsin töökoha Töötukassa (kuni 2009 Tööhõiveameti) kaudu
- 11 asutasin praksise või eraettevõtte, alustasin FIEna
- 12 töötasin sellel töökohal juba õpingute ajal
- 13 muu (palun täpsustage)

33. Palun hinnake oma senise kogemuse põhjal, kuivõrd aitasid järgmised tegurid kaasa Teie praeguse töökoha saamisele. Nõustun täiesti antud väitega tähendab, et see tegur aitas oluliselt kaasa töökoha leidmisele; ei nõustu üldse tähendab, et see tegur polnud töökoha leidmisel tähtis. Palun märkige vastus vastavasse kasti ristiga.

	Nõustun täiesti	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse
1 omandatud (pea)eriala/ erialad				
2 omandatud kõrvaleriala(d) (juhul, kui te omandasite)				
3 lõputöö teema (juhul, kui tegite lõputöö)				
4 õppealased saavutused				
5 läbitud täiendkoolitused				
6 kõrgkooli maine				
7 õpingute ajal läbitud praktika ja eelnev töökogemus samas valdkonnas				
8 välismaal töötamine/õppimine				
9 eesti keele oskus				
10 inglise keele oskus				
11 teiste võõrkeelte oskus				
12 karjääriteenused (nt karjäärinõustamine, tööturuga seonduvad seminarid, töölaad, infovahendamine jne)				
13 muud tegurid, palun täpsustage				

C Ülikooliõpingud ja hinnang sellele

34. Palume Teid hinnata, kuivõrd nõustute erinevate väidetega oma viimati läbitud õppekava eesmärgipärasuse kohta ning vastavuse kohta tööturu nõuetega?

	Nõustun Täiesti	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse	Ei oska vastata
1 õpinguid alustades teadsin õppekava eesmäärke					
2 läbitud õpe oli vastavuses minu ootustega õppekavale					
3 kasutan oma töös väga sageli õpingute käigus omandatud oskusi ja teadmisi					

35. Kas Te käisite õppekava raames praktikal?

1 jah, läbisin kohustusliku erialase tööpraktika (mõne ettevõtte/asutuse juures)

2 jah, läbisin tööpraktika vaba- / valikainena

3 õppekava raames praktikat ei toimunud

36. Kas praktikast oli kasu?

1 jah, praktika toetas teooria ja praktika integratsiooni

2 ei, praktika oli formaalne ega seostunud õpituga

37. Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Palun märkide igale reale, kas kasutasite nõustamist, tundsite vajadust nõustamise järel või ei vajanud seda.

	Kasutasin Nõustamist	Tundsin vajadust, ent ei olnud võimalust	Ei vajanud
Karjäärinõustamine (eriala valik, välismaale tööle/õppima/praktikale minek, tööelu planeerimine, töö- ja praktikakoha leidmine, kandideerimiseks ettevalmistumine)			
Õpinõustamine (õppekava täitmine, moodulite ja ainete valimine, konfliktide lahendamine õppejõudude ja ülikooli personaliga, eriala või õppekava vahetamine, stipendiumide/toetuste taotlemine)			
Psühholoogiline nõustamine (isiklikud probleemid (nt stress, motivatsiooni puudumine jne), õppimisprobleemid, nt õppimisoskused, aja planeerimise oskused, terviseprobleemid (nt toitumishäired, alkoholi või narkootikumide tarvitamine, seksuaalprobleemid, unehäired))			
Mõni muu nõustamine , (täpsustage)			

38. Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad: Kui kasutasite vastavat nõustamisteenust, siis kuivõrd jäite sellega rahule?

	Väga rahul	Pigem rahul	Pigem ei ole rahul	Ei ole üldse rahul
Karjäärinõustamine (eriala valik, välismaale tööle/õppima/praktikale minek, tööelu planeerimine, töö- ja praktikakoha leidmine, kandideerimiseks ettevalmistumine)				
Õpinõustamine (õppekava täitmine, moodulite ja ainete valimine, konfliktide lahendamine õppejõudude ja ülikooli personaliga, eriala või õppekava vahetamine, stipendiumide/toetuste taotlemine)				
Psühholoogiline nõustamine (isiklikud probleemid (nt stress, motivatsiooni puudumine jne), õppimisprobleemid, nt õppimisoskused, aja planeerimise oskused, terviseprobleemid (nt toitumishäired, alkoholi või narkootikumide tarvitamine, seksuaalprobleemid, unehäired))				
Mõni muu nõustamine , (täpsustage)				

39. Alljärgnevalt on toodud rida pädevusi. Palun hinnake (1) oma pädevuse praegust taset, (2) seda, kuidas ülikooliõpingud on kaasa aidanud pädevuse kujunemisele ja (3) pädevuse olulisust praegusel ametikohal, kasutades 5-pallist skaalat.

Pädevused	Minu tase on	Ülikooliõpingud aitasid kaasa	Olulisus minu ametikohal
	1 – väga madal 5 – väga kõrge	1 – vähe 5 – väga oluliselt	1 – vähe oluline 5 – väga oluline
1 Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised			
2 Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada			
3 Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus emakeeles			
4 Võõrkeelteoskus			
5 Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskus (üldine arvutioskus, erialaste arvutiprogrammide kasutamise oskus)			
6 Meeskonnatööoskus			
7 Efektiivne ajakasutusoskus			
8 Analüüsioskus			
9 Juhtimisoskus			
10 Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus			

41. Kui soovite seoses õpingutega ülikoolis midagi lisada/täiendada, palun kirjutage!

.....

D Küsimused vastaja kohta

45. Olen -

1 mees

2 naine

46. Minu vanus on

47. Minu elukoht on (maakonnas)

1 Harjumaa

2 Hiiumaa

3 Ida-Virumaa

4 Jõgevamaa

5 Järvamaa

6 Läänemaa

7 Lääne-Virumaa

8 Põlvamaa

9 Pärnumaa

10 Raplamaa

11 Saaremaa

12 Tartumaa

13 Valgamaa

14 Viljandimaa

15 Võrumaa

Minu elukoht asub (asulas)

Minu elukoht asub (välisriigis)

Täname Teid küsimustiku täitmise eest!

12 LISA 3

12.1 Kõrghariduse kvaliteedi indikaatorite seos käesoleva uuringu tulemustega

Vastavalt kõrghariduse kvaliteediprogrammi PRIMUS projektile „Rakenduslikud interdistsiplinaarsed haridusuuringud ja andmebaasid teadmispõhise hariduspoliitika ning majanduse teenistuses“ (RIHU09) on kaardistatud indikaatorid, mida saab kasutada kõrghariduse kvaliteedi määramiseks¹⁹.

Eesmärkide kategooriaid on kokku 15²⁰:

1. Õppekava, -töö
2. Teadus- ja arendustegevus
3. Rahvusvahelistumine
4. Õppejõud ja teadlased
5. Üliõpilased (v.a. doktorandid)
6. Õppeasutuste administreerimine
7. Õppevahendid
8. Infrastruktuur
9. Doktorantuur
10. Rahastamine
11. Kättesaadavus
12. Kvaliteet
13. Teadmispõhine ühiskond/majandus
14. Elukestev õpe
15. Muu

Järgnevas tabelis (vt Tabel 21) on toodud eesmärgid ja tegevused, mille indikaatoreid on võimalik käesoleva uuringu raames käsitletud teemade või küsimustega siduda.

¹⁹ RIHU09 http://www.sotsioloogia.ee/esta/Korghariduse_kvaliteedi_indikaatorid_Eesti_haridusuuringutes.pdf
lk 3

²⁰ Kroos, K. (2009). Eesti kõrghariduspoliitikaga seotud arengukavade eesmärkide, mõõdikute ning andmeallikate kaardistamine. http://www.sotsioloogia.ee/esta/Eesmarkide_kategooriad.doc

Tabel 21 Käesoleva vilistlasuuringu raames koostatud küsimustik ning saadud andmestik on seotud järgmiste kõrghariduse kvaliteedi alameesmärkidega

Eesmärk, tegevus	Indikaator	Käesolevas uuringus käsitletud teemad või küsimused.	Tulemused
1. Oppekava, -töö			
Õppe kvaliteedi ning kõrgkoolilõpetajate tööalase konkurentsivõime tõstmise toetamine	Täiustuvad õppejõudude võimalused arendada oma õpetamispädevusi, paraneb tugi- ning nõustamisteenuste kvaliteet ja kättesaadavus teenuse vajajatele, paranevad strateegilise juhtimise oskused ja kõrgkoolide suunatus enesehindamisele ning süveneb kõrgkoolide omavaheline ja nende erinevate struktuuriüksuste koostöö.	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. <i>Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad? Kuidas jäite saadud nõustamisteenusega rahule?</i>	Vaata lk 30-35
2. Teadus ja arendustöö			
Teadus ja arendustegevuse inimkapitali arendamine	Eesti ülikoolidesse doktoriõppesse vastu võetud üliõpilaste arv aastas Eesti ülikoolides doktorikraadi kaitsvate üliõpilaste arv aastas	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
Teadus- ja arendustegevus on kvaliteetne ning jätkusuutlik	Doktorikraadi kaitsnute arv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
Teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimeline kvaliteet ja mahukasv	Doktorantide ja doktorikraadi kaitsnute arvu kasv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
3. Rahvusvahelistumine		Ei käsitle.	

4. Õppejõud ja teadlased			
Teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamine	Doktorikraadi kaitsnute arv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
Teadus- ja arendustegevuse inimkapitali arendamine	Eesti ülikoolidesse doktoriõppesse vastu võetud üliõpilaste arv aastas	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
	Eesti ülikoolides doktorikraadi kaitsvate üliõpilaste arv aastas		
Lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere	Doktorikraadi kaitsnute arv. Iseloomustab doktorikoolide edukust, teadlaskonna uuenemise protsessi.	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
	Loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkondade lõpetajate osakaal lõpetajate koguarvust (ISCED ⁹² 97, tasemed 5-6) õppeaastas. Iseloomustab noorte huvi suurenemist LTT valdkondades õppimiseks.	Uuring kajastab erinevate õppesuundade ja õppevaldkondade lõpetanuid, sh loodus- ja täppisteaduste eriala lõpetanuid erinevatel õppeastmetel. <i>Millise õppesuuna Te lõpetasite?</i> Õppesuunad on kodeeritud õppevaldkondadeks ISCED 1997 alusel.	Vaata lk 20-21; lk 42-49
5. Üliõpilased (v.a. doktorandid)		Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Õpingutega seotud küsimused, õpingute ajal töötamine, õpingute järgne tegevus, edasiõppimine, hinnangud õppekavale ja nõustamisteenustele, hinnangud pädevustele.</i>	Vaata lk 18-49; 69-74
6. Õppeasutuste administratsioon		Ei käsitle.	
7. Õppevahendid		Ei käsitle.	

8. Infrastruktuur			
Lisandub teadmistepõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere	Doktorikraadi kaitsnute arv. Iseloomustab doktorikoolide edukust, teadlaskonna uuenemise protsessi.	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
	Loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkondade lõpetajate osakaal lõpetajate koguarvust (ISCED ⁹² 97, tasemed 5-6) õppeaastas. Iseloomustab noorte huvi suurenemist LTT valdkondades õppimiseks	Uuring kajastab erinevate õppesuundade ja õppevaldkondade lõpetanuid, sh loodus- ja täppisteaduste eriala lõpetanuid erinevatel õppeastmetel. <i>Millise õppesuuna Te lõpetasite? Õppesuunad on kodeeritud õppevaldkondadeks ISCED 1997 alusel.</i>	Vaata lk 18-21; lk 42-49
9. Doktorantuur			
Teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamine	Doktorikraadi kaitsnute arv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
Teadus- ja arendustegevuse inimkapitali arendamine	Eesti ülikoolidesse doktoriõppesse vastu võetud üliõpilaste arv aastas.	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 42-49
	Eesti ülikoolides doktorikraadi kaitsvate üliõpilaste arv aastas.		
10. Rahastamine		Ei käsitle.	
11. Kättesaadavus			
Õppeaasta jooksul kolmanda haridustaseme (ISCED 5-6) lõpetanute arv 1000 elaniku kohta 20-29a vanusegrupis suureneb	Kõrgharidusega inimeste osakaal elanike hulgas	Uuring käsitleb 2009. aastal 14-e kõrgkooli lõpetanuid.	Vaata lk 18-25
Erinevate eagruppidele võimaldatakse	Elukestvas õppes osaleva 25.- 64. a elanikkonna	Uuring kajastab kõrgkooli lõpetanuid vanuses 21-	Uuringu

kõrgkoolide poolt kõrgharidusele ligipääs	osakaal.	61 eluaastat. <i>Millal Te antud erialal õpinguid alustasite? Kui vana Te olete? Muud õpingute ja töötamisega seotud küsimused ning hinnangud.</i>	andmete põhjal on võimalik teostada lisaanalüüs.
Kasvab täiskasvanud õppijate osakaal kõrghariduse tasemeõppes.	30- aastaste ja vanemate üliõpilaste osakaal kõrghariduse esimese ja teise taseme õppes	Uuring kajastab kõrgkooli lõpetanuid vanuses 21-61 eluaastat . <i>Millal Te antud erialal õpinguid alustasite? Kui vana Te olete? Muud õpingute ja töötamisega seotud küsimused ning hinnangud.</i>	Uuringu andmete põhjal on võimalik teostada lisaanalüüs.
Õpe on kõrgetasemeline ning igaühel on võrdsed võimalused võimete- ja huvikohaseks elukestvas õppeks	Osalemine kõrghariduses	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14-e kõrgkooli lõpetanuid, vanuses 21-61 eluaastat.	Uuringu andmete põhjal on võimalik teostada lisaanalüüs.
	Loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkondade lõpetajad		
	Doktorikraadi kaitsnute arv		
	Täiskasvanute osalemine elukestvas õppes		
Kahandada õpingute katkestamist ning tõsta üliõpilaste konkurentsivõimet, toetades sisseastujatele õpingutega kohanemise koolituse läbiviimist, õpi- ja karjäärinõustamise teenuse osutamist ning tugiteenuse pakkumist erivajadustega üliõpilastele	Õppija toimetulekut toetavatel koolitustel osalejate arv (sh ka need kes ei lõpetanud)	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. <i>Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad? Kuidas jäite saadud nõustamisteenusega rahule?</i>	Vaata lk 30-35
Teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimeline kvaliteet ja mahu kasv	Doktorantide ja doktorikraadi kaitsnute arvu kasv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 44-49
12. Kvaliteet			

Üldise tööhõive määra kasvu 70,5%ni	Üldine tööhõive määr	Uuring kajastab tudengite töötamist õpingute ajal ning pärast lõpetamist.	Vaata lk 35-69
Õpe on kõrgetasemeline ning igapäev on võrdsed võimalused võimete- ja huvikohaseks elukestvaks õppeks	Osalemine kõrghariduses	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14-e kõrgkooli lõpetanud, vanuses 21-61 eluaastat .	Uuringu andmete põhjal on võimalik teostada lisaanalüüs.
	Positiivselt akrediteeritud kõrghariduse õppekavad		
	Loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkondade lõpetajad		
	Doktorikraadi kaitsnute arv		
	Täiskasvanute osalemine elukestvas õppes		
Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele	Õppeaasta jooksul kolmanda haridustaseme (ISCED 5-6) lõpetanute arv 1000 elaniku kohta 20-29a vanusegrupis. Iseloomustab kõrgtehnoloogia rakendamise potentsiaali	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14-e kõrgkooli lõpetanud, vanuses 21-61 eluaastat.	Uuringu andmete põhjal on võimalik teostada lisaanalüüs.
Õppe kvaliteedi ning kõrgkooliõpetajate tööalase konkurentsivõime tõstmise toetamine	Programmi tulemusena täiustuvad õppejõudude võimalused arendada oma õpetamispädevusi, pareneb tugi- ja nõustamisteenuste kvaliteet ja kättesaadavus teenuse vajajatele, levib kvaliteetne teadmine kõrgharidussektori arengutest ja tulemustest, paranevad strateegilise juhtimise oskused ja kõrgkoolide suunatus enesehindamisele ning süveneb kõrgkoolide omavaheline ja nende erinevate struktuuriüksuste koostöö.	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. <i>Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad? Kuidas jäite saanud nõustamisteenusega rahule?</i>	Vaata lk 30-35
Kahandada õpingute katkestamist ning tõsta üliõpilaste konkurentsivõimet, toetades sisseastujatele õpingutega kohanemise koolituse läbiviimist, õpi- ja karjäärinõustamise teenuse osutamist ning tugiteenuse pakkumist erivajadustega üliõpilastele	Õppija toimetulekut toetavatel koolitustel osalejate arv (sh ka need kes ei lõpetanud)	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. <i>Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad? Kuidas jäite saanud nõustamisteenusega rahule?</i>	Vaata lk 30-35

Teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimeline kvaliteet ja mahu kasv	Doktorantide ja doktorikraadi kaitsnute arvu kasv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 44-49
13. Teadmispõhine ühiskond/majandus			
Loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia valdkondade lõpetajate osakaal.	Kõrghariduses loodus- ja täppisteaduste (LTT) ning tehnoloogia valdkondade lõpetajate osakaal. Osakaal kasvab aastaks 2015 vähemalt EL riikide keskmise tasemeni.	Uuring kajastab kõigi õppevaldkondade lõpetajaid 14-s Eesti kõrgkoolis aastal 2009. Andmete põhjal on võimalik läbi viia lisaanalüüs.	Vaata lk 18-25
Kõrgharidusega inimesi iseloomustab kasvav tööhõives osalemise määr.	Kõrgharidusega inimeste tööhõives osalemise määr 25-64 aastaste vanusegrupis	Uuring kajastab tudengite töötamist õpingute ajal ning pärast lõpetamist. <i>Kas te töötate? Milline on Teie töökoormus? Kui kaua olete töötanud praegusel ametikohal? Muud töö otsimise ja saamisega seotud küsimused.</i>	Uuringu andmete põhjal on võimalik teostada lisaanalüüs.
Teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamine	Doktorikraadi kaitsnute arv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 20-21; lk 44-49
Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele	Õppeaasta jooksul kolmanda haridustaseme (ISCED 5-6) lõpetanute arv 1000 elaniku kohta 20-29a vanusegrupis. Iseloomustab kõrgtehnoloogia rakendamise potentsiaali	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14-e kõrgkooli lõpetanuid, vanuses 21-61 eluaastat.	Uuringu andmete põhjal on võimalik teostada lisaanalüüs.
14. Elukestev õpe			
Uhtsetel põhimõtetel toimiva riikliku kutse- ja karjäärinõustamissüsteemi	Töötuse määr kõrgharidusega inimeste hulgas	Uuring kajastab tudengite töötamist õpingute ajal ning pärast lõpetamist. <i>Kas Te töötate? Kuivõrd</i>	Vaata lk

loomine, mis arvestab ühiskonna/tööturu arenguid ning võimaldab õppuritel leida oma huvidel ja võimetele sobivad õppekavad ning hõlbustab erialavalikut		<i>on Teie töö seotud õpitud erialaga? Töö leidmise viisid ning põhjused mitteerialasel ametikohal töötamiseks.</i>	35-69
Õpe on kõrgetasemeline ning igapäev on võrdsed võimalused võimete- ja huvikohaseks elukestvas õppeks	Osalemine kõrghariduses Positiivselt akrediteeritud kõrghariduse õppekavad LTT valdkondade lõpetajad Doktorikraadi kaitsnute arv Täiskasvanute osalemine elukestvas õppes	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14-e kõrgkooli lõpetanud, vanuses 21-61 eluaastat.	Uuringu andmete põhjal võimalik teostada lisaanalüüs.
15. muu			
Õppe kvaliteedi ning kõrgkooliõpetajate tööalase konkurentsivõime tõstmise toetamine	Programmi tulemusena täiustuvad õppejõudude võimalused arendada oma õpetamispädevusi, pareneb tugi- ja nõustamisteenuste kvaliteet ja kättesaadavus teenuse vajajatele, levib kvaliteetne teadmine kõrgharidussektori arengutest ja tulemustest, paranevad strateegilise juhtimise oskused ja kõrgkoolide suunatus enesehindamisele ning süveneb kõrgkoolide omavaheline ja nende erinevate struktuuriüksuste koostöö.	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. <i>Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad? Kuidas jäite saadud nõustamisteenusega rahule?</i>	Vaata lk 30-35
Tegevuse eesmärgiks on saada usaldusväärset informatsiooni õpetamis-protsessi arendamiseks ja hariduspoliitiliste otsuste langetamiseks ning luua teadus- ja arendusametustes, kõrgkoolides ja uuringu-firmades kompetents, mis tagaks uuringute jätkusuutlikkuse ja õpetamisprotsessi seire ka peale programmi lõppu	Valminud uuringute arv (arvestuse aluseks on tellitud ning edukalt valminud uuringute arv aastate lõikes ja programmi lõppedes kokku).	Uuringu küsimustik võimaldab tulemusi võrrelda varasemate vilistlasuuringutega (2005.a ja 2006. a) ning rahvusvahelisel tasandil läbi viidud uuringutega (Eurostudent, Reflex).	Küsimustik on lisa 2, vaata lk 83-95